

T.C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ALMAN DİLİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**THOMAS MANN'IN BUDDENBROOKS ADLI ROMANINDA ARİSTOKRAT
AİLEDEN BURJUVA AİLESİNE GEÇİŞ**

HAZIRLAYAN: EBCET TAŞDEMİR

DANIŞMAN: PROF. DR. MEHMET SIRAÇ İNAN

DİYARBAKIR – 2011

Özet

Thomas Mann'ın *Buddenbrooks* Romanında Aristokrat Aileden Burjuva Ailesine Geçiş.

Alman romanının önemli temsilcilerinden thomas mann, kendi ailesinin yaşantılarından yola çıkarak yazdığı ve ilk romanı olan buddenbrooks eserinde, zengin bir alman burjuva ailesini ele alır. Dört kuşaklık bir ailenin yaşam serüveninde, yaşadığı değişimi çarpıcı bir şekilde gözler önüne serer. Bu değişimin ailenin yaşamındaki ticari hayata, evliliklere, boşanmalara, başarı ve başarısızlıklara etkilerini de görebilmekteyiz. Mann aynı zamanda, on sekizinci ve on dokuzuncu yüzyılları arasında Avrupa'da yaşanan sorunlara ışık tutarak, aristokrat, burjuva ve orta sınıfının yaşam biçimini realist bir şekilde ortaya koyar. Yaşadığı kayıplarla ve ailenin dağılmasıyla birlikte, aristokrasinin de varlığını yitirdiğini anlatır. Bütün bunların temel nedenini toplumdaki değer ve kültür yozlaşması olarak göstermeye çalışan Thomas Mann, burjuvazinin hem olumlu hem de olumsuz yönlerini de birarada verir. Mann, burjuvazinin Buddenbrook ailesine yüklediği çalışkanlık, görev bilinci ve tutumluluk gibi olumlu yaşam biçimlerinin yanında, lükse düşkünlük ve başboşluk gibi olumsuz davranışlarla, burjuvazi üzerine dikkatimizi çeker.

Thomas Mann'ın romanda anlatmak istediği şey elbette ailesi değildir. Ancak bir dönemin etkilerini kasıtlı bir şekilde dikkatleri aileye ve aile kurumuna çekerek vurgulaması da oldukça düşündürücüdür. Bu yüzden Buddenbrooks romanı, ailelerdeki kişilerarası sosyal ilişkileri, dini, ahlaki ve modern yaşam bakış açısıyla yeniden sorgulamanın zarureti anlamamız bakımından büyük önem taşımaktadır.

Sayfa:100

Anahtar Kelimeler: Buddenbrooks, Thomas Mann, Aristokrasi, Burjuvazi, Aile, Kültür çatışması, Kuşak çatışması

Abstract

The Transition From Aristocrat to Bourgeois Family In Thomas Mann's *Roman Buddenbrooks*

The important representative of German literature Thomas Mann, worked on a rich German bourgeois family in his first novel *Buddenbrooks* which he inspired from his family life and wrote. He flaunted flashily the variation, that they lived, in the adventure of four generations family. We can see the effect of this variation on commercial *Buddenbrooks's* life, marriage, divorces, success and un success. At the same time Mann shedded light on problems that occurred in Europe between eighteenth and nineteenth centuries, and put forward life of aristocrat, bourgeois and middle class in a realistic way. He tells that by the dissolving and with the loss of family, aristocracy comes to end too. Thomas Mann try to show the basic reason of most of this with cultural degeneration of society and he gives both positive and negative sides of bourgeoisie all together. Mann attracted our attention on bourgeoisie with positive form of life like industriousness, sense of mission, thriftiness and with negative form of life like mercenariness, idleness.

It is of course that Thomas Mann did not want to tell his family. But it is very thought-provoking to point out deliberately the effects of a period on family and institution of family. Therefore; as a novel *Buddenbrooks* is very important to questioning and understanding the social relationship with new perspective of religious, moral and modern life.

Pages: 100

Key words: *Buddenbrooks*, Thomas Mann, Aristocracy, Bourgeois, Family, Culture Conflict, Generation Gap.

Zusammenfassung

Die Übergangsperiode von der aristokratischen zur bürgerlichen Familie in Thomas Manns Roman *Buddenbrooks. Verfall einer Familie*.

Thomas Mann, einer der bedeutendsten Autoren des deutschen Romans, schildert in seinem ersten Roman *Buddenbrooks. Verfall einer Familie* das Leben einer großbürgerlichen, reichen Kaufmannsfamilie in der norddeutschen Hansestadt Lübeck. Seine eigene Familie mag teilweise ein Vorbild für den Roman gewesen sein.

Thomas Mann erzählt in dem Roman von den Schicksalsschlägen, die die Familie über vier Generationen erfährt und die schließlich zum persönlichen und finanziellen Niedergang der Familie führen. Wir erfahren, wie sich der Niedergang auf das Geschäftsleben, auf Erfolg und Misserfolg, sowie auf das Ehe- und Familienleben erstreckt. Gleichzeitig beleuchtet Thomas Mann den Lebensstil von Mittelschicht und Großbürgertum, das sich im 19. Jahrhundert als aristokratisch versteht, in realistischer Weise. Thomas Mann zeigt in den *Buddenbrooks* sowohl die positiven als auch die negativen Seiten des Großbürgertums: Dazu gehören Fleiß, Pflichtgefühl, Tatkräftigkeit und Genügsamkeit ebenso wie Sucht nach Luxus, Faulheit und Kränklichkeit. Den Hauptgrund für den Untergang des aristokratischen Großbürgertums sieht Thomas Mann in der Degeneration der Werte und der Kultur. Mit dem Untergang der Familie verliert auch die aristokratisch-großbürgerliche Lebensweise ihre Grundlage.

Der Roman gibt Denkanstöße, um über die Institution der Familie und das Bürgertum neu nachzudenken. Um die zwischenmenschlichen und sozialen Beziehungen innerhalb der Familie und der geschilderten Gesellschaft zu verstehen, muss man sie durch die Perspektive der Religion und Moral sowie der Lebensauffassung ihrer Zeit betrachten. Die vorliegende Arbeit stellt den Versuch einer Lektüre unter Berücksichtigung dieser Aspekte dar.

Seitenzahl: 100

Schlüsselwörter: Buddenbrooks, Thomas Mann, Aristokratie, Bürgertum, Familie, Generationenkonflikt.

T.C
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Bu çalışma jürimiz tarafından

.....

anabilim dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri üyesinin	Unvanı	Adı- soyadı	(imza)
---------------	--------	-------------	--------

Başkan	:	
--------	---	-------

Üye	:	
-----	---	-------

Üye	:	
-----	---	-------

Üye	:	
-----	---	-------

Üye	:	
-----	---	-------

Yukarıdaki imzalar tasdik olunur.

..... / /

Önsöz

Alman edebiyatının önde gelen yazarlarından Thomas Mann'ın ünlü romanı *Buddenbrooklar*'ı incelerken, Thomas Mann'ın yaşamına da bir mercek tuttum. Çünkü kendi yaşamından beslenerek sanat eserini ortaya koymaya çalışan çok sayıda yazar, şair ve sanatçı olduğunu biliyoruz. Ancak salt kendinden ve ailesinden yola çıkarak, hem kendini, hem de ailesini ve yaşadığı toplumu evrensel bir bakışçısıyla hicveden çok az sanatçı vardır. Bu yüzden yazarın yaşamını ve sanatını titizlikle inceledim. Yazarın yaşamı kadar yaşadığı çağın önemi üzerinde de durdum. Bunun nedeni, her ne kadar romandaki zaman kavramı açısından bakıldığında, bir çağ romanı niteliğinde olsa da, hiç şüphesiz günümüze de ışık tutan bir eserdir. Amacım eser konusunun geçtiği on sekizinci ve on dokuzuncu yüzyıllardaki alman aile yapısını, geçirdiği değişimi ve almanya'nın yaşadığı sosyal dönüşümün kapsamlı bir analizini yapmaktır. Bunun yanı sıra mann'ın romanından yaşadığımız çağa dair alınması gereken dersi ve mesajı gözler önüne sermektir. Yürüttüğüm bu çalışmada romandaki aile yapısının sosyolojik, ekonomik, bireysel, düşünsel ve davranışsal yaklaşımlarını göz önünde bulundurarak yapmaya çalıştım.

Bu çalışmayı hazırlarken, Alman kültürünü daha iyi inceleme fırsatım oldu. Bazı coğrafyalarda farklı olsa da ve günümüzde biçimsel olarak biraz değişse de hala kimi gelenek ve göreneklerin devam ettiğini fark ettim. Bunun yanında aile kurumunun önemi, geleneği sürdürme ve gelenekle çatışmanın aileyi ve toplumu nasıl etkilediğini gördüm. Yaşadığımız çağda refah ve varlık içinde olan batı toplumunun tarihte yaşadığı gelişmelerin yanı sıra, bugün geldiği noktayı anlama imkânı bulduğumu söyleyebilirim. Bana bu fırsatları tanıyarak, sıradan bir edebiyatseverken, başta Alman edebiyatı olmak üzere, batı edebiyatına da ilgi duymamı sağlayan, değerli hocam ve danışmanım sayın Prof. Dr. Mehmet Sıraç İNAN'a teşekkürü bir borç biliyorum. Ayrıca hem lisans, hem de lisansüstü derslerinde özellikle romanı ve roman sanatını anlamamda ve bir birikime sahip olmam konusunda büyük katkıları olan Sayın Prof. Dr. Sabri EYİĞÜN'e teşekkür ederim. Sahip olduğu bilgi ve birikimini benimle paylaşarak tezimin olgunlaşmasını sağlamam konusunda bana yardımcı olan değerli hocam Yard. Doç. Dr. Şengül KOCAMAN'a teşekkür ederim. Üniversite eğitimim boyunca üzerimde büyük emeklere sahip değerli bölüm hocalarıma da şükranlarımı sunarım. Ayrıca bu çalışmayı hazırlarken maddi ve manevi hiçbir desteğini benden esirgemeyen sevgili eşim Melek TAŞDEMİR'e ve her zaman yanımda olan aileme teşekkür ederim.

İçindekiler

Özet.....	ii
Abstract.....	iii
Zusammenfassung.....	iv
Tez Kabul Formu.....	v
Önsöz.....	vi
1.GİRİŞ	
1. 1. Çalışmanın Amacı ve Yöntemi.....	9
1. 2. Thomas Mann'ın Hayatı.....	11
1. 3. <i>Buddenbrooks</i> Romanın Özeti.....	18
2. BÖLÜM I: BUDDENBROOKS ROMANINDA ARİSTOKRAT AİLE YAPISI	
2. 1. Aristokrat Ailenin Tanımı.....	30
2. 2. <i>Buddenbrooks</i> Romanında Aristokrat Aile Yapısını Temsil Eden Karakterler.....	31
a. Johann Buddenbrook ve Ailedeki Rolü.....	31
b. Johann Jean Buddenbrook ve Ailedeki Rolü.....	32
c. Elisabeth (Bethys) Buddenbrook ve Ailedeki Rolü.....	34
3. BÖLÜM II: BUDDENBROOKS ROMANINDA BURJUVA AİLE YAPISI	
3. 1. Burjuva Ailesinin Tanımı.....	37
3. 2. <i>Buddenbrooks</i> Romanında Burjuva Aile Yapısını Temsil Eden Karakterler.....	39
a. Buddenbrook Ailesinden Hanno Buddenbrook	39
b. Hagenström Ailesi.....	43
4. BÖLÜM III: BUDDENBROOKS ROMANINDA ARİSTOKRAT AİLEDEN BURJUVA AİLESİNE GEÇİŞ DÖNEMİ	
4. 1. Aristokrasiden Burjuvaziye Geçiş Dönemine Genel Bir Bakış.....	44
4. 2. <i>Buddenbrooks</i> Romanında Aristokrat Aileden Burjuva Ailesine Geçiş Dönemini Temsil Eden Karakterler.....	46
a. Aristokrasi Kültürünü Yaşatma Çabasıyla Thomas Buddenbrook.....	46
b. Aristokrasi ve Burjuva Çıkmazında Antonie (Tony) Buddenbrook.....	50

c. Asi ve Maceraperest Bir Aristokrat Christian Buddenbrook.....	54
d. Sadakatsiz ve Yalnız Bir Kadın: Gerda Buddenbrook.....	58
4. 3. <i>Buddenbrooks</i> Romanında Yaşanan Kültür Çatışması.....	61
5. SONUÇ.....	72
Kaynakça.....	75
Ekler.....	80
Resimler.....	81
Özgeçmiş.....	84

1. 1. Çalışmanın Amacı ve Yöntemi

Thomas Mann'ın sanatı ve romancılığında olduğu gibi, Buddenbrooks isimli romanı da şüphesiz birçok eleştirmenin yanı sıra akademik dünyanın üzerinde yoğunlaştığı bir yapıttır. Romanın gerçeklik ile kurgusal nitelikleri, biçimsel ve içeriksel derinliği, farklı bilim dallarının bu eseri kendi alanlarında başvurulması gereken kaynaklardan biri olarak görmelerine neden olur. Öyle ki, romandaki edebi yapı üzerinde edebiyatçılar, yaşanan sosyal dönüşüm üzerinde sosyologlar, Buddenbrook firmasının yaşadığı kayıplar ve dönemin aile şirketleri ile birlikte yaşanan ticari gelişmeler üzerinde ise iktisatçılar zihinlerini yorar ve Buddenbrook romanına yönelik birçok çalışma yaparlar. Ancak Buddenbrooks romanındaki aile kavramını ve bu ailenin sınıfsal (Aristokrasi ve Burjuvazi) özelliklerinin yanı sıra, bu iki sınıf arasında yaşanan geçiş dönemi ve aileye etkilerini inceleyen bir çalışmanın olmaması, böyle bir çalışmayı hazırlamamızın başlıca nedenidir.

Bizi bu çalışmayı hazırlamamıza iten diğer bir unsur da, Buddenbrook ailesinde yaşanan “kültür çatışmasıdır”. Aristokrat kimlik ile burjuva kimliği arasında sıkışıp kalan aile üyelerinin yaşadığı bunalım, aileyi hem bir kültür çatışmasına, hem de bir krizin içine iter. Romanda varlığı çarpıcı bir biçimde ortaya konan bu kültür çatışmasının farklı özellikleriyle günümüzde de hala güncelliğini koruması, üzerinde durulması gereken bir konu olarak görülür.

Thomas Mann'ın Buddenbrooks romanında aristokrat aileden burjuva ailesine geçiş süreci dört ana başlıkta incelenecek. Romanı daha iyi anlamak için ilk olarak Mann'ın hayatından bizlere geniş bir kesit sunan yazarın hayatı işlenecek. Ardından okuyucunun romanda yaşanan değişim sürecinin kapsamlı bir analizini gerçekleştirmesi için eserin genel hatlarıyla anlaşılmasına olanak sağlayan romanın özeti sunulacak.

Romanımızı esere dönük eleştiri yöntemiyle analiz edeceğiz. Buddenbrooks ailesinin içinde bulunduğu sınıfların yapısı ve bu sınıfı temsil eden figürlerin karakteristik yapısı üzerinde geniş bir çözümlemeye gideceğiz. Aristokrat ailenin ne olduğu ve Buddenbrooklar'ın bu sınıf içindeki yeri ve rolü, üzerinde durduğu önemli noktalardan biri olacak. Buna paralel olarak ailenin hangi yaşam biçimini yitirip en son hangi noktaya ulaştığının anlaşılması için Burjuva yaşamı ve kültürü ile ilgili çeşitli bilgilere yer verilecek.

Ele alınan bu bilgilerle birlikte Buddenbrooklar'ın burjuvayı temsil eden üyeleri ve burjuva aile tipini örnekleyen Hagenström ailesi benzer yöntemlerle tanıtılacak.

İncelenen sınıfların hangi normalarının ne ölçüde değiştiğini, dolayısıyla bu değişimin ne tür gelişmelere yol açtığının öğrenilmesi çalışmanın üçüncü bölümünü oluşturacak. Bu yüzden romanda Aristokrasi ve burjuva sınıfının yapılan tanımlamalarının ardından, aristokrasiden burjuvaziye geçiş süreci ile ilgili bir takım tarihsel bilgilere yer verilecek. Romanda yaşanan geçiş sürecinin başlıca temsilcilerinin kimler olduğu ve bu geçiş sürecinden nasıl etkilendikleriyle ilgili bölümler üzerinde durulacak.

Buddenbrook ailesinin geçirdiği değişimin zor ve yıkıcı olmasının başlıca nedeni aile bireyleri arasında yaşanan kuşak çatışmasıdır. Bu yüzden romandaki kuşaklararası çatışmanın üzerinde genel ve eleştirel bir değerlendirme yapılacaktır.

Özgeçmişinden sanat felsefesine, eserlerinde kullandığı edebi tekniklerden, politik bakış açısına kadar her yönüyle Thomas Mann'ı anlatan Klaus SCHÖTER'in "*Thomas Mann*" isimli yapıtı çalışmamda sıkça başvurduğum kaynaklar arasında yerini alır. Ayrıca romandaki aileyi hangi yönleriyle analiz etmemiz gerektiği konusunda yaptığı örnek analizlerle bize fikir veren Nükhet ESEN'in "*Türk Romanında aile Kurumu*" isimli eseri çalışmamıza ışık tutar.

1. 2. Thomas Mann'ın Hayatı

6 Haziran 1875'te Almanya'nın Lübeck kentinde dünyaya gelmiştir. Babası Lübeck'te soylu bir aileden olan ve tahıl işiyle uğraşan tanınmış tüccar Johann Heinrich Mann (22 Ağustos 1840-13 Ekim 1891), annesi ise Portekiz asıllı bir Brezilyalı Julia da Silva'dır. Julia da Silva Bruhn, anne ve babasının bir iş seyahati dolayısıyla Brezilya'da bulundukları sırada doğmuştur. Annesinin ölümünden sonra, yedi yaşında iken babasının memleketi olan Lübeck şehrine gelen Julia, orada yatılı bir okulda eğitim görmüştür. “Yazar, annesinin müzisyen ruhunu ve soyunun uzaklardan gelmesinden doğan başkallığını ilginç ve çekici bulmuştur. Onun ten rengi ve yüz hatlarındaki ‘İspanyol havası’ kanındaki ‘güneyliliği’ sezdiriyormuş.”¹ Genç Thomas'ın yaşantısı annesinin onda bıraktığı izlerle doludur. Bu sadece annesinin farklı bir kültürden olması ile açıklanacak bir şey değildir elbette. Annesinin çok yönlü bir insan olmasının yanı sıra sahip olduğu yetenekler, onun düşünce dünyasını oluşturmuş yazarlığa ve sanata ilgi duymasında büyük bir rol oynamıştır. Sahip olduğu karakter bakımından zaten birçok açıdan babasından farklı olan Thomas, daha erken yaşlardayken babasının sahip olduğu ticari düşünce yapısının aksine annesinin düşünceleri onu daha çok etkilemiş ve özendirici olmuştur. Mann ailesinde müziğin önemi çok büyüktür. Müzikle uğraşan Julia Mann, eşinin istememesine rağmen piyano dersleri almış ve zamanın büyük bir kısmını buna ayırmıştır. Bu, çok sonraları Thomas'ın hayatında etkisini değişik biçimde gösterecektir. “Thomas Mann otuz yaşlarındayken müziğe ilgi duyan birkaç arkadaşıyla birlikte grup halinde müzikle uğraşmıştır.”² Bu da demek oluyor ki Mann'ın müzikle uğraşı hiç de kendiğinden oluşmuş ve amatörce bir uğraş değildir. Ailedeki diğer bireyleri kısaca tanıtmak gerekirse; yazarın Luiz Heinrich (27 Mart 1871 – 12 Mart 1950) adında bir ağabeyi ve Carl Viktor (12 Nisan 1890 - 21 Nisan 1949) erkek kardeşi vardır. Bunun dışında Julia Elisabeth Therese (13 Ağustos 1877 – 10 Mayıs 1927) ve Carla Augusta Olga Maria (23 Eylül 1881 – 30 Temmuz 1910) adlarında da iki kız kardeşe sahip olan Mann beş çocuklu bir ailenin ikinci

1 AYTAÇ Gürsel: Thomas Mann'ın Büyülü Dağ ve Lotte Weimar'da Romanlarındaki Edebi Kişiliği, T.C. Kültür Bakanlığı Dünya Edebiyatı Eserleri Dizisi 136, 2000, Ankara s:1

2 SCHÖTER Klaus, Thomas Mann, Kavram Yayınları, 1999, İstanbul, s: 17-18

çocuğudur. Dedesinden kalan ve daha sonra da çocuklarının yönettiği bir varlığın içinde yetişen Mann çocukluk dönemini çok kültürlü ve uyumlu bir çocuk olarak geçirdi.

Okul hayatında pek de başarı olamayan, buna rağmen hiç sınıfta kalmayan Mann, okulu daima itici ve sıkıcı bir yer olarak görmüş, hatta kimi zaman okula nefretle bakmıştır. Okula karşı duyduğu nefret ancak lise yıllarında yumuşama göstermiştir. Bunun nedeni ise lisenin edebiyat öğretmenidir. Ona edebiyatı daha çok sevdiren, Schiller gibi yazarları tanımasını sağlayan odur. Bu yüzden Mann edebiyat öğretmenine daima şükran duymuştur. Yine de liseye devam edip bitirmesinin altında yatan gerçek; askerliği bir yıl erteleme düşüncesidir. Mann'ın okula karşı duyduğu bu nefreti, ilerleyen zamanlarda, büyük bir yazar olunca eserlerinde ve yaptığı konuşmalarda daima gösterecektir. “Thomas Mann, okul ve personelini eleştirdiği bir yazı sonucu Otto Grautoff’la tanışır. Otto daha önceleri kitapçılık yapan ve iflas eden bir kişidir. Thomas Mann Otto ile birlikte aylık sanat, edebiyat ve felsefe dergisi olan ‘*Frühlingsstrum*’u çıkarır”³ ve henüz on sekiz yaşında olmasına rağmen edebiyata müthiş bir eğilimi olan Mann, daha çok Goethe ve Nietzsche’yi okuyarak onları tanımaya çalışıyor, yazarların eserlerini, üslup ve bakış açılarını karşılaştırıyor ve dergisinde bunlar üzerine eleştiriler yazıyordu.

Babasının ölümü ailenin yaşantısında bir kırılma noktası olmuştur. Çünkü önceki kuşaklarca başarılı bir şekilde yönetilen ticaret hayatını sürdürecektir kimse yoktur. Thomas ve ağabeyi Heinrich ne ticaret kültürüne ilgi duymuş ne de bu geleneği sürdürme gibi bir kaygıları olmuştur. Aksine her ikisi de kendini yazarlık mesleğine vermiştir. Mann kardeşlerin şirketin başına geçip, kaldığı yerden yönetmeyi düşünmediklerinden dolayı, şirket finansal açıdan gerilemeye başlamıştır. Mann ailesi de bu nedenle Lübeck’teki büyük evi satarak, daha mütevazı bir ev almış ve 1894 yılında Münih’e taşınmıştır. Mann üniversiteyi bu şehirde okumuş ve aynı yerde bir sigorta şirketinde stajyerliğini tamamlamıştır. Üniversiteyi bitirdikten sonra yine bir sigorta şirketinde çalışma hayatına atılan Mann yaklaşık bir yıl boyunca bu şirkette çalıştı. Çalıştığı sıralarda işi tembelliğe vurup asıl işinin dışında başka şeylerle meşgul oluyordu. Thomas Mann bunu “*Düşkün*”⁴

3 SCHÖTER a. g. y, s: 30.

4 Thomas Mann’ın 1894 yılında yayımlanan sekiz öyküden oluşan ilk öykü kitabıdır.

adlı anlatısında söyle dile getiriyordu: “ Hiç sevmediğim bu işte arkadaşlarım harıl harıl sigorta poliçelerini doldururken, ben arada bir gizliden edebiyat ile uğraşıyordum.”⁵ Yine bu dönemde Münih’te yayımlanan ‘Die Gessellschaft’ adlı edebi-siyasi dergide ilk noveli olan *Gefallen* yayınlanır. Bu arada yazar sürekli kendini geliştirmeye devam etmektedir. Çeşitli yayınevlerine ve dergilere gönderdiği yazıları yavaş yavaş yayınlanmaya başladığı sırada, o artık Alman edebiyatının dışına çıkmış başta Fransız ve Rus edebiyatı olmak üzere dünya edebiyatına merak salmıştır. Rus edebiyatından Tolstoy’u hayranlıkla okuyan Mann, Fransız edebiyatından ise Bourget’in yapıtlarıyla ilgilenmiştir. Bu yazarları sadece sıradan bir okuma alışkanlığından ziyade onların kullandığı teknik ve üslupları üzerinde durmuş ve bunun üzerine yazılar yazmıştır. Mann’ın yaşamı boyunca etkisinde kalarak yaşadığı bu sanatçılardan biri olan Tolstoy hakkındaki düşünceleri, Gürsel Aytac’ın kitabında şöyle anlatılmaktadır: “Tolstoy hayranlığı yazarda onu ziyaret etme arzusu yaratır. Tolstoy’un hastalığı nedeniyle bu görüşme gerçekleşemeyince hayranlık daha da büyür ve Tolstoy onun gözünde bir Mitos olur. Sanat tekniği yönünden Tolstoy’dan öğrendiği iki önemli konu Leitmotif ⁶ ve detay Mann’ın anlatım sanatında belirleyici bir unsur olarak kalmıştır. Tolstoydan aldığı başka özellik de eserlerinin otobiyografik temele dayandırılmasıdır.”⁷ Thomas Mann birçok eserini kendi yaşamından yola çıkarak oluşturmuştur. Thomas Mann Goethe’nin “ ‘Yaşananları kullanmak benim için her zaman çok önemli olmuştur; bir şeyler uydurmak hiçbir zaman benim işim olmadı: Ben dünyayı her zaman kendi yaratma yeteneğimden daha dâhiyane buldum’ sözü kendisi ve çalışmalarının otobiyografik temeli arasında her zaman bir bağlantı kurmuştur.” ⁸ Öyle görünüyor ki Mann edebiyatındaki sanata rağmen kurgulardan hep uzak durmayı yeğlemiştir ve gerçek yaşamı ele alarak edebiyatını şekillendirmiştir. Zaten bir eserde salt bir ideoloji temelinde mesajlar vererek yazılmış ya da hayattan uzaklaşıp sadece kurgulara

5 SCHÖTER a. g. y, s: 38.

6 Leitmotif: Aslında bir müzik terimi olan “leitmotif, esas itibarıyla kişileri, nesneleri karakterize eden, tekrarlanan ana motif anlamına getir. Anlatı türü eserlerde, figürü karakterize etmek, ya da hatırlatmak için, çeşitli şekillerde ve vesilelerle tekrarlanan ifade ve kalıplar sayesinde bu teknikten faydalanılır.

7 AYTAÇ Gürsel, Çağdaş Alman Edebiyatı, Kültür Bakanlığı Yayınları, 1990, Ankara, s:238

8 (bkz.) SCHÖTER a. g. y, s: 131

dayanan bir ürün ortaya koymak oldukça zordur. Bu gerçekleşse bile eserin kıyısında, köşesinde bir gerçekliğe ya da onu imâ eden bir şeyler görmek olasıdır.

Çocukluğunda annesinin sanata ve estetiğe olan ilgisi ve babasının bunlara karşı muhalefeti arasında gidip gelen yazar, eserlerinde de bir ikilem içerisinde kalarak sanat ve yaşam arasında gidip gelmiştir. Mann'a göre hem sanat hem de yaşam, varlıklarıyla daima bir çatışma içerisinde. Yine buna rağmen biri olmadan diğerrinin eksik kalacağı ve insanın yaşamında daima eksik olana karşı bir arayış içerisinde olacağı görüşündedir. Demek ki sanat da yaşam da her ne kadar bir çatışma içerisinde görülse de aslında birbirini tamamlayan unsurlardır. Bunun dışında insanların sanatçılara dış görüşleriyle ya da ortaya koydukları eserlerle değerlendirmekte ve ona göre saygı duymaktadırlar. Hâlbuki insanlar onların iç dünyalarına girip, gerçek yaşamlarını tanımları durumunda onların bu saygıyı hak etmediklerini görürler. Mann'ın sanat, dolayısıyla sanatçı ve yaşam arasındaki sorunları ele aldığı başlıca eserleri *Venedik'te Ölüm* ve *Lotte Weimar'da* adlı eseri vardır. Henüz daha yazarlığa başladığı ilk yıllarda yazmayı düşündüğü eserlerde ünlü Alman sanatçısı Goethe'nin yaşamını ve sanata bakışını referans alarak, sanatı, kişiyi ve ikisi arasındaki sorunsalı ele almıştır. “Genel olarak bir estetik kaygının egemen olduğu romanları, otobiyografik olmalarına rağmen aynı zamanda evrenseldir. Çünkü Mann romanlarında insan ve onun bireysel sorunlarını işlenir.”⁹ Bu da Mann'ı başarılı bir yazar yapmak için yeterlidir. Fransız ve Rus edebiyatının evrenselliğe ulaşmış edebiyatından Mann'ın yazdığı Buddenbrooklar romanında topluma, sosyal sınıflara, milliyetçiliğe, edebiyata, sanata ve burjuvaziye karşı çeşitli bakış açılarının yansımalarını görmek mümkündür.

Heinrich ve Thomas Mann kardeşler yazdıkları yazılarla ilgili uzun süre birbirlerini eleştirmiştir. Her iki kardeşin sanata ve edebiyata bakışlarında taban tabana zıtlıklar vardır. Biri gerçekliğe takılıp kalırken, diğeri ise kurguya ve coşkulu anlatım biçimine önem veriyordu. İki kardeşin de edebiyatçı olması bazı sanatçı ve eleştirmenlerin eleştiri konusu olmuş yeri gelince ikisi de karşılaştırılmıştır. Örneğin Stefan Zweig bir yazısında iki kardeşi ele alırken; “ Bugün Alman sanatını vicık vicık bir hale getirme tehlikesini yaratan burjuvaziyi eleştirmiş ve Thomas Mann'nın otobiyografik unsurlara karşılık Jacob

9 İNAN Mehmet Sıraç, Alman Edebiyatı Tarihi, Dicle Üniversitesi Basımevi, 2008, Diyarbakır, s: 106

Wassermann ve Heinrich Mann'ın 'serbest kurgular'ını savunmuştu.”¹⁰ Birinci Dünya Savaşının başladığı sırada sahip oldukları fikirleri bakımından birbiriyle uyuşmayan kardeşler bu çatışmadan dolayı bir süre tamamıyla yollarını ayırmıştı, ancak daha sonra ağabeyi Heinrich'in ciddi bir ameliyat geçirmesi ve ikisi arasındaki görüş farklılıklarının azalması kardeşlerin tekrar bir araya gelmesine neden olmuş ve bir daha ayrılmamak üzere barışmışlardı. Önceleri savaşın Almanya için kaçınılmaz bir şey olduğunu ve Almanya'nın savaşmakla doğru yaptığını düşünen Mann artık demokratik ve hümanistik düşünceyi benimsemiştir. Mann'ın bu yeni düşüncesi eserlerindeki yerini almakta gecikmemiştir. *Büyülü Dağ*'da bu görüşler kendine yer bulur.

1922'de Mann'ın politik bir protestocu olarak ortaya çıkan tavırları başta Nasyonal Sosyalistler olmak üzere bazı kesimlerin hoşuna gitmez. Bu durum yazara karşı bir ayaklanmanın başlamasına ve ardından Mann'ın önce Hollanda'ya daha sonra başka ülkelere gitmesine neden olur. Yani bir anlamda Thomas Mann için sürgün yılları başlamıştır. Mann Hollanda'da uzun süre kalmaz ve Avrupa'nın bazı bölgelerine örneğin; İsviçre, Çekoslovakya, Avusturya, Danimarka, İsveç, İtalya ve Fransa'ya giderek burada edebiyat çevreleriyle bir araya gelir ve bu çevrelerle ortak edebi etkinliklerde bulunur. Thomas Mann'ın Nazi'nin yaptıklarını sorgulayan ve eleştiren konuşmaları onu bir yazarın düşebileceği en zor durumlardan birinin içine sokmuştur. Mann, tehditler almaya başlamış ve kendisine hakaretler edilmiştir. Kendisine bir zarf içerisinde 1929 yılında Nobel Edebiyat Ödülünü kazandıran ve saygınlığını büyük ölçüde ilk romanına borçlu olduğu *Buddenbrooklar* romanının yakılmış bir kitabı gönderilmiştir.

Hitler döneminde sürgünde yaşayan Mann, Alman vatandaşlığından çıkarılır. Vatandaşlıktan aforoz edilme olayının hemen ardından Çek Cumhuriyeti Thomas Mann ve 1905 yılında Münih Üniversitesi profesörlerinden Pringsheim'in kızı olan karısı Katja'yı ve çocuklarını Çek vatandaşlığına davet eder. Bu davet Mann ailesince kabul görülür ve Thomas Mann artık bir Çek Cumhuriyeti vatandaşıdır. Thomas Mann, başta Avrupa ve Amerika ülkeleri olmak üzere dünyanın birçok yerinde kabul gören, sayılan, hatta bu ülkelerdeki birçok üniversiteden (Oxford, Cambridge, Harvard Üniversiteleri) fahri

10 SCHÖTER a. g. y, s: 91

doktoraları alan bir yazar olmasına rağmen kendi doğup büyüdüğü topraklarda dışlanması oldukça düşündürücüdür.

Bir dönem Amerika'da Harvard Üniversitesinde edebiyat profesörü olarak çalışır. Amerika'da kaldığı süre zarfında bir yandan yarım kalmış eserlerinin bir kısmını tamamlarken diğer yandan yeni eserlerini de yazabilmiştir. Bunlardan Bazıları şunlardır: Almanya'da başlayıp da bitiremediği dört ciltlik eseri olan *Yusuf ve Kardeşleri* isimli eserini burada tamamlamıştır. Hem İncil'de hem de Kuran-ı Kerim'de yer alan bu olayı 1943'te romanlaştırmıştır. Değerlerine bağlı bir ailede yetişmesine rağmen, gençlik yıllarında din konusunda hemen hemen hiçbir bilgiye sahip olmayan Mann, yaşlılık yıllarında dinle ilgilenmeye başlamış, kilise hakkında ve mezhepler üzerine yazılar kaleme almıştır. *Yusuf ve Kardeşleri* adlı eserinde ise artık dini bir bilgi birikime sahip olduğu rahatça gözlenebilmektedir.

Yazar, ortaya koyduğu eserler bakımından incelendiğinde özellikle Alman romanının gelişmesine ve zenginleşmesine büyük katkılar sağlamıştır. Hayatının üç ana anıtı olarak tanımladığı üç romanında da farklı üslup ve teknikle karşımıza çıkar. Bir aile tarihçisi ya da bir nesil romanı yazarı olarak gördüğümüz *Buddenbrooklar* romanında anlatılan ailenin ve yaşadığı yerlerin çok yönlü tarihini okuyucuyla paylaşır. Bir çağ romanı olarak bize sunulan *Büyülü Dağ* romanında ise çok farklı anlatım tekniklerinin yer aldığı ve eğitici unsurları olan mizahi bir romandır. Çok hacimli olmasının yanında, ele aldığı konu bakımından yazarın zengin dünyasını ortaya koyan bir romanı da *Yusuf ve Kardeşleri*'dir. Yakup Peygamberi ve çocuklarının hayatından yola çıkarak yaşanmış bir olayı mitolojik bir anlatım tarzıyla kaleme alması, Thomas Mann edebiyatının çok yönlü olduğunu gösterir.

1952 yılında Avrupa'ya dönen Thomas Mann büyük bir saygıyla karşılanır. Çünkü sürgündeki yaşamında hiç boş durmamış ve daha çok çalışarak, daha kaliteli yapıtlar vermeye çalışmıştır. Thomas Mann'ın Nobel Edebiyat ödülünü almasının ardından ancak yirmi beş yıl sonra yeni bir roman yazabilmiştir. Bunun nedeni ise yazarın daha önce yazdığı ünlü romanı *Buddenbrooks (Verfall einer Familie)*'dan daha iyi bir roman yazma çabasıydı. Kendi sanatında bile kendini aşmayı amaçlayan yazar eserleriyle daima Avrupa'daki okuyucularına ulaşabilmiştir. Avrupa'ya döndükten sonra doğup büyüdüğü

Alman şehri Lübeck'i ziyaret eder. Bu Mann'ın yıllarca yaşadığı sürgün hayatından sonra Almanya ile barışması olarak ifade edilir.

1955 yılının Haziranında ani bir rahatsızlıktan dolayı tedavi için İsviçre'ye götürülür. Aradan çok geçmeden Thomas Mann seksen yaşındayken edebiyat dünyasına kazandırmak istediği bazı yapıtları henüz tamamlamadan 12 Ağustos 1955 gecesi uykudayken ölür.

Yapıtları birçok dünya kültür dillerine çevirilen Thomas Mann'ın çok sayıda edebi nitelikte sayılabilecek mektupları, dergi yazıları, romanları, denemeleri ve söyleşileri bulunmaktadır. Bunlar arasında en önemlileri Buddenbrooks, Zauberberg, (*Büyülü Dağ*), Lotte in Weimar (*Lotte Weimar'da*), Tonio Kröger, Der Tod in Venedig (*Venedik'te Ölüm*) ve Doktor Faustus'tur.

1. 3. *Buddenbrooks* Romanının Özeti

I. BÖLÜM

Buddenbrook ailesinin Almanya'nın Lübeck kentinde bulunan soyağacı on altıncı yüzyıla dayanan bir hikâyesi var. Johann Buddenbrook Bremen doğumlu bir tüccarın kızı olan *Josephine* ile evliliğinden iki çocuğu olmuştur. İlk çocuğu olan *Gotthold* 'un doğumu sırasında anne Josephine hayatını kaybeder. 1799 yılında Johann Buddenbrook kızlık soyadı *Duchamps* olan Bayan *Antoinette* ile ikinci evliliğini gerçekleştirir. Johann Buddenbrook'un ikinci evliliğinden bir kız, bir de *Johann Jean* adında erkek çocuğu olmuştur. Kız çocuğunun adının ne olduğu konusunda kitapta hiçbir bilgi yoktur.

Roman konusu her ne kadar bir ailenin dört kuşağını ele alsada da Konsül Johann Jean Buddenbrook ile başlar. Konsül Johann kendinden üç yaş daha genç ve bir aristokrat kızı olan *Elisabeth (Bethsy) Kröger* ile evlenir. Jean ve Elisabeth'in *Thomas* ve *Christian* adında iki erkek çocuğun yanı sıra *Tony (Antonie)* ve *Clara* adında da iki kız çocukları olur. Romanın ilk bölümünde Buddenbrook ailesinin üyeleri yalnızca bunlardır. Bu bölümde henüz çocukluk dönemlerini yaşayan Thomas dokuz, Tony sekiz, Christian ise altı yaşındadır.

Roman 1835'in sonbaharında başlar...

Romanın ilk on bölümünü kapsayan ve olayların ağır ağır anlatıldığı bu sahnede ekim ayında, bir gün Buddenbrook ailesi Mengstraße'deki yeni evlerinde aristokrat kesimden aile dostlarıyla görkemli bir kutlama vermektedirler. Buddenbrooklar'ın gelen konukları hayretler içinde bırakacak güzellikteki köşkü, lüks ve pahalı mobilyalarla döşenerek, sahip oldukları serveti adeta konukların gözlerinin önüne sermişti. Misafirler birbiriyle tanışıyor ticaretten dine, dinden şiere ve şaraba dek varan konular üzerinde sohbetler yapıyordu. Gece herkesi memnun bırakacak bir şekilde sona erer ve konuklar evin yolunu tutar. Bu geceyi fazlasıyla önemseyen Jean, romanda gece için şunları dile getiriyor: “ *Baba... Bugün burada hep birlikte çok eğlendik, çok neşeli bir gün geçirdik, bir*

şeyler başarmış olmanın bilinciyle gururlandık ve sevindik... firmamızı sağlam bir yapıya kavuşturduk ve Buddenbrookları şehrin en saygın ailesi yaptık... ”¹¹

II. BÖLÜM

İki buçuk yıl sonra 14 Nisan 1838 sabahı Konsül Jean Buddenbrook, büyük babası ve babasının ailede yaşanan önemli olayları kayıt altına aldıkları deftere sayfalarına bir kızının olduğunu ve duyduğu mutluluğu yazıyordu. Tanrı’ya duyduğu şükranlarını dile getirdiği yazıda kızının adının Clara olacağını ifade ediyordu. Aileye yeni biri katılırken, bir başkası ise aileyi ve yaşamını terk ediyordu. İhtiyar Buddenbrook’un karısı Antoinette bu dünyadan göçüyordu. Eşinin ölümünü derin bir sessizlik içerisinde izleyen Johann Buddenbrook, kendini çok yalnız hissetmeye başlar. Eşinin ayin töreninden sonra Lübeck sokaklarında ve ticaret dünyasında ihtiyar baba Johann Buddenbrook’un firmanın bütün yönetimini malvarlıklarıyla birlikte oğlu Jean Buddenbrook’a devrettiği haberleri konuşuluyordu. Eşinin ölümünden iki-üç ay sonra Mart ayının ortalarında Johann Buddenbrook da hayatını kaybeder. Ölmeden önce Johann Buddenbrook oğlu Jean ve torunlarına ancak şunları söyleyebildi. Oğlu Jean’e “ Her şey gönlünün istediği gibi olsun Johann! Yürekli ol!” Torunları Thomas’a “Babana yardımcı ol! “ Christin’a ise “Akıllı ol!”¹² dedi.

Dedesinin ölümünden sonra henüz on altı yaşındayken Thomas okulu bırakarak, babasına yardım etmek üzere firmada çalışmaya başlar. Daha işe başladığının ilk günlerinden itibaren firmanın geçmişte sahip olduğu eski itibarını kazanması için canla başla çalışır. Konsül’ün isteği üzerine kızları Tony aileden uzakta yatılı okula gönderiliyordu. Baba kızının yatılı okulda daha iyi eğitim göreceğini düşünüyordu, oysaki yatılı okulun Tony’in üzerinde çok da etkili olduğu söylenemezdi. Ailesinin hoş karşılamayacağını bile bile okuldan kaçarak erkeklerle gizlice buluşur.

11 Thomas Mann, Buddenbrooklar, E. K-E. Y, Can Yayınları, 2006, İstanbul s:45

12 Mann, a. g. y. s:66

III.BÖLÜM

Buddenbrooklar evlerinin bahçesinde bir arada olduğu sırada, Hamburglu bir işadamı olan *Bendix Grünlich*' aileyi ziyaret eder. Bay iş hayatının çok iyi olduğunu, sürekli çalıştığı için hayatının büyük bir kısmının yollarda geçtiğini ve bu yüzden şirketinin gittikçe büyüdüğünü anlatır. Grünlich'in Buddenbrooklar'a bir yemek davetiyle başlayan ziyaretleri, daha sonra Bayan Elisabeth'in sıcak davranışları sonucu artmaya başlıyordu. Tony bu ziyaretten hiç memnun değildi ve bunu her fırsatta ailesi ile paylaşıyordu. Bir hafta sonra Bay Grünlich Lübeck'te kaldığı zaman zarfında kızlarına karşı bir ilgisinin olduğunu ve onunla evlenmek istediğini dile getiren bir mektup yazar. Tony hemen bu teklifi reddeder. Anne ve babası ise bu teklifi hemen reddetmemesini ve biraz daha düşünmesini isterler. Çünkü Grünlich'in kızları için ideal bir eş olacağına inanırlar. Yaşanan bu olaylardan rahatsız olan Tony, bir süre evden uzaklaşıp, dinlemesi için Travemün'deki bir tanıdıkları olan Dietrich Schwarzkopf'un yanına gider.

Yaz tatili olduğu için aileden uzakta tıp okuyan genç Schwarzkopf da eve dönmüştü. Tony buradaki tatilinin büyük bir kısmını adı *Morten* olan bu tıp öğrencisiyle birlikte geçirir. Beraber oldukları bu kısacık zaman zarfında birbirine âşık olur. Am ane yazık ki sonbaharın gelmesiyle tatili sona eren Tony eve döner.

Eve dönen Tony çok geçmeden Bendix Grünlich ile evlenmek istediğini ailenin geçmişinin yer aldığı büyük deftere yazıyordu. Kısa bir süre zarfında düğün hazırlıkları yapıldı ve Tony Bay Grünlich ile hayatını birleştirdi. Geleneklere göre evlenecek kız, damat adayına drahoma adı verilen bir miktar para verilir. Kız çocuğu evlenip aileden uzaklaşacağı için, bu para bir bakıma babasından kızına önceden verilecek mirasın yerine geçer. Bunun için Konsül Buddenbrook damadı Bay Grünlich'e seksen bin mark drahoma verir.

IV.BÖLÜM

Evlenip Hamburg'tan uzakta bir bölgeye yerleşen Grünlich çifti mutlu bir hayat sürmektedirler. Tony sık sık ailesiyle mektuplaşmaktadır. Çiftin çok geçmeden bir kız çocuğu olur ve ona Bendix Grünlich'in isteği üzerine *Erika* ismini verirler.

Almanya'nın politik ve sosyal yaşamı gün geçtikçe değişmektedir. Bu değişim daha çok çalışma hayatında kendini göstermektedir. İşçiler çalışma hayatındaki zorluklardan ve

toplumdaki sınıf farklılığının getirdiği sıkıntılardan dolayı ayaklanmalar başlamıştır. Genel olarak eşitlik ilkesi çerçevesinde bir yaşam hakkı talebine dayalı bu ayaklanmalar, Almanya'daki iş dünyasında tedirginlik yaratmaktadır. Kimi büyük firmalar bu yaşananları uzaktan izlerken, kimi firmalar da bu olaylardan doğrudan etkilenmiştir. Bunlardan biri de Buddenbrooklar'dır. Firma uzun zamandır yaşadığı durgunluktan sonra ticaret borsalarında firma bazı hisselerini kaybetmeye başlar. Bu olaylar başka bir şekilde Buddenbrooklar'ın Mengstrasse'deki evine farklı bir şekilde yansır. Yıllardır evde hizmetçi olarak çalışan bir bayan, artık kendileriyle çalışmayacağını ve bir gün işçi sınıfının galip gelerek, zamanı gelince Buddenbrooklar'ın kendisine hizmet edeceğini söyleyip işi bırakır ve protestoculara katılır. Protestocular bir ara Konsül'ün ve iş adamlarının takıldığı barı basar ve onları bir süre orda hapseder.

Birgün Tony eşine Erika için bir bakıcı tutma teklifinde bulunması ve kocasının bunu sert bir dille ret ederek, bütçesinin buna elvermediğini söylemesi Tony'i çok şaşırtır. Ekonomik sıkıntılar çeken Grünlich Bankacı Kasselmeyer'e borçludur ve Kasselmeye alacağını tahsil etmek için Grünlich'i sıkıştırır. Ödeme gücü olmayan Bay Grünlich son çare olarak kayın babası Konsülden işlerini yoluna koyabilmesi için borç para ister. Buddenbrook firması da yakın zamanda sıkıntılar yaşar. Konsülün damadına para göndermek yerine bizzat Hamburg'a gider. Bütün bunlardan Tony habersizdir ve sadece babası Hamburg'a gelmeden kısa bir süre önce geleceğini öğrenir. Konsül Buddenbrook damadı ile bu konuyu konuşmadan önce kızıyla konuşmayı daha doğru bularak, önce onunla konuşur. Konsül Jean, Grünlich'in durumunu kızına anlattığında, Tony duydukları karşısında hayretler içinde kalır. Tony kocasının bu durumda olmasını ve babasından borç istemesini hazmedemez. Babası Tony'e Evliliğine ve kızları Erika'ya rağmen eğer mutlu değilse, eşinden ayrılabilceğini ve kapılarının kendisine daima açık olduğunu söyler. Eğer mutlu ise bu mutluluğun sürmesi için kocasına yardım edebileceğini anlatır. Tony bu durumda artık kocasıyla birlikte yaşayamayacağını babasına anlatır ve ondan ayrılmak ister. Tony ve torunu Erika ile birlikte Mengstrasse'deki evlerine geri döner. Dönüş esnasında, Bay Grünlich yalnız kalmanın ve terk edilmenin verdiği sinirle eşi Tony'e hakaretler yağdırdır. Tony'in boşanma olayı tüm şehirde konuşulmaya ve üzerinde dedikodular yapılır. Zaman zaman bunları duyan Tony, üzülmeye karşın en çok da babasının sahip olduğu itibarını zedelemekten korkar.

Birgün hizmetçi kadın Konsül Jean Johann Buddenbrook'un sandalyede oturduğunu ve hiç konuşmadığını söyler. Aile endişe içinde hemen aile doktorunu çağırır, fakat doktor geldiğinde Konsül hayatını kaybetmiştir.

V. BÖLÜM

Konsülün ölümünden iki hafta geçmesine karşın, evde hala bir matem havası sürmektedir. Aile üyeleri önemli bir konuyu konuşmak için bir araya gelmişler. Bunların arasında Elisabeth'in kardeşi *Jestus Kroger* ve Firmanın uzun yıllardır muhasebeciliğini yapan *Bay Marcus* da vardır. Konsül'ün ölümünden sonra neler yapılabileceği ve ne tür kararların alınması gerektiği üzerine geçen bu görüşmede, Elisabeth kızı Clara'nın vesayetini kardeşine bırakmak ister ve kardeşi bu isteğini kabul eder. Alınan bir başka karar ise Firmanın bütün yükünü Thomas'ın taşıyamayacağı bu yüzden de bir ortaklıkla firmanın işlerine devam etmesi gerektiğidir. Bunun için Muhasebeci Bay Marcus'a firmaya ortak olması için teklifte bulunulur ve Bay Marcus da bu teklifi kabul eder.

Sekiz yıl gibi uzun bir süre evden uzak kalan Christian ise eve döner. Christian İngiltere'de yaşadığı olayları bir boşboğaz edasıyla anlatır. Anne ve kardeşler ise bu durumdan hiç hoşnut değildir, hatta onu çok sert bir dille uyarır, ancak Christian bu uyarılara aldırmaz. Christian annesinin isteği üzerine firmada çalışmaya başlar. Önceleri büyük bir heyecan ve hırsıyla çalışmaya başlayan Christian çok geçmeden işinde tembellikler yapmaya başlar. Sonraları cebinde sürekli bir içki şişesiyle işe gelir. Daima gece klubüne giderek geç saatlere kadar içip, arkadaşlarıyla eğlenir. Bu durum Christian ile ağabeyi Thomas'ın aralarının bozulmasına neden olur.

Gothold Buddenbrook sessiz sedasız bir şekilde geçirdiği kalp krizi sonucu hayata veda eder. Bu olay Buddenbrooklar ailesi tarafından fazla önemsenmez. Ama ne var ki Konsül'ün ölümü aile için aynı şey değildir. Jean Buddenbrook'un ölümü ailede olduğu gibi Lübeck'teki ticaret camiasında kalıcı izler bırakır. Eşi Elisabeth, kocasının ölümü üzerine kendini dine vermeye başlar. Elisabeth artık evde pazar günleri Kudüs geceleri adı altında misafirleri yemeğe kabul edip, dualar okutup, ayinler düzenlemeye başlar. Bir süre sonra çocuklar bu durumdan sıkılmaya başlar, ancak babalarının ruhuna ve annelerine duydukları saygıdan dolayı bir şey söylemezler. Bu gecelere katılanlar arasında rahip *Sievert Tiburtius* adında biri vardır. Rahip Tiburtius evin genç kızı Clara'ya duyduğu hayranlığı her fırsatta dile getirerek Clara'ya ile evlenme teklifi eder. Clara henüz on dokuz

yaşındayken Bay Tiburtius ile nişanlanır. Bu esnada Hollanda'da olan Thomas da Tony'nin eski okul arkadaşısı Gerda ile nişanlanır. Çok geçmeden, Clara ve Bay Tiburtius'un düğünü oluyor ve çift Riga'ya yerleşir. Daha sonra ise Thomas ve Gerda çok görkemli bir düğün ile dünya evine girer. Gerda'nın güzelliği ve eşine getirdiği üç yüz bin marklık drahome herkes tarafından konuşulur.

VI. BÖLÜM

Buddenbrook firmasında işler pekiyi değildir. Bunun nedeni ise Cristian'dır Her zamanki boş vermişliğiyle üstüne düşen işleri aksatan Christian, Thomas'a firmadan ayrılıp, kendi işini kurmak istediğini söyler. Thomas kardeşinin kendi işini kurmaktansa, babasının mirasından elli beş bin mark vererek, mevcut bir firmaya ortak olmasını önerir. Tony ağabeyinin düğününün ardından Münih'e gider ve Münih'te geçirdiği zaman zarfında Bay Alois Permaneder ile tanışmış ve birlikte hoşça vakit geçirir. Tony eve döndükten sonra çok zaman geçmeden Alois Permaneder Buddenbrookların ziyaretine gelir. Ailenin diğer üyeleriyle de tanışan Permaneder Tony'e kendisiyle evlenmek istediğini söyler. Daha önce talihsiz bir evlilik yaşayan Tony evlilik kararını ailesine bırakır. Tom, Bay Permaneder hakkında yeterli bilgiye sahiptir ve bu yüzden kardeşinin onunla evlenmesinde sakınca görmez. Tony'in ikinci evliliğinden dolayı ilk evliliğine göre daha mütevazı bir düğünün yapılır ve Tony kızı Erika ile Münih'e yerleşir.

Tony'in evliliğinde yapılan masraflara ve yakın geçmişte Christian'nın kendi işini kurması için aileden aldığı yüklü paraya rağmen Buddenbrook firması saygınlığını artırarak, başarıdan başarıya koşar. Ama yine de Christian'ın ortağının ölmesi ve mirasçılarının şirketteki hisserini çekmesi Thomas'ı endişendirir. Bunun dışında evlenip Riga'ya yerleşen kız kardeşinin sağlık durumu pek iyi değildir. Tony'e gelince, yaşantısına hiç alışık olmadığı Münih'te çok mutlu değildir. Bay Permaneder evliliğinde Tony'den aldığı drahomayı bir işe yatırdıktan sonra artık çalışmayacağını ve birkaç yerden alacağı kiralarla hayatını sürdüreceğini söyler ve bütün işlerden elini çeker. Bay Permaneder artık hiçbir iş yapmayan ve saatlerce evde ya da meyhanede oturarak bira içen biri olarak hayatını sürdürür. Bunun yanında Tony'in eşini evin aşçı kızı ile uygunsuz bir vaziyette görmesi, Tony'in evliliğini bitirmesine neden olur. Tony on üç yaşındaki kızıyla

Mengstrasse'deki baba evine geçer ve burada yaşamaya devam eder. Tony Bay Grünlich ile ayrıldıktan sonra yaşadıklarını tekrar yaşar.

VII. BÖLÜM

Buddenbrook ailesinin bütün fertleri bir vaftiz töreni için bir araya gelir. Sadece Buddenbrooklar değil yakın akrabalar ve Lübeck'in zenginlerinin de bulunduğu bu tören Konsül Thomas Buddenbrook'un yeni doğan oğlu *Justus Johann Kaspar'ın (Hanno)* vaftizidir. Buddenbrooklar atalarının bir mirası gibi taşıdıkları "Johann" ismindeki bu çocuğun hayatlarına katılmasına çok sevinirler. Çünkü Hanno ile yeni bir hayatın başlayacağına inanırlar.

Vaftiz törenin akşamı Christian ve ağabeyi baş başa kaldığı sırada hastalığından dolayı işini yürütemediğini ve maddi sıkıntılar çektiği için işini bırakmak istediğini söyler. Dahası Christian ağabeyine, *Aline* isimli bir bayanla beraberliğinden söz ederek ondan bir çocuğu olduğunu da antır. Bunları duyan Thomas, sinirinden küplere biner.

Lübeck kentindeki Senatörün ölmesiyle, zengin ve tanınmış ailelerin çevresinde hareketlilik başlar. Kent yeni bir seçime hazırlandığından dolayı daylar arasındaki çekişmeler olur. Buddenbrooklar da bu hareketliliğin içindedir. Thomas Buddenbrook'un çalışkanlığı ve başarılı bir işadamı olması nedeniyle çok sayıda seveni ve taraftarı vardır. Bu desteğin bir başka nedeni ise hiç şüphesiz babasının ve atalarının saygın kişiler olmasıdır. Thomas seçim için iyi bir hazırlık yapar ve Senatör seçilir. Thomas'ın Senatör seçilmesinin ardından hayatında büyük değişiklikler olur. Senatörün yeni ve büyük bir ev yapmayı düşünür. Senatör Evin gösterişli olması için elinden geleni yaparak, masraftan kaçınmaz. Hanno yaşlılarına oranla geç bir gelişim gösterir. Çok geç konuşmaya ve yürümeye başlar. Evdeki bu sorunun yanında Christian ve Clara da hastadır. Christian dizlerindeki rahatsızlıktan dolayı hastanede yatmak zorunda kalır. Clara'nın durumu ise çok daha ağırdır. Clara ölmeden önce annesine yazdığı mektupta kendisine ailesinden düşen mirası kocasına verilmesini ister. Bayan Elisabeth ölüm döşeğindeki kızının son dileğini yerine getirdi ve eşine bir miktar para gönderir. Thomas'ın bundan haberi yoktur ve bunu annesi gönderdikten sonra duydu ve bu olayın kendisinden habersiz yapılmasına çok kızar. Clara çok geçmeden tüberkülozdan ölür. Bu aile içerisinde derin bir üzüntüye neden

olsa da, aile bu durumu çabuk atlatır. Bu arada 1866 yılının Almanya’sında etkisini gösteren Prusya - Avusturya savaşı çıkmış ve tüm ülke bundan etkilenmiştir. Yılın sonuna doğru iki ülke arasında yapılan ateşkes antlaşmasıyla birlikte savaş sona ermiştir. Savaş bitmişti bitmesine ama ateşkesin ardından Frankfurt’ta büyük bir firmanın iflas etmesi Buddbrooklar firmasının da büyük kayıplar yaşamasına neden olur.

VIII. BÖLÜM

Erika yirmi yedi yaşındadır. Sigorta müdürü Bay Hugo Weinschenk Erika’yı beğenir ve ona ilgi duyar. Erika da Bay Weinschenk için aynı şeyleri hisseder. Çift ailelerinin onayını alarak evlenir.

Tony yatılı okulda okurken, tanıştığı eski bir arkadaşını ziyaret eder. Arkadaşı geniş buğday tarlaları olan bir çiftlikte yaşar. Arkadaşının babası maddi açıdan sıkıntıda olduğu için bu tarlayı içerisinde buğdayı ekilmiş bir şekilde satmak ister. Tony bu durumu Thomas’a anlatır ve bu araziyi almasını tavsiye eder. Tony Tomas’ın bu toprakları alarak, hem arkadaşının ailesinin bu sıkıntıdan kurtulacağını hem de Thomas’ın bu topraklardan para kazanmasını ve firmaya katkı sağlamasını düşünür. Ancak Thomas kardeşinin bu teklifine çok sıcak bakmaz. Çünkü ona göre buğdayı üzerinde bir tarlayı hasattan önce satın almak fırsatılıktan başka bir şey değildi. O bu fırsatçılığı ailesine ve saygınlığına zarar verecek bir unsur olarak görür. Ama Tony’in ısrarı sonucu Thomas bu tarlaları satın alır ve hasat zamanını dört gözle bekler. Ama ne yazık ki hasada az bir zaman kala şiddetli bir dolu yağışısı sonucunda tüm ekinler heba olur. Buddbrook firması bu tarlalara çok fazla yatırım yaptığından büyük paralar kaybeder.

Hanno büyüyüp okul çağına gelmir. Oldukça duygusal bir ocuk olan Hanno geceleri uykusunda sayıklar, şiirler okur. Okulu sevmediğinden çoğu zaman okula gitmemek için ağlar ama babası yine de onu okula gönderir. Buddbrooklar firması yüzüncü yılını geniş bir katılımlı bir kutlamayla gerçekleştirebilir. Bu kutlamada aile yeleri ve misafirler için Hanno’nun bir piyano dinletisi gerçekleştirecektir. Herkes Hanno’nun piyano başına geçip, yeteneklerini ortaya koymasını beklerken, o, misafirin önünde hiç bir şey yapamayıp, utancından olduğu yerde ağlamaya başlar. Bu durum Thomas’ın çok zoruna gider. Çünkü Hanno doğduğunda, başta babası olmak üzere tüm aile Buddbrooklar’ın adının Hanno ile varlığını sürdürüp, firmanın başına geçerek, yönetimi

eline alacak düşüncesiyle çok umut ederdi. Ama Hanno'nun bu zayıf yapısı, insanların karşısına geçip, bir-iki cümle dahi kuramaması bütün bu umutları suya düşürür. Hanno okul dersleriyle ilgilenmektense sanatla ilgilenmeyi tercih eder. Bu yüzden zamanın büyük bir kısmını evde annesi ve piyano öğretmeni ile piyano çalarak ve şarkı söyleyerek geçirir. Senatör, Hanno'nun müzik tutkusundan ve zamanının büyük bir kısmını müzikle geçirmesinden hiç de hoşnut değildir. Senatör oğlunu müzikten uzaklaştırmak için elinden geleni yapar. Hanno'yu iş yerine götürüp, ona iş hayatının nasıl bir ortama sahip olduğunu, işçilerin nasıl çalıştığını ve ne tür işler yaptığını göstermeye çalışır. Zaman zaman da onunla birlikte filoları gezer. Ama bu gezmeler ne yazık ki Hanno'nun hiç ilgisini çekmez. Senatörün, oğlunu iş hayatına sokmanın yanı sıra kazanma düşüncesiyle yaptıkları boş bir çabadan öteye gitmez. Üstelik bu çabalar oğlunun gittikçe ondan uzaklaşmasına neden olur. Hanno gün geçtikçe okula karşı isteksizliği de artmaya başlar. Onun okula gitmesine neden olan sadece bir şey vardır. O da okul arkadaşı *Kai* 'dir. Hanno Kai ile çok iyi anlaşır. Okulda olduğu gibi okul dışında da çoğu zaman beraber olur. Senatör dâhil ailedeki herkes Kai'yi benimser onu severler. Konsül Buddenbrook bir gün ailesi için büyük öneme sahip olan aile defterini Hanno'ya göstermek ister. Bu defteri gören Hanno, kimi sayfaları büyük bir ilgiyle okur. Bir sayfada bir aile soyağacı ile karşılaşır. Herkesin adı doğum günüyle birlikte alt alta dizilmiştir. Hanno isminin yer aldığı kısma baktar ve sonra eline bir kalem ve cetvel alarak isminin altına kalın iki çizgi çeker. Hanno'ya göre kendisinden sonra kimse gelmeyecek ve adı bu deftere yazılmayacaktır.

Erika'nın kocası Bay Weinschenk sigorta şirketinde yaptığı dolandırıcılıkla suçlanır. Suçundan dolayı gözaltına alınan Bay Weinschenk, ancak kefaletle serbest kalabilecektir. Ancak bu kefaleti ödeyecek maddi durumu da yoktur. Buna çok üzülen Tony, gerekli parayı temin edebilmek için ağabeyi Thomas'ın yanına giderve ondan yardım ister. Çünkü damadının özgürlüğüne kavuşması için gereken bu parayı ödeyemezse kızının sonunun da kendisine benzemesinden korkar. Ama Thomas işlerinin kötü gittiğini ve bu parayı veremeyeceğini söyler. Bir hafta sonra Bay Hugo Weinschenk üç buçuk yıl hapse mahkûm edilir.

IX. BÖLÜM

Elisabeth yaşlanır ve artık vücudu hastalığa yenik düşer. Bayan Elisabeth'in karaciğerleri iltihaplanır ve bu hastalık sık sık öksürmesine neden olur. Ağır bir hastalıkla boğuşan Bayan Elisabeth'in bu durumunu herkes kabullenir. Böylece Evi ölüm sessizliği evi sarmaya başlar. Bir süre sonra Bayan Elisabeth yaşama veda eder. Bayan Elisabeth'in ölümünden henüz çok zaman geçmemesine rağmen, önce emektarlar arasında sonra da çocuklar arasında evden bir şeyler kapma yarışı başlar. Evde ne var ne yok bir liste halinde kaleme alınmış ve çocuklar bir araya gelerek bu eşyaları paylaşmaya başlar. Üstelik bu miras paylaşımı, kardeşler arasında yangından mal kaçırmaya dönüşür. Bu esnada annelerine duydukları saygı bir tarafa atarak birbirlerine karşı saygısızca ithamlarda bulunurlar. Evde anne ve babadan kalan ne varsa her şey kardeşler arasında bölüşülmektedir ve şimdi de sıra Mengstrasse'deki evi satmaya gelir. Ev bazı aile üyelerine de komik gelebilecek bir fiyata tüm anılarıyla birlikte satılır. Tony kızı ve torunuyla birlikte daha küçük ve mütevazı bir eve geçmek zorunda kalır.

X. BÖLÜM

Thomas Buddenbrook, iş yaşamının zirvesine çıkar fakat uzun zamandan beri özellikle de tarlalardaki ekin kaybından bu yana işlerinde bir gerileme gözler. Buna rağmen Senatör alışkanlıklarından hiç vazgeçmez. Yine aynı şıklıkta pahalı elbiseler giyer pahalı sigaralar ve içkiler içer.

Hanno on bir yaşındadır. Hala zayıf bir çocuk olan Hanno'yu aile doktoru muayinesi sonrasında vücudunun özellikle de kanının kendisi için gerekli şeyleri salgılayamadığını söyler ve çeşitli tedaviler önerir. Ama Hanno ne yazık ki bunları yerine getiremez. Kaslarının güçlenmesi için özel öğretmenler eşliğince jimnastik hareketleri yapmaya çalışır, ama vücudu bunları da kaldıramaz ve hemen yorulur.

Bay Hugo Weincshenk senato kararıyla cezasının bitimine altı ay kala cezaevinden çıkar. Tony kızı Erika'ya artık kocasının burada kalamayacağını söyler ve kocasıyla

birlikte başka bir yerde yaşayıp yaşamayacağını sorar. Tıpkı yıllar önce babasının ona sorduğu gibi. Erika'nın yanıtı da yıllar önce Tony'in babasına verdiği cevaptan farksız değildir. Tony çok geçmeden kocasından ayrılır.

Thomas ve Gerda'nın evlilikleri ilk zamanlarda olumlu ve hayranlıkla konuşulurken, son dönemlerde olumsuz bir biçimde konuşmaya başlanır. Bunun nedeni ise Piyano hocası ile Gerda arasında arsında çıkan dedikodulardır. Yakışıklı ve müzik konusunda yetenekleri olan bu teğmenin Buddenbrooklar'a gidiş gelişi sıklaşır. Senatörün bu gidiş gelişlerinden haberi vardır, hatta Teğmen Buddenbrooklar'ın evine geldiğinde, çoğu zaman senatör evde olur. Gerda ve teğmen bir odaya geçip saatlerce müzik aletleri çalıyor, müzik üzerine sohbet ederler. Senatör ise büyük bir korku ve kıskançlık hissiyle yerinde öylece oturup, çaldıkları müziği ve odadan gelen kahkahaları dinler. Bu durum gün geçtikçe Thomas'ın daha çok yıpranmasına neden olur.

Belediyede bir toplantı esnasında diş ağrıyan Senatör eli yanağında hızlı adımlarla belediyeyi terk edip, diş doktoruna gitmeye çalışır. Çok geçmeden doktor dişini çeker ama çekerken kırılan dişin kökü hala yerinde kalır. Kalan köklerin de çekilmesi gerektiğini söyleyen doktoruna, Thomas bugünlük artık dayanamayacağını söyleyip çıkar. Çok geçmeden dışarı çıkan Thomas, baş ve diş ağrısından gözü kararır ve içi çamur ve kar suyu dolmuş küçük bir çukura yüzüstü düşer. Bir süre öyle kaldıktan sonra birkaç kişi gelip onu yerinden kaldırdır ve evine götürür. Doktorların bütün müdahalesine rağmen, Thomas kurtarılamaz ve gözlerini hayata yumar. Senatörün başta aileyi olmak üzere iş dünyasını yasa boğa. Böyle güçlü ve başarılı bir senatörün küçücük bir diş ağrısı yüzünden öldüğü konuşuluyordu. Cenazesine Christian da gelir. Christian'ın durumu çok kötüdür. Hastalığından dolayı ayakta kalmakta güçlük çeker. Cenaze törenin ardından Christian'ı gören yoktur.

XI.BÖLÜM

Senatör Thomas Buddenbrook'un ölümünden sonra hiçbir şey eskisi gibi değildir. Christian'ın hastalığı ilerler onu yatağa mahkum eder. Alınan bilgilere göre hastanede yatmasına neden olan eşiydir. Karısı hayatını istediği gibi sürebilsin diye, doktora Christian'ın taburcu edilmemesi ve ömrünün sonuna kadar hastanede kalması için para

öder. Hanno okuldaki derslerini iyice asmış artık eskisi kadar dersleriyle ilgilenmez. Hanno on beş yaşındayken, tifo hastalığına yakalanır. Durumu gittikçe kötüleşen Hanno tifoyu en sert biçimde yaşayarak, kendini ölümün kollarına bırakır. Bu olaydan sonra Gerda, Tony ve Erika ile vedalaşarak, ama Christian'ı bir daha göremeden, yirmi bir yıl kaldığı Lübeck'ten ayrılarak doğduğu şehre, Amsterdam'a geri döner.

2. BÖLÜM I: BUDDENBROOKS ROMANINDA ARİSTOKRAT AİLE YAPISI

2. 1. Aristokrat Ailenin Tanımı

Kelime anlamına bakıldığında Yunanca’da “Aristo” *en iyi*; “Kratos” un ise *iktidar* anlamına geldiğini görürüz. Bu yüzden aristokrasiyi ‘*en iyi iktidar*’ şeklinde ifade etmek doğru olur.* Genel olarak tanımlamak gerekirse;

“Aristokrasi soylu ve elit üst bir sınıfın egemenliğine dayanan yönetim biçimidir. Aristokraside bir soylular zümresi vardır. Sosyoluluk ise babadan evlada miras yoluyla geçer. Asil ve soylu insanların bir toplumu daha iyi yöneteceği ve halkın yönetimden anlamayacağı aristokrasinin ideolojisinin özünü oluşturur.”¹³

Mensubu olan kişinin doğuştan elde ettiği bir sıfat olan aristokratlık, kişinin ekonomik hayatından sosyal hayatına kadar yaşamının her alanında var olur. Sahip olduğu saygın ve imtiyazlı konumu sayesinde refah ve bolluk içinde yaşar. Kökenleri önceleri aker olan bu sınıf uygarlıkla birlikte gelişir ve sahip olduğu güç sadece askeri bir güçken zamanla yerini toprağa ve en nihayetinde de paraya bırakır. Genellikle sıradan insanlarla bir arada olmamaya gayret eden aristokrat ailelerde ailenin yaşlısından gencine herkes içinde bulunduğu sınıfın farkındadır ve bunun bilincinde hareket ederler. Genel olarak aristokrat ailelerin konservatif bir yapısı vardır. Bu, tamamiyle ailelerin dindar olmalarından kaynaklanmaz. Elbette dindar olan aileler vardır ancak soylular kendilerini ruhban sınıfından da üstün görürler.

Buddenbrooklar Romanında ilk sayfasından itibaren karşımıza aristokrat kültürü ve bu kültüre mensup bir aile çıkmakta. Ailenin bu yapısını sayfalar ilerledikçe daha iyi tanımaya başlıyoruz. Buddenbrook evinin ihtişamlı yapısından ve aile bireylerinin giyim ve kuşamlarından Buddenbrooklar’ın büyük bir servet içinde yaşadıkları anlaşılmaktadır. Buddenbrook evinde aile bireyleri arasındaki kişilerarası ilişkiden evin dışındaki diğer kişilerle olan ilişkilere kadar aristokrat kültürün yansımalarını görmek mümkün. Ailede bir

* (bkz.) Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedi, Interpress Basın Yayın, cilt 2, 1986, s:798

hiyerarşi vardır. Aile büyüğüne saygıda kusur edilmez ve çoğu zaman aldığı kararları aile adına alır.

2. 2. *Buddenbrooks* Romanında Aristokrat Aile Yapısını Temsil Eden Karakterler

Romanda eski nesil Buddenbrooklar'ı görmesek de, yer yer onlar hakkında verilen bilgilerden ailenin eski nesil üyelerinin birer aristokrat kültürün mensubu olduklarını görürüz. Romanda gördüğümüz diğer aile üyeleri de atalarından farksız değildir. Bazı kişisel farklılıklar dışında ailedeki herkesin yaşam ve düşünce biçimi birbirine çok benzer. Buddenbrook ailesinin böylesine güçlü olması ve rafah bir hayat sürmesinin başlıca nedeni bu ailedeki ortak bir yaşam sürme arzusu ve aile üyelerindeki düşünce birliğidir.

a. Johann Buddenbrook ve Ailedeki Rolü

Romanın başlarında gördüğümüz ve ailenin en yaşlı üyesi olan Johann yetmiş yaşındadır. Atalarının sahip olduğu özellikleri taşıyan ve aristokrat bir yaşamı her alanda yoğun yaşayan bir kişi olarak romanda yerini alır. Buddenbrook firmasını babasından devralarak iş hayatına giren Johann, Bremenli bir tüccar kızı olan Josephine'nin ölümünden sonra kensisi gibi asil bir aileden gelen Hamburg doğumlu, ancak Fransız ve İsveç asıllı bir aileden gelen Anonitte Duchamps ile evlenir. Bu evlilikten de bir erkek çocuğu olur. Romanda Johann büyük ve başarılı bir tüccar olarak tanıtılmasının yanında, yaptığı diyaloglardan ve davranışlarından onun ilkeli ve kararlı biri olduğu görülür, ancak bu yönü ikinci planda kalır. Tutum ve davranışlarında tutarlı olmaya gayret eder. Bu özellikler, okuyucuda ona karşı bir sempati oluşmasına neden olur. Kuralcı bir kişiliğe sahip olduğundan, hem evde hem de işte kendi koyduğu kurallara uyduğu gibi yakınındakilerin de bu kurallara uymasını ister. Romanda zaman zaman duygusal bir kişi olarak görünmesine rağmen, bazen onu sert ve acımasız olarak görmek mümkündür. Ailedeki herkesle iyi ilişkiler içerisinde olmasına karşın, karısının ölümünden sorumlu tuttuğu oğlu Gotthold ile görüşmemektedir. Johann'ın oğlu Gotthold ile konuşmamasının bir başka nedeni de kendisinin istemediği bir kız ile evlenmesidir. Gotthold'un evlenmek istediği kız aristokrat bir aileden değildir. Johann bu durumun Buddenbrook isiminin prestijini olumsuz yönde etkileyeceğini düşünmektedir.

Aile üyelerinin tüm bireyleri dinlerine bağlıyken, Johann Buddenbrook değildir. Bunun en büyük nedeni ise Aydınlanma devrinin felsefesine ve prensiplerine bağlı olmasıdır. Ancak bu bağlılık, radikal anlamda değildir. Bir diğer neden ise kendini ruhban sınıfın üstün görmesidir. Johann Buddenbrook'un konservatif bir kişiliği vardır. Yaşadığı sınıfın gelenek ve göreneklerine uygun davranmayı sever ve içinde bulunduğu durumun hiçbir değişikliğe uğramadan devam etmesini ister. Bunun nedeni ise; sahip olduğu saygınlığın ve ticari itibarın tehlikeye girmesini istememektir.

İlerlemiş yaşına rağmen, hep şık ve genç tarzı giyinmeyi sever. Bu gençliğine duyduğu özlemin belirtisi olarak kendini gösterir. Yetersiz Fransızca bilgisiyle Fransızca konuşmak ister, hatta Almanca konuştuğunda bile cümlelerin arasına birkaç kelime Fransızca kullanır. Bunun nedeni Fransız kültürüne ve özellikle Napolyon'a olan hayranlığındandır. Sanatla ilgilenmeyi seven Johann ölene kadar hep güçlü ve baskın bir kişilik olarak romanda yerini almıştır.

b. Johann Jean Buddenbrook ve Ailedeki Rolü

Johann Jean Buddenbrook, Johann Buddenbrook'un ikinci karısından çocuğudur. Romanda Jean babasına göre daha dindar ve toplumun kurallarına göre hareket etmeye çalışan biri olarak tanıtılır. Jean çevresindeki insanların da böyle davranmasını bekler. Bu davranışların altında yatan nedenler arasındaki en önemli faktör, kendini çok değer verdiği aristokrat kültürün bir parçası olarak görmesidir. Diğer bir neden ise, ait olduğu kültür ile uyum içerisinde olması onu her bakımdan başarılı kılacağı düşüncesidir. Öyle ki bazı olaylar karşısında içinde bulunduğu toplumun görüş ve düşüncesine göre düşünüp verdiği kararlar kimi zaman Konsül ve ailesinin aleyhine sonuçlar doğurmuştur. Bunların başında Tony'nin Grünlich ile yaşadığı geçimsizlik ve boşanma gelir. Çünkü Konsül Jean'e göre Kızı Tony'nin evliliği ile ilgili kararında, Konsül Jean için damat adayı Bay Grünlich'in dindar bir kişiliğe sahip olmasının yanında tanınmış bir iş adamı olması yeterlidir. Eşiyle çok uyumludur, ama iş maddi konulara gelince aralarında düşünce zıtlıkları görülür. Konsül ekonomi ve tasarruf konusunda dikkatli davranırken, eşi Betshy bu konuda onunla aynı düşünceye sahip değildir. Evde üç hizmetçi olmasına rağmen, gösterişe

düşkünlüğünden evde bir uşak daha çalıştırmak ister. Romanda bu durumu anlatan ifadelerle şöyle yer verilmiştir:

“ ‘Düşünmen için sana bir şeyler söylemek istiyordum. Sevgili Jean bir uşak tutmamız doğru olmaz mı?’ Annem ve babamı düşününce... Konsül elindeki gazeteyi dizine bıraktı, ağzından sigarasını çıkarırken gözleri birden parladı, çünkü yeni bir masraf, yeni bir harcama söz konusuydu. ”¹⁴

Babasının sanata ve sanatçıya verdiği değerin aksine, Jean Buddenbrook’un sanata, dolayısıyla sanatçıya karşı bir antipatisi vardır. Çünkü ona göre sanat boş bir uğraştır. Berlin’deki ihtilali sanatçıların masa başında oturup kurguladıkları bir olay olarak görür. Sahip olduğu gelenekçi yapısından dolayı konservatif davranışlar sergiler. Berlin’deki ihtilal sırasında, gençlerin sınıf ayrımını protesto eden eylemlerini izlerken, bu eylemleri çocukça hareketler olarak niteler. Jean bu durumu romanda kendisi gibi düşünmeyen bir iş adamına şöyle anlatılır:

“ Johann (Jean) Buddenbrook gülmeye başladı. Tanıdığım kadarıyla siz de onlar gibi düşünüyorsunuz. Sevgili dostum olup, bitenlerden hoşlanmışa benziyorsunuz. Öyle değil mi? Bakın söyleyeyim size... Bütün bunlar elbette çocukça şeyler. Bu insanların niyeti ne? Ne istiyor bunlar. Bir grup eğitimsiz genç insan, ellerine geçirdikleri fırsattan yararlanarak, biraz gürültü koparmak istiyor... ”¹⁵

Konsülün aşırıya kaçan bir görev bilinci vardır. İşine çok sadık biridir. Firmada çalışanlarıyla iyi geçinir. Saatinde işinin başında olmaya gayret eder. Bu davranışını evde çocuklarına da kazandırmayı amaçlar. Jean Buddenbrook yalnız kaldığı zamanlarda ya işini ya da Tanrıyı düşünür ve ona dua eder. Bu düşünce ve Tanrıya yöneliş Jean’in ölümüne kadar gün geçtikçe artarak devam eder.

Ailede otoriteyi temsil eden biridir. Evde varlığını hissettirerek ailenin sevk ve idaresini yapar. Varlığını ciddi bir biçimde hissettirmesine rağmen, bunu sert ve baskıcı bir

14 Thomas Mann, Buddenbrooklar, Can Yayınları, 2006, İstanbul s:70

15 MANN, a. g. y. s:164

yolla değil, yumuşak ve sevecen tavırlarla yapmaya çalışan bir babadır. Çünkü aile içerisinde yaptığı birçok şeyin temelinde ailesini mutlu etme çabası yatar.

Jean Buddenbrook babasına göre ticari işlerle daha ilgilidir. Babası Johann'ın aksine iş hayatında olmayı ve ticari alanda saygın bir konuma gelmeyi yeğler. Bu Konsül'ün babasına göre burjuva kültürüne daha yakın durduğu anlamına gelir. Konsül Buddenbrook'un çocuklarının ticari hayata atılmaları için çabaladığını görmek mümkündür. Oğlu Christian'ı iyi eğitim alabilmesi için İngiltere'ye göndermesi, büyük oğlu Thomas'ı işleri küçük yaşta öğrenip, iyi bir tüccar olabilmesi için firmada yanında çalıştırması bunlara birer örnektir.

Sahip olduğu servete rağmen, maddi yönden tutumlu ve ölçülü davranarak aileye de bu davranışı kazandırmak isteyen Konsül, ailesine aslında çok da zengin imkânlarla sahip olmadıklarını göstermeye çalışır. Jean bu davranışlarıyla aynı zamanda okuyucuya zengin ve yoksul herkesin tutumlu ve ölçülü davranması gerektiğini, sahip olduğumuz şeylerin sınırsız olmadığını ve bunları savurganlıkla harcanamayacağı mesajını verir.

Jean Buddenbrook içinde bulunduğu toplumsal statünün değerlerini koruyabilmek için endişeler taşır ve bu nedenle toplumda insanların eşitsizliğine inanır. Farklı statüdeki insanların bir arada yaşamayacağı ve eşit haklara sahip olamayacağını düşünür. Bu düşünceyi çocuklarına da aşılamak ister ama çocuklarının babalarıyla bu konuda hemfikir olduğu söylenemez. Çünkü babalarının bu düşüncesinin haklı bir temele dayanmadığını bilirler. Bu fikir ayrılığı çocukların babalarından farklı davranmalarına neden olur. Aile içindeki düşünce çatışmalarının hepsinin nedeni olmasa da, Jean Buddenbrook'un sabit fikirliliğinin bunda payı olduğunu söylemek mümkündür.

c. Elisabeth (Bethys) Buddenbrook ve Ailedeki Rolü

Konsül Jean Buddenbrook'un karısıdır. Evde 'Bethsy' olarak anılan Elisabeth, ünlü bir aristokrat olan Lebrecht Kröger'in kızıdır. Varlıklı bir aileden geldiği için lüks ve gösterişli yaşama düşkün biridir. Bu yönüyle Bayan Bethys kocasına benzer. O da kocası gibi yaşam tarzını toplumun, özellikle de içinde bulunduğu aristokrat sınıfa, göre şekillendirmiştir. Mütevazı biri olarak görünmeye çalışsa da övülmeyi ve ailesinden iyi yönde bahsedilmesini seven biridir.

Dindar bir kişiliğe sahip olan Bethys'in hayatında Hristiyan değerlerinin yoğunluğu göze çarpar. Bu yüzden bütün düşünceleri din ve aristokrat kültür ekseninde döner. Kızı Tony'nin Bay Grünlich ile evlenmesinde konsül Jean için damat adayında tanınmış bir tüccar olması önemsenirken, Bethsy için dindar olmasının daha önemlidir. Konsül Buddenbrook kendini işine verdiği için dolayı, Bethys'in evde, zaman zaman anneliğin yanı sıra babalık rolünü üstlendiği söylenebilir. Evi hizmetçileri ile çekip çevirerek, ailenin ihtiyaçlarını karşılamakta ve düzeni sağlamaya çalışmaktadır. Buna karşın ailede baskın bir kişiliğe sahip değildir. Kocasına saygılı biridir ve onun ailedeki yerinin farkındadır. Bethys her ne kadar ailede söz sahibi olsa da romanda onun güçlü yönlerine fazla değinilmez, hatta bazen elinde örgüsü ve kendini ev işlerine veren zayıf bir ev kadını karakteri olarak yerini alır.

Bethys kocasının ölümünden sonra kendini tamamiyle dine vermeye başlar. Evde dini törenler ve geceler düzenler. Kocasının anısına duyduğu saygıdan dolayı, Konsül Jean'in ölümünden sonra, hayatını hep bir matem havasında sürdürür. Bayan Bethys'in bu durumu romanda şöyle ele alınmıştır:

“ Ölüm olayları genellikle insanların Tanrı'ya yönelme duygularını harekete geçirir. Eşinin ölümünden sonra Bayan Konsül Buddenbrook'un ağızından daha önce hiç duyulmayan dinsel sözler çıkmaya başlamasına kimse şaşırılmamıştı.

Ama bunun geçici olmadığı kısa zamanda anlaşıldı. Bayan Elisabeth Buddenbrook'un, bu dünyadan göçen kocasının son yıllarında ve kendi yaşının da ilerlemesiyle Konsülün dinsel eğilimlerini paylaştığını herkes biliyordu, ama aşırılığa kaçan bir dindarlık anlayışıyla eşinin anısını yaşatmak istediği gerçeği, kentte çabucak duyuldu.

Bayan Buddenbrook, bir Hristiyan'a yakışır ciddiyetle ve tüm kibarlığıyla bütün evi ölünün ruhuyla doldurmaya çalışıyordu. Sabahları ve akşamları okunan duaların süresi giderek uzuyordu.”¹⁶

16 MANN, a. g. y. s: 245

Bayan Bethys'in hayatındaki bu büyük değişme ve dini ayinler çocukları ile arasındaki ilişkiyi zayıflatır. Çünkü Anne Bethys zamanının büyük bir bölümünü bu tür uğraşlarla geçirmektedir. Abartılı bir şekilde yapılan bu törenlere Bethys'in birçok tanıdığı katılır. Çocuklarca benimsenmeyen bu davranış onları çok rahatsız etmeye başlar. Romanda çocuklar rahatsızlıklarını şu şekilde dile getirir:

“ Tony hiç mutlu değildi, canı sıkılıyordu ve Konsül Buddenbrook'un ölümünden sonra evlerine konuk rahiplerin ve misyonerlerin sayısının artmasına kızılıyordu. Tony'e göre evde daha çok onların dedikleri oluyor ve çok da para alıyorlardı. Konunun parasal yönü kuşkusuz Thomas'ı ilgilendirirdi. Ama Tony, dua okuma bahanesiyle dulların evlerini yiyip bitiren bu adamlar hakkında orada burada konuşurken kardeşi susuyordu.

Tony, bu kara cüppeli adamlardan müthiş nefret ediyordu. Artık hayatı öğrenmiş o aptal genç kızlık dönemi çok geride kalmış olgun bir kadın olarak bu kara cüppelilerin şefkat dağıtan kutsal insanlar olduklarına inanamıyordu. 'Anneciğim!' dedi. 'İnsanların arkasından kötü konuşmamak gerektiğini biliyorum... ama şunu söylemeden edemeyeceğim... Kara cüppe giyen ve ikide bir 'Tanrım, Tanrım!' diyenlerin hepsi kusursuz olamaz, eğer hayat sana bunu şimdiye kadar öğretemediyse, şaşarım.' ”¹⁷

Bayan Bethys Buddenbrook'un yaşı ilerlediğinde akciğer iltihabına yakalanır. Bir süre yatmak zorunda kalan Bethys duyduğu acıları kaderinin bir parçası olarak görür ve bu acılara katlanarak bir süre sonra yaşama veda eder.

17 MANN, a. g. y. s: 248, 249

3. BÖLÜM II: *BUDDENBROOKS* ROMANINDA BURJUVA AİLE YAPISI

3. 1. Burjuva Ailesinin Tanımı

Burjuva kelimesi “*Burgensis*” ten gelir. Bir *Burg*’da (kasaba ya da kentte) oturan ve geçimini bir zanaatte çalışarak ya da ticaret yaparak sağlayan kenli anlamına gelir.** Sezgin KIZILÇELİK ve Yaşar ERJEM ise sosyolojik olarak ‘burjuvazi’yi şöyle tanımlar:

Kapitalist bir toplumda üretim araçlarını ellerinde bulunduran sınıftır. Burjuvazi terimi orijinal olarak orta çağın sonlarında Avrupa’da soyluluk ve köylülükten ayrı bir işadamları sınıfı olarak ortaya çıkan kent orta sınıfını tanımlamak için kullanıldı. Bazen hala orta sınıfı tanımlamak için kullanılır. Bununla birlikte terim Karl Marx ve izleyicileri tarafından kullanılmaya başlandı. Marx burjuvaziyi kapitalist toplumda çalışan sınıf ya da proleteriyayı (işçi sınıfı) sömüren ve kapitalist toplumu denetleyen bir sınıf olarak görür. Marx’a göre proleterya sosyalist bir toplumu kurmak için bir devrimle burjuva sınıfını yıkmalıdır.¹⁸

Romanda burjuvanın tipik özelliklerini görsek de yazar, genel olarak burjuva ailelerde gördüğü aksaklıklar üzerinden eleştirel bir tarzda bir burjuva çerçevesi çizdiğini söylemek gerekir. Mann bu çerçeve içerisinde yaşam ve sanat sorununu şöyle işler:

Sanatçının sanat ve yaşam sorunun irdelemiş ve bu bağlamda Friedrich Nietzsche’den etkilenmiş olan Thomas Mann, bütün yapıtlarında sıradan vatandaş anlamında kullandığı ‘burjuva’ ile sanatçı arasındaki ilişkiye de değinir. Mann’ın hemen tüm yapıtlarında iki insan tipi karşımıza çıkmamaktadır. Bunlardan biri yaşamı temsil ederken, öteki sanat yöneliktir. Sanatçı olan tipin; düşünen, acı çeken, gerçeği gören, toplumu yönlendirmeye çalışan, duyarlı, sorgulayıcı fakat sinik bir kişiliği vardır. Yaşama dönük olan tipin ise, pratik, sorunsuz, kendinden memnun,

** (bkz.) Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedi, Interpress Basın Yayın, cilt 4, 1986, s:2018

*saygınlığı olan, hiçbir şeyi sorgulamayan, değer yargılarını sarsmaktan kaçınan sade bir kişiliği vardır. Bu iki tip, thomas Mann'ın yapıtlarında değişik iki alanı temsil eder: sade kişiliği olan yaşamı, karmaşık kişiliği olan tip ise sanatı simgeler. Bu iki alan arasında ise sürekli bir çatışma, bir hesaplaşma vardır.*¹⁹

Thomas Mann diğer birçok romanında olduğu gibi Buddenbrook romanında da sanat ve yaşam arasındaki bu mücadeleden daima yaşamın galip geleceğini vurgular. Mann'a göre sanat yaşam karşısında hiçbir zaman hak ettiği değeri ve gücü bulamayacaktır. “ Romanda Jean Buddenbrook'un ölmesiyle, ailenin sahip olduğu mal-mülk muhafazakâr ve özenli Thomas'ın kontrolüne gerçer, romantik ve sanata ilgi duyan Christian'ın kontrolüne değil...”²⁰

*Thomas Mann aristokrasinin yıkılmasıyla yerine burjuvanın geleceğini ve bu burjuvanında kapitalist bir yapıya dönüşeceğini biliyordu. Açıkçası bu durumdan da endişe duyuyordu. Ancak eğer kapitalist burjuva gelmezse onun yerine faşizmin geleceğini de biliyordu. İnsanların Kralcı ve kral karşıtı olarak ikiye ayrılacağını ve bunun önüne geçilmez sorunları beraberinde getireceğinin farkındadır. Thomas Mann kapitalist burjuvayı faşizmden daha tehlikesiz görüyordu ve şunları söylüyordu: ‘En azından kapitalist düzende insanların hayvanlar gibi boyunları gövdelerinden ayrılmayacak ve kılıçtan geçirilmeyecekler.*²¹

19 İNAN, a. g. y. s: 104, 105

20 WEINTRAUB, Stanley. ve CARY, Joyce. *Wisconsin Studies in Contemporary Literature Dergisi*, Cilt:5, University of Wisconsin Press, 1964, Madison, ABD, s: 56, 57

21 PROSS, Harry. *On Thomas Mann's Political Career, Journal of Contemporary History Dergisi* (Literature and Society) , Sage Publications, Ltd., Cilt: 2, Nisan 1976, ABD s:75

3. 2. *Buddenbrooks* Romanında Burjuva Aile Yapısını temsil Eden Karakterler

Romannın burjuva ailesini temsil eden iki farklı noktaya bakacak olursak, ailesi aritokrat bir sınıftan gelen Hanno Buddenbrook ve daha önceleri ticaret dünyasında küçük bir burjuvayken büyüyüp saygınlığını artıran Hagenström ailesi ile karşılaşırız. Ancak bu iki burjuva arasında küçük farklılıkların olduğunu da söylemek gerekir. Hanno büyüklerinin kendisine dayatmaya çalıştığı aristokrasi kültürü ve kurallarından kaçmaya çalışırken, Hagenström ailesi Hanno'nun bırakıp, kaçmak istediği bu konuma ulaşmak için çabalar.

a. Justus Johann Kaspar (Hanno) Buddenbrook

Buddenbrook ailesinin dördüncü kuşağını temsil eder. Romanda ve aile arasında Hanno ismi ile anılır. Hanno, Thomas ve Gerda Buddenbrook çiftinin tek çocuğudur. Hanno'nun baharda doğuşuyla Buddenbrooklar'a da bahar yüzünü göstermiştir. Ailede büyük bir sevinç yaşanır.

“ Breite Strasse'deki evden Mengstrasse'ye gelen haberin neden olduğu bu sessiz coşkunun anlamı anlaşılmıyor mu? Bayan Permanender'in bu haberi duyar duymaz annesine ve erkek kardeşine coşkuyla sarılması ve yengesiyle kucaklaşmasının nedeni yeterince açık değil mi? Artık ilkbahar gelmişti, 1861 yılının ilkbaharı; sonunda o da geldi dünyaya ve şimdi onun vaftiz töreni yapılıyor. Uzun süredir kendisine büyük umutlar bağlanmış ve sürekli ondan söz edilmiş ve yıllardır özlemle beklenmiş ve vermesi için tanrı'ya yalvarılmış ve Doktor Grabow'a yapılmadık eziyet kalmamıştı... O belli belirsiz küçücük yaratık işte şimdi karşımızda. ”²²

Hanno Buddenbrooklar için bir varlık sebebidir. Aile Hanno'nun Buddenbrooklar ismini geleceğe taşıyacağına inanır. Zor bir doğum sonrası dünyaya gelen Hanno'nun sağlıklı bir çocuk olmadığını görürüz. Romanda Hanno'nun doğum sonrasındaki sağlığıyla ilgili şu tasvirlerle yer verilir:

²² MANN, A. G. Y. S: 348

“...burun köklerinin her iki tarafı da çukur çukurdu ve gözlerinin altında mavi gölgeler vardı. Bu durum henüz daha tam ortaya çıkmamış bu dört haftalık küçücük yüzün sağlıklı bir yüz olmadığını daha şimdiden belli ediyordu.”²³

Hanno’nun okula başlama dönemi sorunlu geçer. Okulunu sevmeyen Hanno, okula gitmemek için bahaneler öne sürer. Hanno’nun bu davranışları onun derslerden geri kalmasına neden olur. Akrabalarından birinin ona “...Okula gitmekten hoşlanıyor musun?”²⁴ sorusuna, okula karşı hislerini şöyle dile getirir:

“ ‘Hayır’ diye yanıt veriyordu Hanno bu soruya, sakın sakın ve içtenlikle, daha ciddi şeyler varken bu gibi konularda yalan söylemeye değmezdi.

‘Hayır mı? Ah ne kadar da güzel! Ama öğrenmen gerek: Yazmayı, okumayı, hesap yapmayı...’

‘Daha başka şeyleri de,’ dedi küçük Johann.

Hayır, bir sürü koridordan ve Gotik kubbeli sınıflardan oluşan bu eski manastır okuluna gitmekten hiç hoşlanmıyordu Hanno. Herhangi bir armoniyi ya da annesinden ve Bay Pfühl’ keyfinin kaçması ve dikkatinin dağılması yüzünden kendisini derslere vermiyordu; kendisine ders veren toplum içinde küçümsenen, düşünsel bakımdan yetersiz, üstleri başları perişan öğretmenlere karşı cezalandırılma korkusunun yanı sıra gizliden gizliye bir küçük görme duygusu besliyordu içinde.”²⁵

Hanno, özgüveni eksik biri olarak çoğunlukla ailenin beklentilerine cevap verememektedir. Okulda olduğu gibi evde de bütün cesaretini yitirmiş, yaşama direnme gücü kalmamış biri gibi davranır. Bir gün ailenin bir araya geldiği sırada, Hanno’nun

23 MANN, a. g. y. s: 348

24 MANN, a. g. y. s: 451

25 MANN, a. g. y. s: 451, 452

ezberlediği bir şiiri okuması istendiğinde, şiiri okuyamamış, utancından ağlamaya başlar. Aile Hanno'nun bu durumuna çok üzülür. Baba Thomas ise bu konuda daha sert ve acımasız davranır. Thomas bu konuda oğluna karşı sitemini romanda şöyle dile getirir:

“Senatör sert ve öfkeli bir tavırla, ‘Hiç de eğlenceli değil!’ dedi ve ayağa kalktı. ‘Neden ağlıyorsun?’ Eğer ağlaman gerekiyorsa, bugün beni sevindirecek hiçbir çaba göstermediğin için ağlamalısın. Küçük bir kız çocuğu musun sen? Böyle devam edersen ne olacak senin halin? İlerde insanların önünde, konuşman bir şeyler söylemen gerekirse, hep böyle ağlayacak mısın?..”²⁶

Hanno'nun müzik dışında anladığı ya da yapabildiği bir şey yoktur. Bunu da ancak annesinin desteğiyle yapabilecek durumdadır. Sadece müziğe yoğunlaştığından, diğer alanlarda kendini geliştiremez. Oysaki başta babası olmak üzere ailedeki herkes Hanno'nun şirketin başına geçip, işleri kendisinin devralacağı günleri dört gözle bekler. Hanno ticarete hiç ilgi duymaz, ama babası zaman zaman onunla anlayabileceği düzeyde şirket hakkında konuşuyor ona sorular sorar. Bu konuşmalar Hanno'nun canını çok sıkır. Thomas Buddenbrook oğlu Hanno'nun dedesi Johann Buddenbrook gibi başarılı, saygın bir tüccar ve güçlü bir insan olmasını ister. Thomas, oğlu için, her ne kadar gerçekleşmesi imkânsız gibi görünse de şunları düşler ve şunları dile getirir:

“ Oğlunu yetiştirmek için örnek almak istediği bir tasvir belirdi gözlerinin önünde: Hanno'nun büyük babasının tasviri, küçük bir oğlan çocuğu iken kendisinin de biraz tanıma fırsatı bulduğu büyük babası, kafası pırıl pırıl çalışan, neşeli, gösteriş düşkününü olmayan ve kendinden emin güçlü bir insandı... Hanno da onun gibi olamaz mıydı? Bu mümkün değil miydi? Peki, ama neden?.. Hiç değilse müziğe olan ilgisi biraz önlenemez miydi? Çocuğunu gerçek hayattan uzaklaştıran, bedensel sağlığına hiç de yararı dokunmayan ve ruhsal gücünü yiyip bitiren müzik

26 MANN, a. g. y. s: 427

tutkusuna karşı önlem alamaz mıydı? Onun böylesine düşler âleminde dolaşması, pısırık ve mızımız biri olmasına yol açmıyor mu? ”²⁷

Hanno’nun çocukluğundan itibaren yaşamı, davranış ve tavırları babası için tam bir hayal kırıklığıdır. Çünkü onun hayatta tutunabileceği yaşayabileceği hiçbir dalı yoktur. Thomas bir gün aile için büyük öneme sahip olan aile defterinin sayfalarını Hanno ile karıştırırken, ona Buddenbrook ailesinin soyağacını gösterir. Hanno’nun adının üstünde babası ve büyük babalarının adları doğum ve ölüm tarihleri ile birlikte yazılıdır. Hanno bir ara babası yokken, defterdeki isminin altına iki kalın çizgi çizerek, kendisinden sonra artık kimsenin gelmeyeceğini vurgulamak ister.

Hanno yaşadığı ağır tifo hastalığına karşı hiçbir direnç gösteremez ve hayata veda eder. Hanno’nun ölümüyle Buddenbrooklar’ın nesli sona erer.

Buddenbrook ailesinde Hanno ve annesi Gerda dışında hiç kimse sanatla uğraşmaz. Christian’ın da bir ölçüde sanata ilgisinin olduğunu görürüz, fakat onun sanat anlayışı zaman geçirilebilecek bir uğraştan öteye gitmez. Hanno’nun müziğe olan ilgisi ve yeteneği kendisinde gördüğü tek güçlü yanıdır. Ancak tutkuya varan bu müzik ilgisinin onu yalnızlaştırdığını görürüz. Ayrıca müzik dışında hiçbir işle uğraşmaması onu duygusal biri yapar. Bunun sonucunda Hanno birçok konuda hissi davranışlar gösterir. Yani sanatın estetik ve ince ruhu, Hanno’nun ruhuyla bütünleşir ve onu başta babası ve akrabalarının gözünde zayıf, değersiz biri yapar.

Romanda Hanno her ne kadar burjuva olarak gösterilmeye çalışılsa da aslında dönemin burjuvalarına çok uzak bir yapısı vardır. Çünkü artık sadece lüks bir hayat sürerek ve aristokrat taklidi yaparak yaşamak anlamsızdır. Özellikle ticari açıdan büyük rekabetlerin yaşandığı burjuva sahnesine herkes gibi Buddenbrook ailesi de güçlü birini sürmeliydi. Ancak ailedeki herkes bu kişinin Hanno olamayacağını düşünür. Zira Hanno’nun doğumundan ölümüne kadar hastalıklı yapısı onların böyle düşünmesine neden olur.

27 MANN, a. g. y. s: 457

b. Hagenström Ailesi

Buddenbrooklar'ın, iş ve politika hayatındaki başlıca rakipleridir. Buddenbrooklar, onları sonradan görme insanlar olarak niteler. Bu yüzden herhangi bir nedenle aynı ortamı paylaşmak zorunda oldukları zaman hep bu aileden uzak durmaya çalışırlar. Buddenbrooklar, kendilerinden hiç haz etmedikleri Hagenströmler'in sahip olduğu konumdan, üzerlerindeki elbiseye kadar sürekli eleştirir ve küçümserler. Küçümsedikleri bu ailenin ise günün birinde kendilerinden çok daha güçlü olacağını akıllarının ucundan bile geçirmezler.

Hagenströmler, Buddenbrooklar'ın zayıflamaya başladığı dönemlerde güçlenmeye başlar ve Buddenbrook ailesinin satılığa çıkardığı evleri satın alırlar. Her ne kadar Buddenbrooklar ailesini ve firmasını birer rakip gibi görseler de Hagenströmler'in Buddenbrooklar'ın sahip olduğu servetini sinsice bir kurgu sonucu ellerine geçirmezler. Bu, tamamiyle Buddenbrook ailenin çöküşü sonrası satmak istedikleri malvarlıklarına talip olarak gerçekleşen sıradan bir olaydır. Nitekim yazar da bunu burjuvazinin ticari düşünce yapısında gördüğü fırsatları değerlendirmek üzere yapılan bir alışveriş gibi gösterir. Ancak bu olayın perde arkasında farklı acı gerçekler yatar. Genel olarak kendilerini hala aristokrat olarak görmek isteyen bazı aile bireylerine göre, yıllarca ellerinde tuttukları gücün küçümsedikleri burjuvanın eline geçtiğini düşünürler. Gerçekte de herşey düşünüldüğü gibidir. Çünkü Hagenström ailesi ticaret dünyasındaki gelişmeleri karşı duyarsız kalmayıp, her alanda zenginliğini ev etkinliğini artırmaya çalışan bir burjuva olmuştur.

Daha önce de iş hayatının içinde küçük ve mütevazı bir firma olarak yerini alan Hagenström Firması, Fransız devrimi sonrası endüstrileşmenin ilk dönemlerinde ayağa kalkar ve hızlı büyür. Hagenströmlerin ticari açıdan gerçekleştirdikleri bu büyümeyi Mann, daha önce sözünü ettiğim burjuvanın güç kazanarak kapitalist bir hale geleceği şeklindeki endişelerle değerlendirmediklerini görürüz. Aksine Mann, bu olayla bakış açımızı farklı bir yöne çeker. Mann Buddenbrook ailesinin dünyadaki yaşanan değişimi göremediğini ve bu değişimin Hagenströmler tarafından iyi görülüp, değerlendirildiğini vurgular. Belki de bu yüzden Hagenströmler, Buddenbrook ailesinin korkusu haline gelir.

4. BÖLÜM III: *BUDDENBROOKS* ROMANINDA ARİSTOKRAT AİLEDEN BURJUVA AİLESİNE GEÇİŞ DÖNEMİ

4. 1. Aristokrasiden Burjuvaziye Geçiş Dönemine Genel Bir Bakış

Buddenbrook ailesinin yapısını incelerken, Avrupa'daki dönemin siyasi, sosyal ve ekonomik yapısına ve onun yansımalarına değinmeden, aileyi anlamaya çalışmanın yetersiz kalacağı kanısındayım. Tarihte on altıncı yüzyılda Avrupa'da Katolik kilisesinin aşırı şekilde zenginleşmesi ve yozlaşması sonucunda, başta bir takım din adamları olmak üzere, bazı aydınların dünyayı daha iyi anlamak için reform hareketlerine başvurdukları görülür. Hayatın her alanına yansıyan bu hareketler, Hristiyan dininde farklı düşüncelere sahip toplumların kendi içerisinde ayrışmasıyla mezheplerini oluşturmaya yol açar. Yine bu yolla bilimden sanata, ulaşımdan teknolojiye kadar birçok alanda yenilikler hayata kazandırılır. Almanya'da başlayan bu hareketler önce Fransa'ya sonra İngiltere'ye ve daha sonra da Kuzey Avrupa'ya yayılır.

Tarihte Avrupa'da üç toplumsal sınıftan bahsetmek mümkündür. Bunlar: Aristokrasi, ruhban (Hristiyan din adamları) ve üçüncü sınıf olarak gösterilen Burjuva'dır. Avrupa'daki birçok ülkenin atası olan Roma İmparatorluğu'ndan beri süregelen, toplum içerisindeki bu sınıflar ve ayrılıklar, reform hareketleri ile eleştirilmeye başlanır. Bu eleştiriler zamanla bazı sınıfların güçlenmesine bazılarının ise zayıflayarak yok olmasına kadar varır. Şehirli toplum güç kazanmak için toplumun önde gelen sınıflarıyla bir araya gelerek, harekete geçer.

*“ Burjuva, üretime ve üretim araçlarına sahip olanları dolayısıyla aydın sınıfın faaliyetleriyle kendini ilişkilendirme imkânı bulma yanında, kendi ideolojisini oluşturmada da ondan geniş bir şekilde yararlanmasını bilmiştir. Sonuçta aristokrasiyi tahtından etmiş, ruhban sınıfı ile belli bir uzlaşma sağlamış, oluşturduğu ideoloji çerçevesinde iktidarı, devleti ve toplumu dönüştürmede etkin rol üstlenmiştir”.*²⁸

28 <http://anadoluhaber.blogspot.com/2009/08/burjuva-nedir-ismail-klloglu.html> (çevrimiçi:18.06.2010)

Değişim her zamankinden daha hızlı yaşanmaktadır. Bir süre sonra iktidar olarak varlığını sürdüren aristokrasi, değişen sosyal taleplerin karşısında uzun yıllar mücadele edemez duruma gelir. Böylelikle burjuvazi güç kazanmaya başlar. Ancak hiçbir zaman tüm gücü elde edemez. Çünkü burjuva da yalnız değildir, yanında işçi sınıfı da vardır.

“Siyasal planda genel oy ilkesinin yaygınlaşması, kitle partilerinin doğuşu ve ücretlilerin örgütlenme imkânlarına kavuşmuş olmaları, iktidar üzerinde burjuvazinin etkisini sınırlandırmış ve işçi sınıfı da baskı grubu olarak siyasal sistemi etkileme imkânına kavuşmuştur. Burjuvazinin savunduğu kanun önünde eşitlik, kişi hak ve özgürlüğü, kişi dokunulmazlığı, mülkiyete saygı gibi çağdaş demokrasinin belli başlı temel ilkeleri, günümüzde işçi sınıfları tarafından da benimsenmiş ve bu alanda mücadele verilmiştir.”²⁹

Bu mücadeleyi kazanan işçi sınıfı böylece burjuva yanında varlığını ispatlamış olur.

Avrupa’nın neresinde olursa olsun yaşanan her olay artık Almanya’da bir şekilde yankı bulmaya başlar. Tabii Almanya’da olanlar da diğer ülkelerde... Zamanla Avrupa toplumu bu hızlı değişime ayak uydurmaya başlamış ve geçmişinde yaşananları geride bırakmak zorunda kalmıştır. Tıpkı Avrupa’daki birçok toplum gibi, Alman toplumu da artık atalarının geçmişte yaşadığı hayatı beğenmemekte ve onlardan aldıkları mirastan uzaklaşmakta, hatta mümkünse geleceğe taşımama arzusu içindedir. Bu süreç sonraki yıllarda hızla devam eder. Yaşanan sosyal dönüşüm on dokuzuncu asırda farklı boyutlar kazanır. Modernleşme ekonomik yaşama da el atar ve bu konudaki algıları ve güçler dengesini değiştirir. İnsanlar siyasal ve sosyal haklara sahip olmanın aksine, daha zengin olmayı ve parayla güçlenmeyi tercih etmeye başlar.

29 <http://www.enfal.de/sosyalbilimler/b/046.htm> (çevrimiçi:18.06.2010)

4. 2. *Buddenbrooks* Romanında Aristokrat Aileden Burjuva Ailesine Geçiş Dönemini Temsil eden Karakterler

“Romanın başında adeta altın bir tepsi içinde sunulan ve asil değerleriyle sosyal bir hiyerarşisi olan Buddenbrook ailesinin geride bıraktığı yüzyıl aileye burjuvanın dip noktasını göstermeye yetmiştir...”³⁰ Buddenbrook ailesinin yaşadığı bu trajedinin sosyal, ekonomik ve politik nedenleri vardır. Ancak bu üç alanda da yaşanan ortak sorunu Oregon Üniversitesinden Donna K. REED Buddenbrook romanı üzerine yazdığı bir çalışmada ailedeki genç nesli ele alarak özetlemeye çalışır:

*“Her Buddenbrook atalarından kendilerine miras kalan nezaketiliğin sınırını aşmıştır. Gittikçe kara kara düşüncelere dalmaya başlarlar. Çünkü bir çıkmazın içindedirler. Bir yandan atalarının yaşantısından uzaklaşmak isterken, bir yandandan da o yaşantıdan ve geçmişlerinin ideallerinden kopmak istemezler. Bu durum onlar için tam bir hüsandır.”*³¹

a. Aristokrat Kültürünü Yaşatma Çabasıyla Thomas Buddenbrook

Romanda Tom olarak anılan Thomas, yazarın üzerinde en çok durduğu bir karakterdir. Çeşitli zaman ve mekânlarda gelişen olayların neredeyse çoğunda Thomas’ı görmek mümkündür. Roman bir bakıma onun etrafında şekillenmiştir. Bu yüzden romanın ana karakteri olarak Thomas’ı ele almak yanlış sayılmaz.

Dedesinden ve babasından farklı karakter ve kişilik özellikleri taşıyan Thomas, Buddenbrook ailesinin farklı bir yönünü ortaya koyuyor. Bazen geleneklerine bağlı biri olsa da, Thomas’ın çoğu zaman onlardan farklı düşünceye sahip çağdaş bir kişiliği vardır. Hem çocukluğunda hem de gençliğinde ailenin güvenini kazanabilmiş biridir. Thomas,

30 David Blackbourn. *History of Germany 1780-1918: The Long Nineteenth Century*. U.S. : Blackwell Publishing, 2003. p.32.

31 REED, K. Donna, *The Discontents of Civilization in Wuthering Heights and Buddenbrooks*, Comparative Literature Dergisi, 41. Cilt Duke University Press, 1989, Durham, s:215

okulu bıraktığında henüz on altı yaşındaydır. Okulu bırakmasının ardından evin büyük çocuğu olarak, zaman zaman babasıyla birlikte firmaya gidiyor ve orada çalışanların yaptığı işleri gözlemler. Genç yaşta ticarete duyduğu ilgiden dolayı, ticarete atılmaktan hiç çekinmiyordu. On altı yaşında büyükbabasından kendilerine kalan tahıl firmasında çalışmaya başlayan Thomas, kısa sürede yeteneklerini göstermeye başlar ve iş dünyasında çalışkan ve uyumlu bir genç olarak tanınır.

Konsül Jean Buddenbrook öldüğünde, Thomas otuz yaşlarındadır. Thomas için iş hayatında yeni bir dönem başlar ve babasının ölümüyle hem şirketin yönetim işleri hem de en son babasının taşıdığı konsüllük de Thomas’a geçmiş olur. Thomas’ın firmanın başına geçmesiyle çok ciddi gelişmeler olur. Geniş bir vizyona sahip olan Thomas, firmayı ülkenin dışında da tanıtmak ister ve bu yönde çalışmalarını sürdürür. Eline aldığı her işi en iyi şekil yerine getirmeye çalışır.

“...Genel olarak bakılacak olursa Thomas’ın bu yaşlarda kişiliğinin iki yönü olduğu ortaya çıkmaktadır. Bir taraftan akıllı, etkileyici, girişimci ve ihtiraslı, diğer taraftan sinirli zayıf ve kırılğan davranışlar sergilemektedir. Şirketin çıkarları ve ailenin saygınlığı uğruna tüm bu gücüyle bu özelliklerini bir noktada dengeye ulaştırmaya çalışır. Ailesine karşı sorumluluklarını yerine getirmek için her şeyi yapar. Duygularını ön plana çıkarmaz, nişanlısı Gerda ile evlenirse, şirketin maddi yönden güçleneceğini düşünür.”³²

Thomas annesine yazdığı bir mektupta bu düşüncüyü güçlendiren ifadeye şöyle yer verilir:

“ Biz insanların öyle eksik yanları var ki, öyle ya ada böyle açığa vurabiliyor kendisini. Gerda Arnoldsen’i derin bir hayranlık duygusuyla seviyorum, getireceği drahomanın - ilk takdim edilişimde kulağıma fısıldandı – bu evlilikle hiçbir ilgisi yok. Ben Gerda’yı çok seviyorum ama onunla

32 Dr. Arak Hüseyin, *Thomas Mann’ın Buddenbrook Aile’sinde Karakterler*, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: 12, 2002, Kayseri, s:221

evlendikten sonra firmamızın sermayesinin önemli ölçüde artacağını biliyorum ve bununla da gurur duyuyorum.”³³

Nişanlısını çok sevmesine rağmen, bir mantık evliliği düşüncesine de sahip olduğu açıkça görülmektedir.

Ailedeki diğer erkekler gibi şık giyinmeyi sever. Ancak harcamalar ve tasarruflar konusunda babasından farklı davranır. Lüks ve ihtişama düşkündür. Meng caddesinde babadan kalma güzel bir eve sahip olmasına rağmen, büyük paralar harcayarak yeni bir ev yaptırır. Evin gösterişli ve güzel olması için hiçbir masraftan kaçınmaz.

Thomas Buddenbrook hem iş yaşamındaki başarısı ona Belediye meclisinde senatörlük getirir. Bütün bunlara karşın, derin yalnızlık içerisindedir. Duygularını saklayan bir kişiliğe sahip olması ve sıkıntılarını yakınlarıyla paylaşmaması Thomas’ı bir hayli yıpratmaktadır. Özellikle eve oğluna piyano dersi vermek için gelen piyano öğretmeni ile eşi Gerda arasındaki yakınlaşmadan hoşnut olmamasına rağmen, bunu Gerda’ya söylemez. Bir yanı sanki hep hayata küsmüş bir şekilde yaşar. Henüz kırklı yaşlarda olmasına rağmen, kendini çok yaşlanmış, hayata küsmüş ve artık hiçbir işe yaramayan, boş bir insan olarak görüyordu. Bu kadar yıpranmasına neden olan şey, iç dünyasında kopan fırtınaları hiç kimseyle paylaşmaması ve başkalarına hayatında hiçbir olumsuzluğun yer almadığını göstermeye çalışmasıdır. Bu tür kaygılarla yaşamaya çalışan Thomas’ın durumu romanda söyle dile getirilir:

“ Thomas Buddenbrook’un iç dünyasında neler olup, bittiğini hiç kimse hissetmiyordu. Üzüntülerini, nefretlerini ve aczini herkesten gizlemek ne kadar da zordu! İnsanlar onunla alay etmeye başladılar, ama onun korkuyla karışık, aşırı duygusallığını ve gergin halini herkesten gizlemeye çalıştığını biraz olsun tahmin edebilseler ya da hissedebilselerdi, kesinlikle böyle düşünmezlerdi, duygularını bastırırlar ve ona acırlardı belki de. İnsanlara

33 MANN, a. g. y. s:256

alay konusu olan ‘kendini beğenmiş’ hali biraz da bu kaygıdan ötürüydü.”

34

Bu durum Thomas’ın iş hayatını da etkiler ve onun hatalar yaparak başında bulunduğu şirketin zarar etmesine neden olur. Thomas, günlerce kafasını kurcalayan düşüncelerden ve onu günden güne bitirmeye çalışan bu durumdan artık kurtulmak istemez. Yaşam mücadelesinde başarısız olduğunu ve hayata yenildiğini düşünerek, içine kapanır. Bunun üstüne bir de Schopenhauer ve Nietzsche gibi filozofların ölüm ilgili düşüncelerini, ölüm ve sonrası, metafizik ve felsefe üzerine yazılmış yazılarını okumaya başlaması, hayata küsmesine neden olur. Yazar Thomas Mann romanda Thomas’a Schopenhauer’i okutarak romantik ve içe kanpanık bir hayat sürmenin ne kadar tehlikeli olduğunu okuyucuya anlatmak ister. Aynı zamanda Mann, Thomas’ın romantik ve düşünceler içinde kaybolmuş halini göstererek sorumluluk duygusu üzerinde düşünmemiz gerektiğini vurgular. Vurgulamak istediği asıl şey; derin düşüncelere dalarak ve insanın kendini yıpratarak sorumlu olamayacağı ve bu durumun insanı Thomas gibi başarısızlığa götüreceğidir. Ancak insanların gereksiz düşüncelerden kurtulup, birşeyler yapmak için harekete geçmesinin gerçek sorumluluk olduğu ifade edilmektedir.

Ailedeki diğer bireyler gibi o da olduğundan daha varlıklı görünmek ister. Bunu bir güç olarak kullanma amacının yanı sıra, toplumda kabul görmenin ve zirveye ulaşmanın yolu olarak görür. Sahip olduğu mal-mülkün mutluluğun ana kaynağı olduğunu düşünür.

Thomas atalarının sahip olduğu kültüre ve yaşam biçimine hayranlık duyar ve sıkı bağlılık gösterir. Bu yüzden oğlu Hanno’nun her açıdan dedesi Johann Buddenbrook’a benzemesini ister. Dedelerinden kendisine kalan aristokrat kültürü yaşatmak için elinden geleni yapar. Ailede kendini aristokrasinin fedaisi gibi görür. Thomas için ondan daha önemli bir şey yoktur. Kendi ailesindenden üstün gördüğü bu değerın zarar görmesini istemez. “Yeni neslin çok sesliliği Thomas’ı çok korkutur. Hangi sese kulak vermesi gerektiğini bilmeyen Thomas, bütün bu sesleri bastırmak için mücadele eder. Ama bu

mücadele sadece Thomas'ın zihninde gerçekleşir. Bu yüzden bu mücadelede yenilen kişi o olur.”³⁵

Thomas daima saygın biri olmak ister ve bunun için çok çabalar ve büyük ölçüde başarır. Senatörlüğe seçilmesi bu çabanın en büyük mükâfatı olduğunu söylemek mümkündür. Ancak Thomas'ın muhafazakâr yapısı nedeniyle bu başarıyı çok fazla ileriye taşıyabildiği söylenemez. Çünkü Thomas'ın gözardı ettiği önemli olaylar vardır. Bunların başında toplumda yaşanan sosyal değişim gelir. Senatör Buddenbrook Almanya başta olmak üzere dünyadaki değişim rüzgırının karşısında durarak, sahip olduğu gelenekleri sürdürmeye çalışır.

b. Aristokrasi ve Burjuva Çıkmazında Tony Buddenbrook

Romandaki ailenin büyük kız çocuğı olan Antonie, evde kendisine Tony olarak hitap edildiğı için romanda bu isimle anılır. Romanın başından sonuna kadar, hemen hemen her satırında kendisine rastlamak mümkündür, bu yüzden Tony'e aile yaşamının bir özeti olarak bakılabilir. Yazar aristokrat kültür ile burjuva yaşam biçimini ve bunlar arasındaki mücadeleyi en çok Tony'nin yaşam biçiminde vurgulamaya çalışır. Ayrıca romanın birçok yerinde onu bu iki farklı hayat tarzının bir simgesi olarak da kullanır.

Çocukluğunda güzel bir kız olan Tony, şımarık tavırları ile girdiğı her ortamda ilgiyi üstüne çekebilmiş ve kendinden söz ettirmiş biridir. Tony çevresindeki insanları çekiştirerek, aşağılamış ve bu yolla kendini yüceltmıştır. Buna rağmen Tony, eleştirdiğı bu kişilere özenmekten ve onları kıskanmaktan geri kalmamaktadır. Babası Konsül Buddenbrook Tony'i şöyle anlatır:

“... O hala bir çocuk, Bethsy; eğlenmekten hoşlanan, balolara gidip dans eden, genç oğlanların kendisine kur yapmasına izin veren ve

35 REED, K. Donna, *The Discontents of Civilization in Wuthering Heights and Buddenbrooks*, Comparative Literature Dergisi, 41. Cilt Duke University Press, 1989, Durham, s:227

bundan keyif alan bir çocuk.” “Tony hala bir çocuk, bir serçe kuşu, akli havalarda uçuşan bir kız.”³⁶

Anne ve babasına çok sadık olan Tony, aile değerlerine de sıkı sıkıya bağlıdır. Özellikle babasına her alanda tutku derecesine varan hayranlığı vardır. Bu biraz da onun iş ve sosyal çevredeki konumundan kaynaklanır. Bu yüzden babasını kırmamaya çalışır. Babası ile arasındaki ilişki romanda şöyle geçer:

“ Tony en uzun ve neşeli konuşmalarını öğle yemeğinden sonra ya da sabahları kahvaltı sırasında babasıyla yapıyordu. Kendisini babasına eskisinden çok daha yakın hissetmeye başladı. Kentteki güçlü kişiliğinden, çalışkanlığından, sert ve kararlı tutumundan babasına sevgiden çok, ürkek bir saygı duyuyordu”.³⁷

Yaşadığı dönemin ahlak kurallarına uygun davranışlar göstermediği için ve henüz çocuk yaşta bir erkekle tanışıp, onunla arkadaşlık yaptığından ailesinden tepki alır ve bu yüzden yatılı okula gönderilir. Tony yaşamı boyunca benzer hatalar yapar. Bu hataları yapmasının başlıca nedeni sahip olduğu karmaşık düşünceleridir. Kendi hisleri ve ailesi arasında kalan Tony, bir yandan ailesinin itibarını düşünerek hareket ederken, diğer yandan duygularıyla hareket eder. Bu durumdan olumsuz etkilenirken, yaşadığı aşk ve evlilikler tüm hayatında kapanmaz yaralar açacaktır. Örneğin; Tony Morten Schwarzkopf adındaki bir tıp öğrencisini sevmektedir, ancak ailesi onu iş hayatında gelecek vaat eden Hamburglu Bendix Grünlich ile evlenmeye zorlarlar. Tony ailesinin toplumdaki itibarını zedelememek için Grünlich ile evlenmeyi kabul ederek aile şerefine bağlı olduğunu ve sorumluluğunun bilincinde olduğunu şu sözleriyle gösterir:

“ ‘Ben tabi ki ben bir tüccarla evleneceğim’ dedi. ‘ Evimizi istediğimiz gibi döşeyebilmemiz için çok paralı biri olmalı; ailemin ve firmamızın saygınlığını korumalıyım...’ ”³⁸

36 MANN, a. g. y. s: 101, 102

37 MANN, a. g. y. s: 207

38 MANN, a. g. y. s: 81

Hiç istemediği bir adamla evlenmesi Tony açısından hayli zor bir durumdur. Tony kocası Bendix Grünlich ile daima çatışma içindedir. Bay Grünlich'in Tony ile evlenmesinin nedeni, Buddenbrooklar'ın servetinden yararlanmaktır. Tony bunu, ne yazık ki ancak kocası tarafından bir borç batağına sürüklendiği sırada anlarr. Tony'nin saflığı onun dört yıllık evliliği süresince bunu görememesine neden olur. Uyuduğu uykudan sarsılarak uyandığında bile bunu tam olarak anlayabilmiş değildir. Ta ki kocasını terk edince, kocasının arkasından sarf ettiği çirkin sözleri duyana kadar.

Tony ilk evliliğinde yaşadığı mutsuzluğu ikinci evliliğinde de yaşar. Münihli bir iş adamı olan Alloys Permaneder ile evlenen Tony, bir süre sonra kocasından ayrılır ve kızıyla birlikte bir daha ayrılmamak üzere Lübeck'e geri döner. Yaptığı her iki evliliğin de boşanmayla sonuçlanması kendisi için çok önemli değildir. Onun böyle düşünmesine neden olan şey ise, Buddenbrook ismine ve ailesine çok fazla güvenmesidir.

Hayatının geri kalanını Lübeck'de genelde kızı Erica ve ailesi ile geçiren Tony, eski şımarık tavırlarını geride bırakır, ama hala lüks ve ihtişama önem verir. Buddenbrook firmasının yüzüncü kuruluş yılında Thomas istememesine rağmen, Tony görkemli bir kutlama yapılmasını ve çok sayıda misafirin davet edilmesini ısrarla ister. Tony, Buddenbrook atalarının yaşadığı yıllardaki gibi, firmanın ve ailenin sahip olduğu itibarın korunması için elinden geleni yapar. Ama bu gayreti aile tarafından desteklenmediğinden, yaptıkları boş bir çabadan öteye gitmez.

Tony de tıpkı ağabeyi Thomas gibi aristokrat kültürün geleneklerine bağlı kalmaya çalışan biridir. Buddenbrook ailesindeki üçüncü kuşak çocuklara baktığımızda Thomas ve Tony dışında bu kültürü ayakta tutmaya çalışan birini göremeyiz. Tony'nin bu gayreti ve Buddenbrook adının saygınlığını koruması için elinden geleni yapması takdir edilmesi gereken bir durumdur. Ancak bütün bunları kıskançlık ve ailesini gururlandırma içgüdüleriyle yapar. Tony'nin kıskançlığı daima yalnız kalmasına ve mutsuz olmasına neden olur. Aileden birine ya da firmaya bir şey olduğu zaman en çok üzülen Tony olur. Tony, başka firmaların (Hagenström* gibi...) Buddenbrook firmasından daha fazla kazanmasına ve iyi yerler gelmesine çok üzülüyor ve bunu çekemiyordu.

* Buddenbrook romanında adı sıkça geçen firmalardan biridir.

Ailenin sahip olduğu gelenekçi değerlerle çoğu zaman çatışsa da, aileyi bir arada tutan şeyin bu olduğuna inanır. Buddenbrook gibi kalabalık ve köklü bir aileyi ayakta tutmak ve devamlılığını sağlamak için şüphesiz birilerinin çaba göstermesi gerekir. Ama hayat tecrübesinden yoksun ve tam olarak ne yapmak istediği konusunda kararsız Tony'nin böylesine ağır bir sorumluluğu üstlenmesi, Tony için zor bir durumdur. Ayrıca iyi niyetlerle girişilen bu çabaların yalnız kendisine değil, aileye hatta Buddenbrook firmasına da zarar verdiği görülür. Örneğin; Tony'nin ısrarları sonucu Thomas'ın hasat zamanından önce buğday tarlarına yüklü miktarda para yatırması ve ekinler henüz hasat edilmeden heba olması firmanın büyük kayıplar yaşamasına neden olur.

Thomas Mann Sigmund Freud'un öğretilerinden ve düşünce yapılarından oldukça etkilenen bir yazardır. Mann çoğu zaman eserlerinde Freud'un 'ego' ve 'süperego' öğretilerini işler. Yazar Tony'i de bize sahip olduğu egolarla anlatmaya çalışır. Küçük yaşlardan itibaren her istediği yapılan Tony'nin egolarının tatmin olamayacağı korkusunu taşıdığını çarpıcı bir şekilde ortaya koyar. Bu korku onu lüks ve zengin yaşantıya düşkün hale getirir. Bu düşkünlük ise onu aristokrat költürüne bağımlı kılar. Çünkü içinde bulunduğu rahat ve saygın yaşamın aristokrasinin kendisine sunduğu kazanımlar sayesinde gerçekteştiğinin farkındadır. Ancak aristokrat költürün yaşamının her alanında olmasından rahatsız olduğunu da söylemek gerekir. Aristokrat yaşamın birçok alanda özgür olmayan, baskıcı yapısı Tony'i fazlasıyla sıkar. Ayrıca bu költür sözkonusu Tony'i ağır yükümlölükler altına sokar. Böyle zamanlarda Tony bir burjuva gibi davranma eğiliminde olduğu görülür. Çünkü burjuva költürünü benimsemese de ona göre tek çıkış yolu bu'dur. Tony burjuva sınıfını ve bu sınıfa mensup insanları pek sevmez. Zira burjuvayı soylu sınıfı kadar seçkin görmez. Hatta onların yaşam biçimini çoğu zaman aşağıllar. Bu yüzden romanda Tony'i çoğu zaman mensubu olduğu aristokrat sınıf ile aşağılladığı burjuva sınıf arasında sıkışan bir figür olarak görürüz. Bahsedilen iki sınıf arasında kalarak ailede ne yapmak istediği konusunda hiçbir fikri olmayan biri olarak gördüğümüz Tony, bunun bedelini ağır bir şekilde ödemek zorunda kalır.

c. Asi ve Maceraperest Bir Aristokrat: Christian Buddenbrook

Johann ve Elisabeth Buddenbrook çiftinin ikinci çocuğudur. Ağabeyi Thomas'ın aksine daha eğitimli biridir. Gezmeyi çok seven Christian, uzun bir süre aileden uzakta İngiltere de yaşayarak, İngilizcesini ilerletir. Çocukluğundan itibaren sanata hayranlıkla yaklaşan tek Buddenbrook o'dur. İngiltere'de yaşadığı yıllarda, izlediği tiyatro oyunları ve operalarla sanat konusundaki bilgisini de geliştirir. Christian'ın sanata düşkünlüğü ailede pek hoş karşılanmaz. Christian'ın romanda aylak gezmekten hoşlanan, rahatına düşkün biri olarak tanıtılır. Arkadaşlarıyla sık sık bir araya gelir ve onlarla birlikte eğlenir. Bu davranışlarıyla Christian'ın sorumluluk almaktan uzak, bohem bir hayat yaşadığı görülür. Babasının ölümünden sonra ağabeyi Thomas dört elle firmadaki işlere sarılırken, Christian onun aksine işlerden uzak durmaya çalışır. Kendisine firmada bir görev verilmesine karşın, sorumluluk bilincinden yoksun bir şekilde verilen görevi yerine getiremez. İşe geç saatlerde gelir, erken saatlerde çıkar. Kimi zamanda ya cebinde bir içki şişesiyle ya da yarı sarhoş bir halde işe gelir. Bu durum yapıtta şöyle anlatılır:

“Firmanın patronunun kardeşi Christian'dan giderek hoşlanmamaya başladığını söylemeye gerek yok... Bunun için de haklı nedenleri yok değildi, çünkü Christian'ın iş hevesi daha ilk hafta sonunda ve hele ikinci hafta sonundan itibaren ne yazık ki iyice azalmaya başlamıştı. Bu, onun işe gitme hazırlıklarını giderek uzatmasından belli oluyordu: Gazete okumak, kahvaltıdan sonra sabah sigarasını tütürmek ve kanyak içmek gittikçe daha çok vaktini alamaya başladı ve sonunda bütün bir öğle öncesine kadar sürdü... Daha sonra işe başlama saatlerini de umursamamaya başladı; sabahları sigarası ağzında, sallana sallana işe gidiyor, öğle yemeklerini şehir kulübünde yiyor ve orada geç vakitlere kadar, bazen akşama kadar oyalanıyor, eve geç dönüyor ya da hiç dönmüyordu.”³⁹

Christian'ın bu hali aile ve iş çevresindeki güvenilirliğine zarar verir. Ağabeyi Thomas ona iş konusunda hiç güvenmez. Çünkü onun işine sadık olmayan ve işini ciddiye

39 MANN, a. g. y. s: 241

almayan biri olarak düşünür. Bu durum iki kardeşin sık sık karşı karşıya gelmesine ve tartışmalarına neden olur. Christian kendisine verilen görevi yapamayacağını anlayınca kısa bir süre sonra işten ayrılır.

Christian'ın eğitim hayatı değişik yerlerde ve zamanlarda, farklı istekler üzerine şekillenmiştir. Okul hayatının bir kısmını Lübeck'te geçirdikten sonra İngiltere'ye gider ve işletme alanında kendini geliştirip, büyük bir iş adamı olmak ister, ancak bu sadece bir istek olarak kalır. Londra'da yaşayan Christian, şehrin yoğun sanat ve kültür hayatının içine dalarak, kendini tiyatroya kaptırır. Sekiz yıl kadar evinden uzakta yaşadığı yıllarda da sık sık seyahatler yapar. Gösterişe ve lükse meraklı olan Christian, şık ve pahalı elbiseler giyinir ve çok para harcar. Kendisi çalışıp kazanmadığı halde bu kadar para harcaması aileyi çok üzer. Thomas onun bu davranışlarını anlamakta güçlük çeker ve kardeşine ancak şunları söyleyebilmektedir:

“ Böyle harcamaya devam et! Paranı çabucak tüketirsin. Bana gelince, ilerde yollarımız pek az kesişecektir. Bütün şu yıllar boyunca sana gösterdiğim dostluğu hep böyle kötüye kullandın...”⁴⁰

Christian'ın sık sık dile getirdiği değişik hastalıkları vardır. Bunları ailesine ve arkadaşlarına abartarak anlatmayı çok sever. Çoğu zaman çevresine bir işte doğru dürüst çalışamamasının nedeni olarak bu rahatsızlıklarını anlatarak, insanların ona acımalarını ve onu anlamalarını bekler. Bir gün ailesiyle bunları paylaşırken, kullandığı üslup romanda şöyle yer alır:

“Çok tuhaf... Bazen ağzımdaki lokmayı yutamıyorum! Hayır, bunda gülünecek bir şey yok, son derece ciddiym ben. Yutamayacakmışım gibi geliyor. Gerçekten yutamıyorum. Lokma boğazıma takılıp kalıyor, gırtlığım ve kaslarım onu yutmama izin vermiyor... Olmuyor, başaramıyorum bir türlü... organlarım buna engel oluyor, istesem de yapamıyorum. Aslına bakarsanız onu yutmayı beceremiyorum.”⁴¹

40 MANN, a. g. y. s: 355

41 MANN, a. g. y. s: 233

Christian ailede yaşadığı tatsız olaylar yüzünden tekrar Lübeck'ten ayrılır ve kendi işini kurmak üzere Hamburg'a gider. Burada bir şirkete ortak olur fakat bu işi de başaramaz ve iflas eder. Çünkü Hamburg'da da eski alışkanlıklarına devam eder. İçinde bulunduğu durumu Thomas'a anlatır ancak onun sert tepkisiyle karşılaşır.

“Demek kendini her şeyden geri çektin.” diye haykırdı. Soğukkanlılığını kaybetmişti. “İşlerini yüzüstü bıraktın ve başka şeylerle vakit geçirdin! Nasıl bir hayat sürdüğünü ve günlerini tiyatrolarda, sirklerde, kulüplerde ve düzeyi düşük kadınlarla geçirdiğini bilmiyor muyum sanıyorsun...”⁴²

Yaptıklarıyla sürekli tepkileri üzerine çeken Christian, Aline Puvogel isimli kadınla bir ilişki yaşar. Christian yaşadığı ilişkiden bir kız çocuğu olur. Buddenbrooklar Aline'yi kabul etmez. Buna rağmen, Thomas'ın ölümünden sonra Christian Aline ile evlenip, ailesiyle olan bütün bağlarını koparır.

Cristian'ın hayatta bir yerlere tutunamadan yaşaması ve vücudundaki hastalıklarından dolayı çok yıpranmıştır. O bakımlı ve kendine güvenen yapısından hiçbir eser kalmamıştı. Romanda Christian'ın durumu şöyle tasvir edilir:

“Kafasını örten derisi gergindi, kocaman ve tümsekli burnu elmacık kemikleri arasından dışarıya doğru fırlamış gibiydi. Başındaki saçlar dikkat çekecek kadar seyrelmişti...”⁴³

Karısı Aline'ni kendini çok seven ve ona sadık biri olduğunu sanan Christian, onun asıl amacının parası olduğunu anlayamaz. Aline hastalıkları gittikçe artan kocasını hastaneye yatırır ve kocasının orada kalması için hastane masraflarını karşılar. Çünkü ona göre istediği gibi rahat yaşayabilmenin tek yolu budur. Christian yakınlarına kendisini hastaneden çıkarmaları için mektuplar yazar, ancak kimse onun bu durumuna aldırış etmez ve Christian hayatının geri kalanını orada geçirir. Bkz:

42 MANN, a. g. y. s: 356

43 MANN, a. g. y. s: 231

Buddenbrook ailesinin bir ferdi olmaktan bile aciz kişiliğiyle Chiristian, ailenin uyumsuz ve aykırı bir bireyidir. Bu yapısı nedeniyle Buddenbrooklar'a gösterilen saygı, kendisine gösterilmemiştir. Hislerinin yeterince olgunlaşmaması ve ne istediğini bilmemesi onu daima bir arayış içerisine itmiştir. İçinde bulunduğu şartları daima eleştirmesi, beceriksizliğinden kaynaklanan problemler ortaya çıktığında, sürekli başkalarını suçlamaya çalışması, yaşamın zorlukları karşısında ne kadar güçsüz olduğunu gösterir. Christian'ın güçlü ve başarılı bir şirkette, hem de bir patron sıfatıyla çalışmayı reddetmiş olması, Christian'ın doyumsuzluğunun en belirgin göstergesidir.

Christian da kendi yolunu çizmek ister, ama bunu kendi çabalarıyla yapamaz ve ailesinin desteğini almak zorunda kalır. Kurduğu işe kendini vermez ve yaptığı işte başarısız olur. Alman şairi Gottfried BENN'in şu sözü bize Christian'ı çok güzel özetler. *"Olduğumuzdan başka türlü yaşadık, düşündüğümüzden başka türlü yazdık, beklediğimizden başka türlü düşündük ve elimizde kalan, umduğumuzdan başka türlü oldu."* (Çifte Yaşam-1950).

Christian'ın içinde yaşadığı ortamının ve aldığı aile kültürünün onun hayatını yansıttığı söylenemez. Seçtiği arkadaşları ve ilişki kurduğu insanlar Christian'ın hayatını büyük ölçüde etkilemiştir. Zamanın büyük çoğunluğunu bu yakın çevresiyle birlikte bir bohem hayatı sürdürmesi, ailesi ile ilişkilerini olumsuz yönde etkiler. Romanda toplum, 'alt' ve 'üst' gibi kesin çizgilerle ayrılmış sınıflardan oluşur. Bu iki sınıfın yaşam tarzı, ekonomik yapısı ve kültürel yapısı birbirinden oldukça farklıdır. Chiristian da Buddenbrook ailesinin bir mensubu olarak üst sınıfın temsilcisidir. Ama Christian için toplumsal sınıfın pek önemi yoktur. Yaptıklarını ya da düşüncelerini içinde yaşadığı toplumun kültürü belirlemez. Christian'ın bu yapısı, sınıf ayrımına karşı olduğu ve alt sınıf insanlarını da kendisi gibi gördüğü anlamına gelmez. O, tamamıyla doyumsuz hislerini tatmin etmek ve aklına geleni yapmak için bu sınıfın insanlarıyla ilişkiler kurar. Chiristian ailesinin tepkisini üzerine çekmesine rağmen, bu sınıftan bir insan ile birlikte olur ve onunla evlenmek ister. Karısının Christian'ı terk edip onu hastane köşelerinde yalnızlığa terk etmesi, sağlam temeller üzerine kurulmayan evliliğin bir sonucudur. Christian'ın yaşamına bakıldığında, hayatının son anlarına dek, yaşamı boyunca yaptığı hataların bedelini çok ağır bir şekilde ödediği görülür.

d. Sadakatsiz ve Yalnız Bir Kadın: Gerda Buddenbrook

Konsül Thomas Buddenbrook'un eşidir. Hollanda'nın Amsterdam kentinde doğan Gerda'nın evlenmeden önceki soyadı Arnoldsen'dir. Gerda, Amsterdam'da aristokrat bir ailenin kızıdır. Eserde onu ilk olarak, Tony'nin yatılı okurken kaldığı yurttan görürüz. Tony ile birlikte aynı yurttan kalan Gerda, ilk görüşte fark edilebilecek bir güzelliğe sahip olmasının yanı sıra bakımlı ve oldukça kibar bir kızıdır.

Gerda, Thomas ile Thomas'ın bir iş seyahati için Hollanda'da bulunduğu sırada tanışır. Birbirinden hoşlanan çift, kısa süre sonra Hollanda'da nişanlanır. Ardından görkemli bir düğün ile Gerda Buddenbrooklar'a katılır. Gerda'nın Lübeck'e gelişi dedikodulara neden olur. Evlenirken kocasına getirdiği drahome başta olmak üzere, Gerda'nın güzelliği, soğuk ve mesafeli tavırları Lübecklilerce sıkça konuşulur.

Gerda müziğe tutkun biridir. Kemanın yanında birkaç müzik aletini de iyi kullanmaktadır. Sadece müzikle ilgilenen kişilerle yakın ilişkiler kurması ve bunun dışında kalanlara genelde mesafeli davranması, Gerda'nın insanlarla ilişkisini sınırlar. Thomas Mann'ın eserlerinde gördüğümüz ve daha önce sözünü ettiğimiz sanat ve yaşam mücadelesi sorunu Cristian'da olduğu gibi Gerda karakteri ile de verilir. Ancak küçük bir farkla. Mann Christian'la sanatın yaşam karşısında güç elde edemeyeğini vurgularken, Gerda figürüyle de sanatın yaşam ile bir araya gelemeyeceğini vurgulamak ister.

Gerda müzik sevgisini oğlu Hanno'ya çocuk yaşta aşılama başlar. Bu yüzden de oğlunun çok iyi müzik eğitimi almasını sağlar. Özel piyano dersleri aldırır. Kimi zaman da oğlunu müzik konusunda kendi eğitir. Romanda Gerda'nın çocuğuna müzik eğitimi dışında, gelişimi için hiçbir katkısının olmadığı görülür. Bu, Hanno'da bir özgüven eksikliğine neden olur. Baba Thomas'a göre de oğlunun zayıf bir kişiliğe sahip olmasındaki en büyük neden oğlunun annesinden aldığı müzik tutkusudur.

Gerda'nın evlilik yaşamı her ne kadar aşkla başlasa da, kocası ile arasındaki ilişki hep bir aile ilişkisinden uzak ve zayıf bir yapıdadır. Thomas kendini işe verirken, Gerda'nın da müzik dışında bir etkinliği yoktur. Thomas'ı yalnızlığa iten şey, Gerda'nın müziğe olan tutkusudur. Thomas'ın hayat arkadaşı zor günlerinde onu hep yalnız bırakmıştır. Gerda çoğu zaman olduğu gibi aile ile birlikte olmaz. Onların yapmak istediği

gezilere ve ziyaretlere katılmaktan hoşlanmaz ve genellikle onları sıkıcı bulur. Gerda'nın müzik tutkusu gün geçtikçe artar ve neredeyse tüm zamanını müzikle geçirmeye başlar. Gerda müzik çalışmalarını aynı zamanda Hanno'nun müzik öğretmeni olan bir teğmenle yürütür. Bu teğmen ile evde yapılan müzik çalışmaları, kocası Thomas'ın kaygılanmasına neden olur... Thomas'ın bu kaygıları romanda şöyle anlatılmaktadır:

“...Ama şimdi, Bay von Throta evine gelip gitmeye başlayalı beri, bütün gücünü toplayarak bu kaygıyla savaşmak ve bu olayı herkesten gizlemek zorundaydı; bunu mutlaka başarması gerekiyordu, yoksa insanlar onun bu kaygısını duyacak ve Buddenbrook adı herkesin gözünde gülünç duruma düşecekti. Gerda Buddenbrook ve bu tuhaf teğmenin müzik konusunda birbirlerine yakınlık duyduklarına kuşku yoktu. Bay von Throta, piyano, keman, viyola, viyolonsel ve flüt çalıyordu. Onun Gerda'yı ziyarete geleceği senatöre önceden bildiriliyordu; genç subayın uşağı sırtında viyolonselle, bürosunun yeşil panjurlu penceresinin önünden geçerek, eve giriyordu... Thomas Buddenbrook o sırada yazı masasının başında oturur ve teğmenin, yani karısının müzik arkadaşının eve girip üstündeki salonda armoninin ezgileri yükselinceye kadar beklerdi; şarkılar, hüznün ve neşe çığlıkları arasında birbirine kenetlenmiş ellerden yükselen ve daha sonra hüznün ve hıçkırıklara boğularak gecenin sessizliğinde giderek zayıflayan ve sonunda duyulmaz olan ezgiler... Keşke bu ezgiler hiç susmayıp, hep çağıldasalar ve hep coşsalardı, hıçkırıklar ve ağlamalar hiç dinmese, azgın sular gibi kabarıp coşsalardı ve birbirine karışsalardı! Ama korkunç olanı, insana acı vereni, bu ezgilerin arkasından gelen sessizlikti; yukarıdaki salondaki o kahredici sessizlik ve uzunca süren hareketsizlikti. Ne bir ayak sesi duyuluyor, ne bir sandalye çekiliyordu. Suskun ve her şeyi gizleyen haince bir sessizlik... Böyle anlarda Thomas Buddenbrook masanın başında oturur ve öyle korkardı ki, arada bir sessiz sessiz inlerdi.”⁴⁴

44 MANN, a. g. y. s: 566

Bunun dışında Gerda'nın evinde yapılan müzik çalışmaları dedikodulara neden olur; Gerda ise bütün bunları önemsemeden, dilediği gibi davranır.

Gerda genelde az konuşan biridir. Romanda Gerda'ya ait diyaloglar yok denecek kadar azdır. Gerda Buddenbrook, kocası ve oğlu Hanno'nun ölümünden sonra ait olduğu şehre, yani Amsterdam'a geri döner. Böylece Lübeck'le olan tüm bağı koparır.

Thomas'ın Gerda isminde bir kız ile evlenmek istediğini ailesine bildirdiği mektuptaki haberden, düğünün gerçekleştiği ana kadar Buddenbrooklar'da çok büyük bir heyecan vardır. Özellikle Tony, Gerda'nın eski okul arkadaşı olmasından dolayı çok büyük bir sevinç yaşar. Ancak aynı duyguları Gerda'nın hissettiği söylenemez. Buddenbrook evine ilk geldiği andan itibaren, ona büyük bir ilgi gösterilmesine karşın, Gerda'nın, hep suratını asan, kimseyle doğru dürüst konuşmayan, hissiz, asosyal bir duruşu vardır.

Gerda'nın bu tavrı kocası ve oğlu Hanno ile olan ilişkilerinde de görülür. Kocası ile olan ilişkisinde mesafelerin olduğu göze çarpar. Gerda ile Thomas'ın hiçbir ortak düşünceyi taşımadıkları gibi, karşılıklı birbirlerinin düşüncelerini de paylaşmadıkları görülür. Eşler arasında ve aile içinde sık sık yaşanan sohbet etme, şakalaşma, eğlenme, dışarıda ve içerde olup bitenleri konuşma, bazı konular üzerinde değerlendirmeler yapma, yeri geldiğinde tartışmak gibi eylemlerden uzak durması ve kendi kabuğuna çekilmeye çalışması, Gerda'yı Buddenbrook ailesinde yabancı biri yapar. Bunun dışında Thomas iş hayatında ve senatörlüğünde yaşadığı başarı ya da başarısızlığında Gerda'nın kocası Thomas'ın yanında olduğu söylenemez. Gerda bu durumlarda kocasını genellikle yalnız bırakır. Gerda teğmen ile yaşadığı ilişki sonucunda kocasının bundan duyduğu rahatsızlığı görmezden gelir.

Gerda Buddenbrook ailesinin diğer üyeleri gibi içinde yaşadığı sınıfa çok fazla önemsemez. Bu yüzden diğer Buddenbrooklar'ın yaşam biçimini şekillendiren aristokrat kültürün toplumsal beklentilerini yerine getirme konusunda kaygılanmamaktadır. Buddenbrook ailesinin zayıflmaya ve yıkılmaya başladığı dönemlerde bile, onun bu tavırları hiç değişmez. Bu durum Buddenbrooklarca aileye karşı bir sadakatsizlik olarak nitelendirilir.

Yaşanan sosyal dönüşüm tüm Buddenbrooklar gibi Gerda'yı da etkiler. Ancak bu değişimden en az yara alan o'dur. Çünkü Gerda, kocası Thomas ve kardeşlerinin düştüğü yanlışın içine düşmez. Thomas bu değişim karşısında verdiği mücadele ile birlikte yaşam gücünü kaybeder ve ölür. Tony ve Christian bu süreçteki yanlış davranışlarının kurbanı olur. Gerda ise oğlu Hanno'nun ölümünden sonra, Buddenbrooklar'ın yıkıntılarını arkasında bırakarak doğduğu topraklara geri döner.

4. 3. *Buddenbrooks* Romanında Yaşanan Kültür Çatışması

Buddenbrooklar onaltıncı ve ondokuzuncu yüzyıla ait bir aile olarak, dönemi realist ve objektif bir şekilde yansıtır. Romanda dört kuşak boyunca anlatılan ve Kuzey Almanya'nın bir kıyı şehri olan Lübeck'te oturan, kuzey alman kültürüne sahip Buddenbrook ailesinde de benzer değişimler görülebilir. Çünkü Buddenbrooklar da diğer toplumlar gibi yaşadıkları çağa kayıtsız kalamamış, onlar da etkilenmiştir. Değerli eşyalar ve sanat eserleriyle süslü malikanelerde yaşayan Buddenbrooklar, sonraları dejenere olsa da aslında aristokrat bir ailedir. Romanda her ne kadar bu dört kuşaktan önceki kuşaklar yer almasa da büyükbaba Johann'ın yaşamından ve zaman zaman ataları hakkında anlatılan bilgilerden okuyucunun bunu rahatlıkla anlaması mümkündür. Buddenbrooklar'ın ataları soyludur. Ancak ailenin yavaş yavaş küçülmesi ve yıpranmasından sonra burjuvayı, dağılmasına yakın dönemlerinde ise orta sınıfı temsil edecek bir hal alır. Buddenbrooklar asillerle aynı statüde yaşam sürdüren bir aile değildir. Buddenbrooklar'ı tipik bir burjuva ya da orta sınıf ailesi şeklinde tanımlamak da doğru olmaz. Çünkü Buddenbrooklar'ı diğer burjuva ailelerden ayıran ve tanımlayan bazı ölçütleri vardır. Örneğin; Burjuvazinin ve orta sınıfın sahip olmadığı inceliğe sahip bir aile olduğunu belirtmek gerekir. Bunların dışında onları diğer ailelerden ayıran özelliklerden ilki paradır. İçinde bulunduğu statüyü paranın gücünden alan bir ailedir. Sahip oldukları serveti korumak için çok ciddi bir çaba içindedirler. İkincisi şıklık ve ihtişamdır. Korumak istedikleri parayı azaltmasına rağmen, kendileri için pahalı takılar ve giysiler, evleri için de süs eşyaları ve mobilyalar için harcamadan kaçınmazlar. Buddenbrooklar'ın zamanın modasına uygun ve iyi görünen giysileri diğer burjuvaları bile kışkırtacak niteliktedir. Üçüncüsü Hizmetçilerdir. Evi pahalı mobilyalarla süslemekte olduğu gibi, evde gereğinden çok hizmetçi çalıştırarak çevrelerine gösteriş yapmayı çok severler. Dördüncüsü ise Buddenbrooklar'ın iş

çevrelerinde aile şöhretlerini artırmak amacıyla evde birçok misafirin katıldığı ve harcamaların yapıldığı davetlerdir. Bu davetlerde gümüş yemek takımlarıyla ve büyük özen göstererek yapılan servislerle, davete katılan misafirlere aralarındaki üstünlük farkını göstermeye çalışırlar.

Buddenbrook ailesi dönemin Alman burjuvazisini tam olarak yansıtmaz. Çünkü Buddenbrooklar, orta sınıf ile soylu sınıf arasında kalan ve kendi içinde devrim yaşayan bir ailedir. Ailenin yıkılması bize aristokrat kültürün yıkılışını da sembolize eder ama bu yıkılış burjuvaziyi ve orta sınıfı etkilemez. Çünkü on dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısına kadar orta sınıf hala dinamik yapıdadır. Hatta sanayi devriminin ve pazar genişlemesinin yarattığı avantajlardan hala yararlanmakta ve sahip olduğu serveti artırmaktadır. Bunun en iyi örneği romanda adı sıkça geçen Hagenström ailesi ve firmalarıdır.

Buddenbrooklar'ın ilk kuşaklarının Fransız kültürüne hayran olduklarını söylemek yanlış olmaz. Johann ve ailesi Fransız askerleri tarafından kötü muamele görür, yeri geldiğinde onları eleştirir, ama yine de onlara duyduğu hayranlığı dile getirmekten geri kalmaz. Konuşmalarında zaman zaman Fransızca kelimeler kullanmasının da sebebi bu olsa gerek. Johann Buddenbrook'un tüm uluslara bakış açısı da farklıdır. Örneğin Fransa'ya sempati duyarken, Prusya'ya karşı ön yargılıdır. Evdeki tecrübeli Prusyalı hizmetçiyi (Ida Jungmann) daima küçümsemektedir.

Ailenin evlilik ile ilgili görüşü ve yaşantıları aileyi daha iyi tanımamıza yardımcı olur. Ailede yaşanan evliliklerde, evlenilecek kişinin aristokrat bir ailenin, yani kendi sınıflarına mensup birinin olması gerekir. Bu, dede Johann'ın evliliğinde de, onun oğlu Jean'in ve torunu Thomas'ın evliliğinde de böyledir. Buddenbrooklar için bunun aksi düşünülemez. Çünkü ailenin sahip olduğu itibarı ve serveti kaybetmek istemezler. Bunun dışında soylu sınıftan olmayan insanları beğenmez onları vasıfsız ve sıradan insanlar olarak görür ve küçümserler. Buddenbrooklar'ın sahip olduğu geleneksel yaşam tarzı, evlilik gibi önemli konularda bireysel ve aileden bağımsız hareket etmeye izin vermez. Bütün aileyi olumsuz yönde etkileyebilecek bu tür davranışlara başvuran bazı aile üyelerinin akıbeti pekiyi olmamıştır. Örneğin; Gotthold kendi sınıftan olmayan biriyle evlendiği ve babasının evlilik konusundaki fikirlerini hiçe saydığı için ailenin mirasından diğer kardeşleri gibi yararlanamaz. Ayrıca Buddenbrook ailesi Gotthold'un karısını kabul etmediği için onunla hiçbir ilişki kurmazlar. Benzer bir sorunu Christian da yaşar. Thomas,

Gerda ile evlenmeden önce çiçek satan bir kızla aşk yaşar, ancak bu aşk gizli tutulur ve uzun sürmez. Çünkü Thomas çiçekçi kızıdan hoşlanmasına rağmen, içinde yaşadığı sosyal sınıftan dolayı, onunla birlikte olamayacağını bilir ve ondan ayrılır. Thomas evlilik konusunda kendi fikirlerini ve duygularını bir kenara bırakarak, ailesinin düşüncelerini önemseyerek hareket eder. Oysaki tanınmış ve zengin bir aileden gelen Gerda ile evlenmesi de Thomas'ın mutlu bir evlilik yaşamasına neden olamamıştır. Aynı kültürden gelmelerine rağmen, sadece sanata olan bakış açılarının farklı olmasından kaynaklanan sorunları bile onları mutsuz etmeye yetecektir. Yaşanan bu sorunlardan, Gerda ve Thomas dışında, çocukları Hanno'da etkilenir.. Hanno'nun zaman zaman anne ve babasının talepleri arasında kalmasının olumsuz yansımalarını romanda görmek mümkün. Hâlbuki Thomas, çiçekçi kızla evlenip mutlu bir yuva kurabilirdi. Aynı şekilde Tony de, gemi kaptanını oğlu Morten Schwarzkopf ile evlenseydi, belki evlilikle ilgili talihsiz olaylarla karşılaşmayabilirdi. Ayrıca Morten'in bir doktor, babasının ise Buddenbrook firmasında bir kaptan olmasının Buddenbrook ailesine ve Firmasına hiçbir olumsuz etkisi olmazdı. Burada çocukların istediği kişilerle evlenemeyeceği gerçeği ile karşı karşıyayız. Buddenbrooklar'ın evlilik kültürünün katı kuralcı bir yapıya sahip olduğunu ve bu yüzden evliliklerin mutsuzlukla sonuçlandığı söylenebilir.

Buddenbrook ailesi ataerkil yapıya sahiptir. Evdeki genel otorite erkekte toplanmıştır. Ailede erkeğin üstün olduğu fikri, çoğu zaman kendini hissettirmektedir. Bu, bazen erkeğin ailede sahip olduğu güçten korkularak hissettirilirken, bazen de ona duyulan sınırsız saygı ile ifade edilir. Dışarıda çalışıp parayı kazanan kişi erkektir. Bu durum ailedeki kadınları erkeklere ve kocalarına bağımlı kılar. Her ne kadar aile erkeğin tahakkümü altında olsa da, hiç kimse bunu aşırıya varan bir şekilde yapmaz. Erkeklerin ailedeki diğer fertlere her zaman ölçülü davrandığı görülür. Roman, ailenin bu ataerkil yapısını ön plana çıkarmasa da, buna dolaylı olarak vurgu yapar. Bu yüzden ailedeki erkeklerin ölmesiyle aile yıkılıyor ve roman öylece son buluyor. Erkeğin ön plana çıktığı bir ortamda kadının yeri doğal olarak ikinci plandadır. Kadın daha çok ev işleriyle uğraşan, çocuklara bakan biri konumdadır. Üretici değildir. Hatta bazıları kocaları tarafından tüketici olarak görülür. Onlara göre kendilerinin çalışıp kazandığı serveti, eşleri gereksiz yere harcamaktadır. Kadınlar bu durumdan şikâyetçi değildir. Çünkü onlar da erkeklerin işte ve hayatta olduğu gibi evde de daha çok söz sahibi olmalarını ister.

Aristokrat aile sisteminde, genel olarak herkes sorumluluklarının bilincinde olup, bulunduğu konumun farkındadır. Ancak bu durum Buddenbrooklar'da farklıdır. Çünkü bu sorumluluk paylaşımında bir dengesizlik göze çarpar. Örneğin; Kimi sorumluluk almaktan kaçınırken, kimisi ailenin her konudaki tüm sorumluluğunu üstlenmeye çalışır. Evde sorumlu bir baba olan Jean, iş hayatında da sorumlu bir işadamıdır. Evdeki aile fertleriyle de firmadaki çalışanlarla da iyi geçinir. Üstesinden gelemeyeceği konularda, babasına danışır ve ondan yardım ister. Bazen de aile içinde babasına sorumluluklarını hatırlatmaktan geri kalmaz. Gotthold'un olayında olduğu gibi. Konsül Jean'in, kardeşi ile konuşmayan babasına babalık sorumluluklarını hatırlattığını görürüz. Romanda üçüncü ve dördüncü kuşak olarak gördüğümüz karakterlerde sorumluluk duygusunun yavaş yavaş yitirildiğini görüyoruz. Çünkü bu kuşaklarda bireysel çatışmalar başlamıştır. Babasının ölümünden sonra Thomas aile ve firmada büyük sorumluluklar üstlenmekle kalmamış aynı zamanda senatörlük göreviyle birlikte çeşitli sorumluluklar alır. Bu durum her ne kadar olumlu bir davranış gibi görünse de, zamanla Thomas bu ağır yüklerin altından kalkamaz ve ne yazık ki bunların altında ezilir. Kardeşi Christian ise tam tersi davranışlar sergiler. Hanno'nun kendisinden beklenen sorumlulukları yerine getirmemesi aile içinde bir problem olarak görülür. Aynı şeyleri Gerda için de söylemek mümkündür. Aslında ailedeki sorumluluk olgusu, olaylara nereden bakıldığıyla ilgili bir durumdur. Yazarın okuyucuda yarattığı sorumluluk ve sorumsuzluk algısı genel beklentilerin roman karakterleri tarafından yerine getirilip, getirilmediğiyle sınırlandırılmıştır. Oysaki ailede bazı kişilerin kendinden beklenileni yerine getirmemesinin kendilerince haklı sebepleri vardır. Örneğin; Gerda'nın müziğe olan ilgisi nedeniyle, müziğe fazla zaman ayırması ve oğlu Hanno'yu da müzik konusunda eğitmesi onu sorumsuz bir insan olarak göstermez. Yine Hanno'nun ticarete ilgi duymaması ve sanata olan düşkünlüğü de onu sorumsuz bir insan yapmaz. Ama Buddenbrook yaşam tarzına yabancı olan bu davranışlar, ailece boş vakit kaybı ve sorumsuzca davranış olarak algılanır. Bu durum, bize ailedeki fertlerin tek tip yaşam ve düşünce yapısına sahip olmak zorunda olduklarını gösterir. Kimin ne olmak ve ne yapmak istediği, kendisine bırakılmaz, aksine onun ne yapacağı ve ne olacağını aile ortaklaşa belirler. Bu da aileye zarar veren bir etken olarak karşılına çıkar. Buradan yola çıkarak Buddenbrook ailesinin sanat anlayışından söz etmek gerekirse, Gerda ve Hanno dışında sanattan anlayan ya da ona ilgi duyan kimse yoktur. Christian, barlarda ve tavernalarda müzik dinleyip içki içerek, çevresine sanatla bu şekilde ilgilendiğini anlatmak istiyordu,

fakat bunların sanatla hiçbir ilgisi yoktu. Buddenbrook ailesinin oturduğu ihtişamlı evde pahalı tabloların yanında şık bir piyano da vardır. Ancak bu piyanoyu Gerda, Buddenbrooklar’a gelin gelene dek kimse çalmamıştır. Çünkü Buddenbrooklar için piyano zenginliğin göstergesi sayılabilecek bir mobilyadan öteye gitmez.

Buddenbrook ailesinde iş konusunda Christian ve Hanno dışında herkes babasının izinden gitmiş ve onun yaptığı işle uğraşmıştır. Buğday ticaretiyle uğraşan Buddenbrooklar’a, çocuklar babalarından öğrendikleri mesleği ve onlardan devraldıkları firmayı geleceğe daha güçlü bir şekilde taşımak için uğraşırlar. Bu yüzden iş dünyasında uzun yıllar başarılı ve saygınlığını koruyabilmiştir. Buna rağmen Cristian, buğday firmasında çalışmak istemez. Kendi işini kurarak ithalat-ihracat işleriyle uğraşır. Buddenbrook firmasının sahibi Jean, tüccarlar arasında her ne kadar saygı görse de, işçi sınıfı kendisine aynı saygıyı göstermez. Bunun nedeni ise işçi sınıfı hakkındaki sosyal ve politik görüşleriydi. Jean Buddenbrook buğday ticareti yapmasına rağmen, köylülerden neredeyse hiç konuşmazdı. Çünkü onlar bir sohbete konu olamayacak kadar değersizlerdi. Jean için işçiler de onlardan pek farksız değildir. İşçilere tepeden bakan ve onları küçümseyen anlayışı yüzünden, işçi isyanlarının yaşandığı bir günde, isyancılardan birinin onu öldürme girişimine varan tepkilerle karşılaşır. Hatta Buddenbrook evinde aşçı olarak çalışan bir kadının işi bırakması da Konsül Jean’in işçi sınıfı hakkında sahip olduğu olumsuz görüşünden kaynaklanmaktadır. Genç Buddenbrooklar’da durum biraz daha farklıdır. Örneğin; Thomas babasına göre bu konularda daha ılımlı ve daha eşitlikçidir. Babasının ölümünden sonra yıllarca yanlarında çalışan bir işçi ile ortak olmayı önerir ve onunla ortak olur. Senatör Thomas Buddenbrook’un kardeşi Christian aile firmasında çalışmaya başlayacağı günlerde ona söylediği şu sözler Thomas’ın çalışma hayatıyla ve iş ahlakıyla ilgili bize fikir vermesi açısından önemlidir. Thomas kardeşine şöyle der:

“ ...fakat senden bir ricam var, sevgili kardeşim! Patronun kardeşi olarak öteki çalışanlar arasında kuşkusuz özel bir konumun olacak... Ama herkese eşit davranarak ve disiplinli çalışmalarınla onlara örnek olman gerektiğini söylememe gerek yok sanırım? Ailenin nüfuzundan yararlanıp

*kendine özgürlükler tanıyarak değil. O halde çalışma saatlerine uymak ve herkese örnek olmak zorundasın, öyle değil mi?..*⁴⁵

Hristiyanlık dini Buddenbrook ailesinin, özellikle anne ve babanın, nezdinde büyük öneme sahiptir. Aile, asgari ölçüde dini vecibelerini yerine getirmeye çalışır. Pazar günleri kilise ayinlerine katıldıkları gibi evde de zaman zaman dini törenler düzenlenir. Ailenin verdiği yemekli davetlerde sofrada çoğu zaman bir rahip bulunur. Jean ve Elisabeth Buddenbrook çifti her fırsatta Tanrıya olan şükranlarını dile getirmekten çekinmezler. Din olgusunun önemi, ailedeki bazı fertlerin isimlerine de yansıdığını görmek mümkündür. Ailedeki isimlere bakıldığında, dini çağrışımlar yapan isimlerin kullanıldığı göze çarpar. Örneğin; *Christian*. Hristiyan dinine mensup kimse, Mesih İsa, yardımsever anlamlarına gelir.* Bir başka ad ise *Johann*'dır. Johann, Hazreti İsa'nın on iki havarisinden ve en çok tanınanlardan birinin adıdır.

Ailenin eğitim seviyesine ve eğitimle olan ilişkisine baktığımızda, ailedeki büyüklerin eğitimi konusunda bir fikir edinmek mümkün değil, ancak genç kuşaklar için romandan yararlanarak bazı bilgilere ulaşmak mümkün. Ailede çocukların eğitimi konusunda anne ve babanın büyük çaba harcadıkları söylenemez. Çünkü Buddenbrook ailesinde okuyarak bir meslek edinmiş hiç kimse yoktur. Bunun nedenlerinden biri; ailenin ticaret yapma geleneğinin olması ve geleceğini buna bağlamasıdır. Zira ebeveynlerin erkek çocukları için önceliği firmadaki işleri öğrenmesi ve saygın bir tüccar olmasıdır. Kız çocukları içinse ailenin bir eğitim politikalarının olduğunu görmüyoruz. Eğitimin aile için önemli bir öge olmamasının bir başka nedeni de; okuyarak elde edilebilecek mesleklerin hem ticaretteki kadar kazançlı, hem de itibarlı olmadığı düşüncesidir.

Thomas ve Christian da birçok Alman burjuvazisi gibi aynı eğitimi alır. Dönemin imparatoru II. Wilhelm'in baskıcı, şoven ve milliyetçi eğitimini almışlardır⁴⁶ Bu eğitim tarzı hümanist olmayan bir eğitimidir. Aldıkları bu eğitim çağdaş bir eğitim değildir.

45 MANN, a. g. y. s: 236

* Cambridge Advanced Learner's Dictionary (Sözlüğünden çevirilmiştir)

46 İNAN a. g. y. s:97

“Alman Konfederasyonu o dönemde okullarındaki müfredatı her ne kadar değiştirmek istediye de evrensel düzeyde bir eğitim verememiştir.”⁴⁷ Thomas, eğitimini yarıda bırakarak iş hayatına atılır. Kardeşi Christian ise eğitimini tamamlar. Hatta eğitimin bir kısmını İngiltere’de sürdürür. İngiltere’de aldığı eğitimin İngilizceyi öğrenme dışında Christian’a hiçbir katkısı olmamıştır. Çünkü ailesinden uzakta olduğu için, eğlenmeye ve zamanını boşa geçirmeye çalışmaktadır. Tony Buddenbrook da eğitimini tamamlar. Eğitiminin bir kısmını ailesinin yanında bir kısmını da yatılı olarak yapar. Evin küçük kızı Clara’nın eğitimi konusundaki bilgiler, sadece iyi bir dini eğitim aldığıyla sınırlıdır. Hanno’ya baktığımızda daha okula başladığı ilk günlerden itibaren okul konusunda sorun yaşadığı için iyi bir eğitime sahip olduğunu söylemek mümkün değil. Onun okula devam ettiği dönemlerde askeri bir disiplinin ve baskının olduğunu vurgulamak gerekir. Bu yüzden tıpkı babası gibi o da eğitimini yarıda bırakır.

Çocukların sahip olduğu eğitim akademik değildir, tersine ailede verilen eğitimidir. Konsül Jean ölçülü davranışları, insanlarla olan ilişkilerine bakıldığında tam bir beyefendidir. Evli ve çocukları olan yetişkin biriye bile babasından öğütler alırdı. Elisabeth Buddenbrook yetiştiği aileden edindiği görgü kurallarını hayata geçirmeye ve çocuklarına da öğretmeye çalışır. Ev ve dikiş nakış işlerinde kendini yetiştirmiş biridir. Çocuklarının iyi bir dini eğitim almaları için çaba sarf eder. Jean ve Elisabeth çifti çocuklarının iyi bir aile terbiyesi almalarını sağlamaya çalışırlar. Evlerinde çalışan insanlara bile saygıda kusur etmeyen bu çocuklar arasında sadece Christian konusunda biraz sıkıntı yaşarlar. Çocukluktan itibaren muzip bir çocuk olan Christian’ın karakterini bildikleri için fazla üzerine gitmezler. Thomas, oğlu Hanno’nun kendi ayakları üzerinde duran, iyi yetişmiş bir birey olması için çok çaba göstermiştir, ama ne yazık ki bunu doğru yöntemlerle yaptığı söylenemez. Çünkü Thomas, Hanno’nun da her açıdan kendisine benzemesi için uğraşıyordu. Ama unuttuğu bir şey vardı. O da Hanno’nun ailedeki herkesten çok farklı bir yapıya sahip olduğu gerçeği. Ne yazık ki bir baba olarak Thomas oğlunu tam olarak tanıyabilmiş değildi. Onu daha iyi tanıyabilseydi, oğlundan beklentileri bir ölçüde gerçekleşebilir ve onunla daha iyi ilişkiler geliştirebilirdi. Gerda ise Hanno’yu

47 Breuilly, John. 19th Century Germany: Politics, Culture and Society 1780-1918. U.S. , Arnold, S: 99, 2001,

müzik konusunda çok iyi yetiştirir. Hanno duygusal açıdan annesine bağlı olmasına rağmen onun sanat ve estetik görüşünden başka hiçbir şey alamamıştır.

Buddenbrook ailesinin akrabalık ilişkilerini çok sağlıklı bir temele oturduğu söylenemez. Bayan Elisabeth Booddbrook'un ailesi Krögerler dışında hiçbir akrabalarıyla iyi ilişkiler içerisinde değillerdir. Konsül Jean, kendisi gibi bir tüccar olan kayın pederi ile iyi anlaşır, bu yüzden de zaman zaman bir araya gelir ve birlikte zaman geçirirler. Bunun dışında Bay Kröger Buddenbrook evinde verilen davetlere de katılır. Buddenbrooklar her ne kadar üvey amcaları Gotthold hayattayken onunla ve ailesiyle görüşmeler de, öldükten sonra amcalarının kızlarıyla görüşmeye başlarlar. Ancak bu görüşme çok sık yapılmaz. Genelde doğum, ölüm ya da evlilik gibi önemli olayların yaşandığı günlerde bir araya gelirler. Çünkü Buddenbrooklar kuzenlerini pek sevmez ve onlarla anlaşamazlar. Farklı karakterlere sahip olduklarından, yan yana durmaktan bile daima çekinirler. Buddenbrooklar onlara daima küçümseyen gözle bakarken, amcakızları da onları ayıplamaktan geri kalmazlar. Thomas, Gerda ile evlendikten sonra onun ailesi ile ilgili romanda hiçbir bilgi mevcut değildir. Buddenbrooklar, anne ve babası ölmüş Cothilde isimli bir akraba çocuğunu büyütürler ve ona karşı hem aile büyükleri hem de çocuklar iyi davranırlar.

Almanya'da baş döndürücü bir değişim yaşanmaktadır. Buddenbrook ailesi de, özellikle genç kuşaklar, ekonomiden siyasete, devlet yönetiminden iş yönetimine ve hatta inançlara kadar birçok değişikliğin yaşandığı bu sürece sırtını dönmemiştir. Buddenbrooklar yeni yükselen değerleri hemen benimsemiş, benimsedikçe de geleneklerinden uzaklaşmıştır. Ailenin yıllarca tutunduğu geleneklerin yok sayılıp, yerine yeni düşünce temelli bir hayat inşa etmek çok kolay olmaz. Çünkü bu değişim her ne kadar ailenin etrafında geliyorsa da, herkes bu değişimden çok farklı etkilenmektedir. Ortaya çıkan farklı etkilenmeler herkesin farklı düşünmesine ve bu düşünceleri de farklı bir şekilde seslendirmesine neden olur. Bu farklılıkların bir çatışmaya dönüşmemesini ve tolere etmesini sağlayan yegâne şey, insanın sahip olduğu değerlerdir. Çünkü bu değerler insanda bir otokontrol mekanizmasını geliştirir. Böylece insan yaşantısı da düzenli işleyen bir sistem haline gelir. Buddenbrook ailesi gibi geleneklerinden ve geçmişinin getirdiği mirastan güç alarak yaşayan ailelerin, bu değişim süreci oldukça sancılı olur. Nitekim Buddenbrooklar için de öyle oldu. Aslında aile, bir ölçüde çocuklarının tamamıyla

kendilerine benzemeyeceğinin farkındalar, ama ne yazık ki zamanın getirdikleri karşısında, çocuklarının yaşadığı bu hızlı zihniyet değişimini anlamakta güçlük çekerler. Aile büyükleri, anne ve babalarından kalan değerlere sıkı sıkıya bağlanırken, çocukları bu değerleri bir yük gibi görmekte, hatta bunlarla alay etmekte. Yaşlı Buddenbrooklar'a göre geçmişe ait değerler, aileyi bir arada tutup, onun toplumda güçlü bir yere konumlandırmaya çalışıyordu. Genç Buddenbrooklar'sa bunun tam tersini düşünüyordu. Onlar geçmişten gelen çoğu geleneği, kendi düşüncelerini hayata geçirebilmenin önündeki en büyük engel olarak tanımlıyordu. Genç kuşak Buddenbrooklar babaları veya dedelerinin yoğun bir şekilde çalışarak kazandıklarını, takdir etmelerine ve kendileri de bu servetten istifade etmelerine rağmen, onlar gibi çok çalışmayı ve zengin olmayı göze almazlar. Romanda amaçlarının ataları gibi çalışarak değil, fazla emek harcamadan, kısa yoldan diyebileceğimiz bir yöntemle zengin olmaya çalışırlar. Son kuşaklarda ise, bu düşünce ayrılıklarının daha belirginleştiği görülür. Peki, bu ayrılığın daha derinleşmesinin nedeni nedir? Önceki kuşağın aileden bağımsız olabilmek ve kendi düşüncelerini gerçekleştirmek için geçmişin uzantılarından kurtulmak istedikleri oldukça açık... Peki, ailenin son kuşağındaki ayrılığın nedeni de anne ve babalarını beğenmemeleri ve eskiyi reddetme düşüncesi olabilir mi? Hayır. Ailedeki son kuşağın eski ile yeni arasında bir karşılaştırma yapma becerisi bile yoktur. Sadece ne yapıp, ne yapmak istemedikleri konusunda bir fikre sahipler, onun dışında hiçbir düşünceleri yoktur. İnsanın aklına, aynı aileye mensup olmalarına ve ortak bir kültürü yaşamalarına rağmen, ailenin yıkımına neden olan temel unsurun ne olduğu sorusu geliyor. Bunun birden fazla nedeni vardır. Örneğin ailedeki statükoculuk bunlardan biridir. Almanya'da yaşanan sosyal dönüşümü ve onun yarattığı etkileri görmezden gelip, ciddiye almamak Buddenbrooklar'a pahalıya mal olacaktır. Sadece ekonomik boyutlu bakıldığında bile, Buddenbrook firmasının yeni dünya düzenin sağladığı değişimleri firmasına yansıtmaması, bu değişimi görüp harekete geçen firmalarla arasındaki makası açacak ve onları küçülmeye mahkûm edecektir. Firmanın yaşadığı kayıplarla birlikte, diğer firmalarla rekabet edemez düzeye geldiğini görürüz. Buddenbrooklar'ın bu yaklaşımının sosyal boyutuna bakıldığında ise değişimin karşısında durmanın aile bireylerinde bir kuşak çatışmasına neden olduğu görülür.

Buddenbrooklar'ın yaşadığı bir başka çatışma da gençlerden sorumlu ve disiplinli davranış beklentileridir. Ailenin evdeki herkesin sorumlu bir birey olmasını beklemesi ve bunu gerçekleştirmesi oldukça doğaldır. Ancak bunu Hanno'da olduğu gibi henüz çocuk

yaştayken ona olumlu davranış kazandırmanın aksine, kendi kişisel beklentilerini ona yaptırmaya çalışmak doğru bir yaklaşım değildir. Benzer yaklaşımları başka kişilerde de görmek mümkün. Aile Tony ve Christian'ı yönlendirmeye çalışırken, toplum baskısı sonucu ortaya çıkan düşüncelerin Tony ve Christian'a dayatıldığı görülür. Yapılan bu dayatmalara Christian başkaldırıp, kendi bildiğini yaparken, Tony çaresizce boyun eğer.

Dünyaya aynı ya da benzer kavramlarla bakamayan kişiler arsında kültür çatışması var demektir.⁴⁸ Buddenbrook ailesinin fertlerinin hiçbirisi birbirine benzememektedir. Hepsinin mizacı farklı olduğu gibi, dünyaya bakış açıları da farklıdır. Örneğin; Buddenbrooklar'da herkesin ailesini korumak istediği görülür, ancak herkesin aileyi koruma anlayışında farklılıklar vardır. Tony geleneklerine bağlı kalarak bunu yapmaya çalışırken, Thomas firmadaki işleri yürüterek, anne de kocasının varlığını evde hissettirmeye çalışarak yapar. Bu çabaların da doğruluğu herkese göre değiştiği için, birbirlerini eleştirmekten geri kalmamakta ve bir bütün olarak, aile ortak hareket etme fırsatını yaratmamaktadır. Bunun sonucu olarak, koruma içgüdüsünün ortak paydaları olmadığı için başarılı olunamıyor.

Ailedeki gençlerin, büyüklerinin sözlerine kulak asmamaları aile içinde kişilerarası çatışmaların bir başka nedenidir. İnsanların özellikle de anne ve babanın veya evde otorite sayılan birinin düşünceleri önemsenmeyip, onların söylediklerine itibar etmemek onları üzer. Bazı insanları üzmele kalmaz, çocuğuyla bir çatışma yaşamasına neden olur. Buddenbrook ailesinde bu örnekleri üç kuşakta da görebiliriz. Gotthold'un babası Jean'in, Christian'ın babasının ve abisinin, Hanno'nun ise babasının sözlerini kulak ardı etmeleri çoğu zaman çatışmalara neden olur. Bu çatışmalar her iki tarafı yıpratmış gibi, ailenin birlik ve bütünlüğüne de zarar verir.

Gençlerin bu davranışının altında yatan nedenlere bakıldığında şunları söylemek mümkündür. Büyüklerin tavsiyelerine pek ihtiyaçları olmadıkları ve her şeyin üstesinden gelebilecekleri şeklinde aşırı özgüven duygusuna sahip olmaları başlıca nedendir. Genç Buddenbrooklar'ın sahip olduğu aşırı özgüven duygusu, şımarık bir şekilde

48 <http://www.betulcotuksoken.com/aile-ile-cocuk-arasinda-yasanan-kultur-catismasi-nedenleri-ve-onlenmesi/> (çevrimiçi:11.08.2010)

yetişmelerinden kaynaklanmaktadır. Bu şımarıklık ve özgüven Tony’de, ailesini başkalarından üstün görmesi, Thomas’da, ailenin servetini ölçsüz bir şekilde harcaması, Christian’da ise ailesini bırakıp, onlardan uzakta yaşaması şeklinde görülür.

Ünlü filozof Arthur Schopenhauer derki: “*Üç türlü aristokrasi vardır; birincisi yaş ve kıdem; ikincisi servet; üçüncüsü akıl ve bilgidir. En şerefli sonuncusudur...*”⁴⁹ Özetle Buddenbrook ailesi uzun ve köklü bir geçmişe sahip bir ailedir. Romanda 1835 ve sonrası Buddenbrook ailesi anlatılsa da 1700’lere dayanan bir geçmişe sahiptir. Bu yüzden beş kuşak ailenin sadece dört kuşağını romanda görebilmekteyiz. Buddenbrooklar sahip oldukları kültürle, ilgi alanları, yaşam tarzları ve yüz yıllık firmalarıyla tanınmış bir ailedir. Toplumda hak ettiği saygınlığı kazanan bir aile olan Buddenbrooklar, Schopenhauer’in dediği yaş, kıdem ve servete sahip olmuş, ama yaşantılarını ne yazık ki akıl ve bilgiyle şereflelendirememiş bir ailedir. Sahip olduğu değerlerle, servet ve yaşam tarzıyla yıkılmakta olan Buddenbrooklar’ın aristokrat kültürü ile birlikte, Avrupa orta sınıfının yaşam biçiminin yansımalarını görürüz. Yani, Buddenbrooklar’ın aristokrat kültürle başlayan yaşam serüveni zamanla değişip, orta sınıf bir aile modeliyle sonlanır.

49 <http://tr.wikiquote.org/wiki/Ak%C4%B1l> (Çevrimiçi: 13.08.2010)

5. SONUÇ

Fransız devriminin dünyaya çok farklı sonuçları olmuştur. Bunlardan biri de hiç şüphesiz toplumsal değişim ve dönüşümdü. Toplumda var olan bazı sınıflar arasında çatışmalar yaşandı. Bu çatışmaların en önemlisi iktidar mücadelesidir. İhtilal sonrası aristokrasi ve burjuva sınıfı arasında da bir iktidar mücadelesi yaşanmış ve yaşanan bu süreç hiç de kolay olmadı. Sınıflararası güç dengesi bozulmuş, böylece toplumun arzuladığı yeni dünya düzeni, yeni iktidarlar yarattı.

Başta Avrupa olmak üzere dünyanın birçok yerinde varlığını gösterip, farklı şekillerde sosyal hayata derin etkileri olan, aristokrasi ve burjuva sınıfına edebiyat penceresinden, Thomas Mann'ın gözüyle bakmaya çalıştık. Mann, Buddenbrook romanında bu değişimi bize dört kuşaklık bir ailede dönüşümün etkilerini Yaşanan gösterir. Mann, Buddenbrook ailesini yaşadığı geçiş dönemi (aristokrasiden burjuvaziye geçiş) iyi anlayamadığı ve değişimi doğru okuyamadığı için eleştirir. Bu nedenle biz yaşanan döneme yaptığımız yolculukta, önce aristokrat aileyi tanıdık ve tanıtmaya çalıştık. Sonra romandaki aristokrat ailenin temsilcilerini, kişilik yapılarını, ailedeki rollerini ve aristokrat yönlerini analiz ettik. Analiz yaparken, ailede sahip olduğu konumun yanısıra aristokrat kültürünün iyi bir temsilcisi olmasından dolayı *Jean Buddenbrook* bizim bu dönemi anlamamıza yardımcı olan karakterler arasında yer alır.

Yaşanan toplumsal değişimle birlikte aristokrasinin kaybettiği gücü burjuva elde etmeye başlar. Böylelikle Buddenbrook ailesinin aristokrat yaşam biçimi yerini burjuva kültürüne bırakır. Çalışmamızda ailede hangi bireylerin burjuva yaşam biçimini temsil ettiği üzerinde durduk. Bu sınıfın bir temsilcisi olan *Hanno Buddenbrook* ve *Hagenström Ailesi*'nin sahip olduğu nitelikleri göstermeye çalıştık. Buddenbrooklarca küçümsenen Hagenström ailesinin yükselişini ve en son geldiği konumu üzerinde durduk. Hagenström ailesi, sınıflar arasında yaşanan çatışmalar sonucunda ortaya çıkan ekonomik ve sosyal bunalımı fırsata çevirmeyi başarır ve Buddenbrooklar'ın bile tahmin edemeyeceği kadar güçlenir. Bundan böyle iktidar kapitalist bir burjuva olma yolunda ilerleyen Hagenström ve benzeri çevrelerin elinde olacaktır. Herşeyin kapitalist değerlerin tahakkümü altına girdiği bir dönemde, Buddenbrooklar'ın ayakta durma şansı yoktur. Çünkü Jean Buddenbrook'un ölümünden sonra, aile üyelerinin çoğu yaşam mücadelesini kaybeder.

Çalışmamızın üçüncü bölümünde ise aristokrasiden burjuvaziye geçiş sürecini inceledik. Geçiş sürecinin analizinde önemli karakterlerden *Thomas Buddenbrook*'un hayatını irdelemeye çalıştık. Çünkü Thomas'ın hayatı geçiş dönemini anlatan önemli özelliklere sahiptir. Geleneksel bir aile olan Buddenbrooklar'ın sahip olduğu önemli şey, ortak aile değerleri ve bu değerlere bağlılıktır. Bu yüzden ailenin birçok konuda ortak hareket ettiğini görebiliriz. Yemek masasına birlikte oturulur, dini ayinler için birlikte kiliseye gidilir vs. Bu, ortak hareket etme duygusu aileyi birbirine bağlar. Ancak ailenin yeni kuşağına gelince, bu birlikteliğin önemi azalır. Aile fertlerinin gün geçtikçe daha çok bireysel hareket etme eğiliminde olduğunu görürüz. Genç Buddenbrooklar günümüzde de olduğu gibi, sırtındaki aile yükünden bir an önce kurtulmak ister. Bu düşünce ailenin zayıflamasına neden olur. Büyük kardeş Thomas, Buddenbrook ismine ve ailesine zarar gelmemesi için çok çabalar. Ancak Thomas dışında ailedeki yeni kuşağın bu konuda hiçbir çaba içinde olmaması Thomas'ı yıpratır. Thomas yıkılmakta olan ailesinin tek kurtuluş yolunun atalarının sahip olduğu değerlere sıkı sıkıya sarılmaktan geçtiğini düşünür. Bu yüzden dünyada yaşanan değişimi göremez. Yazar Mann ise Thomas'ın bilmeden de olsa içine düştüğü yanlışlarından bizim bir takım çıkarsamalar yapmamızı ve “değişim olgusunu” doğru anlamamızı ister. Thomas'ın yaşamında olduğu gibi, insanların başta geçmişi olmak üzere, sıkı sıkıya birşeylere bağlı kalarak yaşamının, insanları nasıl bir felakete götürdüğünü görüyoruz. Asıl olan, insanın geçmişine ait bazı değerleri koruyarak, çağın gerektirdiği yaşam biçimine uyum göstermektir.

Romanda yaşanan değişim sürecinde ekonomik açıdan birçok büyük firmaların ağır kayıplar yaşadığını, kimininse yok olduğunu görüyoruz. Buddenbrook firması da bu firmalar arasındadır ve meydana gelen toplumsal ve ekonomik dalgalanmalardan ciddi bir biçimde etkilenmektedir. Böyle bir durumda bile Christian'ın fütursuzca davranışları ve harcamaları firmaya zarar verir. Maddi açıdan ne kadar güçlü olunursa olunsun, bu tür davranışların sonu her zaman trajediyle biter. Nitekim Buddenbrooklar'ın asırlık serveti bile, sorumsuzca davranışların ve ölçsüz harcamaların karşısında dayanamamıştır.

Buddenbrooklar'ın zengin ve güçlü bir aileyken, zamanla zayıflayarak yıkılan bir aile olmasına neden olan en önemli etkenlerden biri de, eski ve genç kuşak arasında yaşanan kültür çatışmasıdır. Yaşanan kültür çatışmasının aileyi nasıl yıktığı üzerinde bir çözümlemeye yer verdik. Aristokrat ve burjuva yaşam tarzının ailede yaşanan kültür

çatışmasındaki rolünün ne olduğunu ve ailedeki bireylerarası ilişkilerine yansımalarına dikkat çektik. Üçüncü ve dördüncü kuşak Buddenbrooklar, anne ve babalarının ve içinde yaşadıkları sınıfın (aristokrasi) yaşam biçimine uyma konusunda güçlük çeker. Çünkü eski ile yeni arasında kalırlar. Bu yüzden önceki kuşaklarla daima bir çatışma içerisindeler. Yetişkin birer birey olmalarına karşın, ailedeki kişilerin kendi yaşam biçimini oluşturma konusunda bireysel kararlar alması, ailece bir sadakatsizlik olarak nitelendirmektedir. Bu durumun özellikle genç Buddenbrooklar'ı aileye bağlaması beklenirken, aksine onların aileden uzaklaşmalarına neden olur.

Buddenbrook ailesinin romanda gördüğümüz ilk kuşağından, ailenin çöküşünde gördüğümüz son kuşağına kadar yer alan bütün bireylerin bir soyağacını ekler bölümünde verdik. Ayrıca Thomas Mann Buddenbrook romanını yazarken, ailesinde ilham aldığı kişilerin resimlerinin ve romanda hangi karakterle özdeşleştirildiğini anlatan bilgilerin yer aldığı, bir fotoğraf albümü de ekler bölümünde sunduk.

KAYNAKÇA

- Akar, Filiz, *Almanya’da Eğitim Reformları*, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi A.B.D. Eğitim Yönetimi ve Planlaması Bölümü, Yüksek Lisans- Bilimsel Hazırlık, Ankara, 2004
- Arak, Hüseyin. *Thomas Mann’ın Buddenbrook Ailesi’nde Karakterler*, Erciyes Üniversitesi, Sosyal bilimler Enstitü Dergisi, Sayı: 12, s:215-236, Kayseri, 2002
- Aytaç, Gürsel. *Thomas Mann’ın “Büyülü Dağ” ve “Lotte Weimar’da” Romanlarındaki Edebi Kişiliği*, T.C. Kültür Bakanlığı Dünya Edebiyatı Eserleri Dizisi 136, s:275-283, Ankara, 2000
- Aytaç, Gürsel. *Edebiyat Yazıları II, Gündoğan Yayınları*, s: 63-74, Ankara, 1991
- Aytaç, Gürsel. *Çağdaş Alman Edebiyatı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları s:235-260, Ankara, 1990
- Blackbourn, David. *History of Germany 1780-1918: The Long Nineteenth Century.*: Blackwell Publishing, Amerika birleşik Devletleri 2003. p.32.
- Breuilly, John. *19th Century Germany: Politics, Culture and Society 1780-1918*. U.S. , Arnold, , S: 99, Amerika Birleşik Devletleri, 2001
- Bulut, Can. *Genç Almanya Edebiyatının Fikri Temelleri*, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, No.129 s:71-81, 2004, İzmir
- Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedi, Interpress Basın Yayın, cilt 2-4, 1986, s:798, 2018
- Çağatay, Tahir – *Modern Aile ve Sosyal Problemleri*, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Felsefe Bölümü Dergisi Cilt: 9 Sayfa: 073-126 -Ankara, 1971

- *Cambridge Advanced Learner's Dictionary*, Cambridge University Press, İngiltere, 2008
- Cankorel, İclal, *Thomas Mann ve Rus Edebiyatı*, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi 47, 2, 83-103-Ankara, 2007
- Çelik, Somon Türkan, *Drei menschliche Zustände bei Thomas Mann: Krankheit, Alter und Tod (Eine Studie anlässlich des 50. Todesjahrestages Thomas Manns)*, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi 2005 / Cilt : 22 / Sayı: 2 / ss. 307-316, Ankara, 2005
- Çelik, Somon Türkan, *Thomas Mann als Tagebuchschreiber*, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 2003 / Cilt: 20 / Sayı: 2 / ss.225-237, Ankara, 2003
- Choi, Bo-Mi T., *Melancholy Cosmopolitanism: Love, Labor and Loss In Theodor W. Arnordo and Thomas Mann*, The Faculty of the Devision of the Social Sciencesin Candidacy for the Degre of Doctor of Philosophy, UMI Microform 3350870, Illionis, Chicago, Amerika Birleşik Devletleri, 2009
- Esen, Nükhet. *Türk Romanında Aile Kurumu (1870 – 1970)*, T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı, 1991, Ankara
- Furst, Lilian R, *The Ironic Little Dark Chasms of Life”: Narrative Strategies in John Galsworthy's Forsyte Sagaand Thomas Mann's Buddenbrooks*, Lit: Literature Interpretation Theory,17:2,157 — 177, Routledge, İngiltere, 2006
- Gündüz, Sultan, *Buddenbrooks (Thomas Mann) ve Radetzkymarsch (Joseph Roth)Eserlerinde Sosyal Çöküntü*, Selçuk Üniversitesi, Sosyal bilimler Enstitüsü, Konya, 2006
- Ireton, Sean, *Die Aufzeichnung der Memoria in Thomas Manns "Buddenbrooks" und "Der Erwahlte"* , The German Quarterly, Vol. 76, No. 2 (Spring, 2003), pp. 183-194, Blackwell Publishing on behalf of the American Association of Teachers of German, Amerika Birleşik Devletleri, 2009

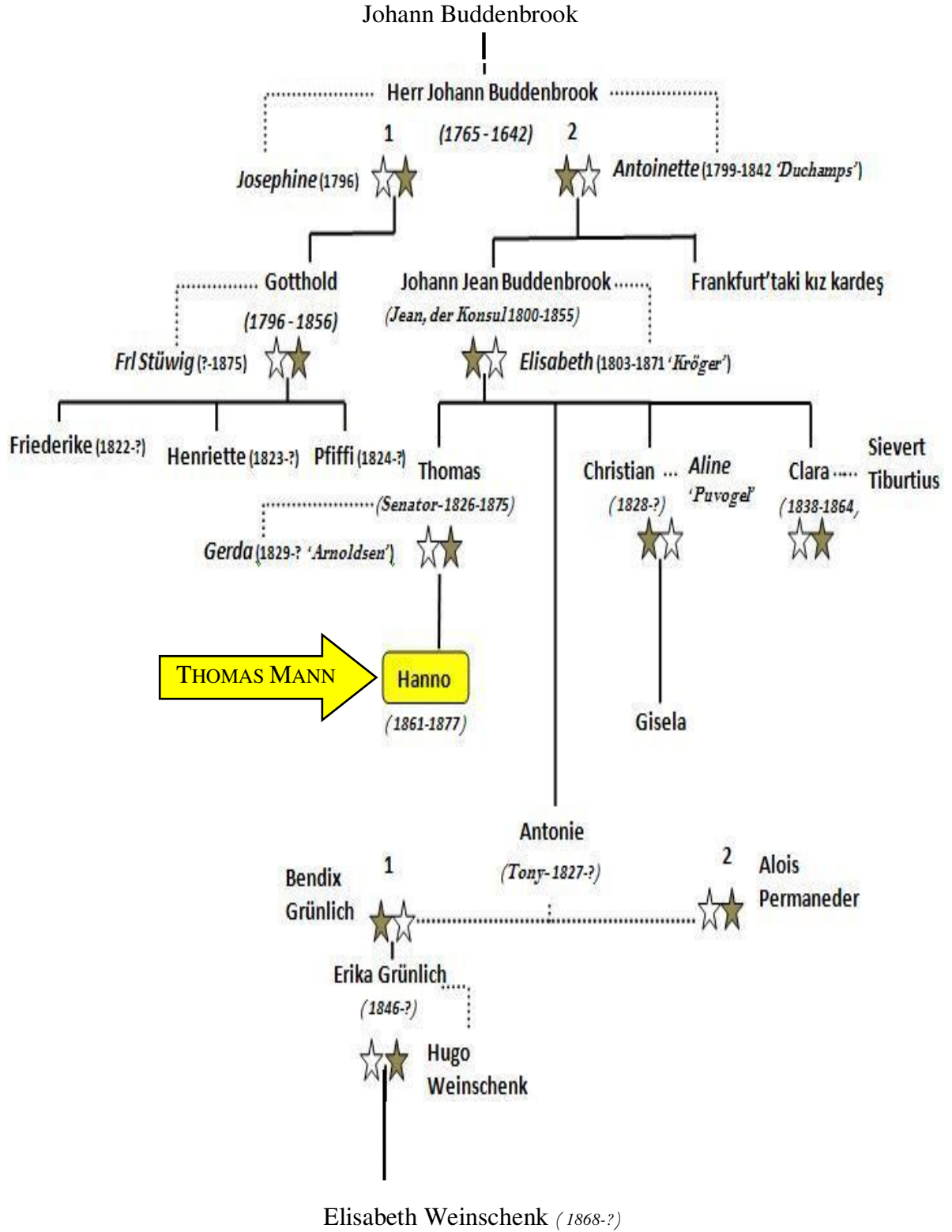
- İnan, Mehmet Sıraç. *Alman Edebiyatı Tarihi*, Dicle Üniversitesi Basımevi Müdürlüğü, s:97-103-108, Diyarbakır, 2008
- İnan, Mehmet Sıraç. *Thomas Mann'da “ Sanat ve Yaşam” Sorunu*, Gündoğan Edebiyat, Özkan Matbaacılık, Cilt:3, Sayı:10, Ankara, Bahar 1994
- Janssens-Knorsch, U. and Leavis, L. R. , *Buddenbrook & Son': Thomas Mann and Literary Influence*, English Studies,82:6,521 — 538, Routledge, İngiltere, 2001
- Joy, Stephen, *Open Wide! An Oral Examination Thomas Mann's Early Fictions, German Life and Letters 60: 4*, Journal compilation C _ Blackwell Publishing Ltd., Malden, Amerika Birleşik Devletleri, 2007
- Lehnert, Herbert, *Buddenbrooks: Family Life as the Mirror of Social Change by Martin Swales*, The German Quarterly, Vol. 65, No. 3/4, 1492-1992: Five Centuries of German- American Interrelations (Summer - Autumn, 1992), pp. 474-475, Blackwell Publishing on behalf of the American Association of Teachers of German, Amerika Birleşik Devletleri, 2009
- Lehnert, Herbert, *Zur Biographie Thomas Manns: Erkenntnisse aus Biographien der Familienmitglieder*, Orbis Litterarum 62.3, Blackwell Publishing, s: 241–260, Singapur, 2007
- Mann, Thomas. Eğit Kasım. Egit, Yedigâr. *Buddenbrooklar (Bir Ailenin Çöküşü)*, Can Yayınları, İstanbul, 2006
- Oruç, Şerif. *Erzähltechnik im Roman “Buddenbrooks” von Thomas Mann*, Gazi Üniversitesi, Kastamonu Eğitim Dergisi, Cilt: 8, No:1 s:35-42, Bizim Büro Yayınevi, Ankara, 2000
- Özkaya, Meltem Onay. Şengül, Canan Muter, *Aile Şirketlerinde Kurumsallaşma ve İkinci Kuşağın “Kurumsallaşma” Konusuna Bakış Açısı*, Dokuz Eylül Üniversitesi. İ.İ.B.F.Dergisi, Cilt:21 Sayı:1, s:109-126, İzmir, 2006

- Öztürk, Kadriye. *Eine Vergleichende Arbeit zu Thomas Mann "Buddenbrooks" und Reşat Nuri Güntekin "Yaprak Dökümü"*, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, 1989
- Price, Jacob M.. Perry of London : *A Family & a Firm on the Seaborne Frontier*, 1615-1753. Cambridge, MA, USA: Harvard University Press, s:4, Amerika Birleşik Devletleri, 1992
- Reed, K. Donna, *The Discontents of Civilization in Wuthering Heights and Buddenbrooks*, Comparative Literature Dergisi, 41. Cilt Duke University Press, 1989, Durham, s:209-229
- Robertson, Ritchie. *The Cambridge Companion to Thomas Mann*, Cambridge University Press, İngiltere, 2002
- Rudolf Vaget, Hans, *Der Asket und der Komödiant: Die Brüder Buddenbrook*, The Johns Hopkins University Press, MLN, Vol. 97, No. 3, German Issue (Apr., 1982), pp. 656-670, Amerika Birleşik Devletleri 2009
- Saariluoma, Liisa, Virginia Woolf's *The Years: Identity and Time in an Anti-Family Novel*, Orhis Limraruni 54: 276-300, Munksgaard, Danimarka, , 1999
- Schröter, Klaus. *Thomas Mann*, K.S.Ö, Kavram Yayınları, İstanbul, 1999
- Tansel, Fevziye Abdullah. *Ziya Gökalp Külliyyatı- Limni ve Malta Mektupları*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, s: 145, Ankara, 1965
- Vakkasoğlu, Vehbi, *Batıda Aile Kaldı mı?*, Altınoluk Dergisi, Altınoluk Yayınları- , Sayı: 054, S:8, – Ağustos, İstanbul, 1990
- Worley, Linda Kraus, *Girls from Good Families: Tony Buddenbrook and Agathe Heidling*, The German Quarterly, Vol. 76, No. 2 (Spring, 2003), pp. 195-211, Blackwell Publishing on behalf of the American Association of Teachers of German, Amerika Birleşik Devletleri, 2009

- *X. Internationaler Türkisher Germanistikkongress Abstracts*, 2007
- Yılmazçelik, Cansu. *Thomas Mann İki Ailenin Hikâyesi*, K Edebiyat Dergisi, Alkım Yayınevi, Sayı:9 s:5-7, İstanbul, 2006
- *Zum 50. Todestag des Schriftstellers Thomas Mann (1875-1955)*, Der Weg, Sayı: 50, Sayfa:6 Goch, Almanya, Yayın Tarihi: 3-4 2005
- Allende, Fermín, *Poor Thomas Buddenbrook! Family Business in Literature, Business and Economic History*,
<http://www.thebhc.org/publications/BEHonline/2009/allende.pdf>
(çevrimiçi:22.06.2010)
- Evren, Süreyya, *Hanno 'nun Sınıfından Çıkmak*,
<http://sureyyyabirgun.blogspot.com/2006/01/hannonun-sinifindan-ikmak-birgn-yaz-42.html> (Çevrimiçi: 06.08. 09)
- <http://anadoluhaber.blogspot.com/2009/08/burjuva-nedir-ismail-klloglu.html>
(çevrimiçi:18.06.2010)
- <http://www.betulcotuksoken.com/aile-ile-cocuk-arasinda-yasanan-kultur-catismasi-nedenleri-ve-onlenmesi/> (çevrimiçi:11.08.2010)
- <http://www.enfal.de/sosyalbilimler/b/046.htm> (çevrimiçi:18.06.2010)
- <http://w3.gazi.edu.tr/~mkaracan/yabancilasma.htm> (Çevrimiçi: 15.08.2010)
- <http://tr.wikiquote.org/wiki/Ak%C4%B1> (Çevrimiçi: 13.08.2010)
- http://www.millidusunce.org/index.php?option=com_content&view=article&id=14:guenuemueзде-ale-ve-dem&catid=41:toplum-ve-aile&Itemid=24
(Çevrimiçi: 23.06.2010)

EKLER

Buddenbrook Ailesinin Soyağacı

RESİMLER

RESİM NO: 1

Johann Siegmund Mann
(1761–1848)

Thomas Mann'ın büyük büyük babası
(*Romanda Johann Buddenbrook*)

RESİM NO: 2

Johann Siegmund Mann
(1797–1863)

Thomas Mann'ın büyük babası
(*Romanda Jean Buddenbrook*)

RESİM NO: 3

Thomas Johann Heinrich Mann
(1840–1891)

Thomas Mann'ın babası
(*Romanda Thomas Buddenbrook*)

RESİM NO: 4

Elisabeth Mann
(1811–1890)

Thomas Mann'ın babaannesi
(*Romanda Elisabeth-Bethsy Buddenbrook*)

RESİM NO: 5

Elisabeth Mann

(1870– 1842)

Thomas Mann'ın halası

(Romanda Tony-Antonie Buddenbrook)

RESİM NO: 6

Friedrich Wilhelm Leberecht Mann

(1847–1926)

Thomas Mann'ın amcası

(Romanda Christian Buddenbrook)

RESİM NO: 7

Julia Mann

(1851–1923)

Thomas Mann'ın annesi

(Romanda Gerda Buddenbrook)

RESİM NO: 8

Thomas Mann

(1875–1955)

Thomas Mann *(dokuz yaşındayken)**(Romanda Hanno Buddenbrook)*

RESİM No: 9

**Heinrich ve Thomas
Mann kardeşler
(1900)**

RESİM No: 10

**Thomas ve Katia Mann çifti
Adlon Hotel'in önünde (Berlin-1900)**

RESİM No: 11

1929 yılında aldığı Nobel
Edebiyat Ödülü anısına,
Almanya'da basılan Thomas
Mann pulu (1978)

RESİM No: 12

1750'den sonra içinde yaşamaya
başlayan Mann ailesinin ve
Buddenbrookları yazmasına
ilham veren Buddenbrook evi

Not: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8 no'lu resimler: <http://de.wikipedia.org/wiki/Buddenbrooks> (çevrimiçi 22.08.2010)

9, 10 ve 11 no'lu resimler: http://de.wikipedia.org/wiki/Thomas_Mann (çevrimiçi 22.08.2010)

12 no'lu resim: <http://www.losviajeros.com/index.php?name=Blogs&ini=10&b=2307&mode=display&id=2307> (çevrimiçi 22.08.2010) web sitelerinden alınmıştır.

ÖZGEÇMİŞ

26, 02, 1985 yılında Batman'ın Sason ilçesinde doğdu. İlk ve orta öğrenimini Sason Yunus Emre İlköğretim Okulunda tamamladı. Lise eğitimine ise Diyarbakır Ziya Gökalp Lisesi, Yabancı Dil Ağırlıklı Bölümünde devam etti. 2002 yılında lisans eğitimini Diyarbakır'da Dicle Üniversitesi, Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Bölümünde Alman Dili ve Eğitimi A.B.D' de tamamladı. 2008 yılında lisans eğitimini tamamladıktan sonra, aynı yıl Dicle Üniversitesi'nde Lisansüstü eğitime başladı. Lisans eğitimine devam ettiği sırada, Diyarbakır'da Kayapınar Vehbi Koç İlk Öğretim Okulunda bir yıl İngilizce öğretmenleri olarak çalıştı. Ardından aynı ilde bir özel okulda hem Almanca, hem de İngilizce öğretmenliği yapmaya başladı ve hala devam etmektedir.